

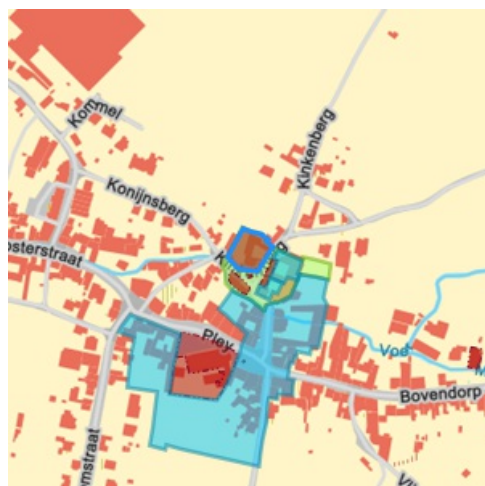
Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2024-0848587	Datum opzoeking:	26/09/2024
Referentienummer:	3798 Kinkenbergh 7-1	Zoekdata:	73075B0910/00B000
Perceel:	73075B0910/00B000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Voeren afdeling VOEREN 6 AFD/S- GRAVENVOEREN/, sectie B met perceelnummer 0910/00B000 [73075B0910/00B000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Kinkenbergh:** (detail zie bijlage)
- **Herberg en afspanning De Swaen:** (detail zie bijlage)

Legende

- Cultuurhistorische landschappen
- Archeologische sites
- Stads- en dorpsgezichten
- Monumenten
- Overgangszones

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Herberg en afspanning De Swaen:** (detail zie bijlage)
- **'s Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren:** (detail zie bijlage)

Legende

- Landschapsatlas
- Landschapelijk erfgoed
- Archeologische zones
- Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

- Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

- Bufferzones
- Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

- Gewestelijk
- Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

- Beheersplannen
- Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Herberg en afspanning De Swaen:** Bouwkundig (detail zie bijlage)
- **'s Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren:** Landschappelijk (detail zie bijlage)

Legende

- Archeologische erfgoed elementen
- Archeologische erfgoed gehelen
- Bouwkundig erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

- Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

 Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedplaats. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïntervieweerd wetenschappelijk onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïntervieweerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's

Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek

Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Document gegenereerd op basis van de gegevens ontvangen van het Agentschap Onroerend erfgoed via de ORIS webservices.

CIB vlaanderen vzw - Kortrijksesteenweg 1005 - 9000 Gent
0425.043.508 - vastgoedinfo@vastgoedloket.be

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 3798 Kinkenbergh 7-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Voeren afdeling VOEREN 6 AFD/S-GRAVENVOEREN/, sectie B met perceelnummer 0910/00B000 [73075B0910/00B000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd cultuurhistorisch landschap: Kinkenberg

Beschermd cultuurhistorisch landschap

Beknopte karakterisering

Typologies afspanningen, burgerhuizen, herbergen, poorten
(bijgebouwen), waterpompen, betreedbare
kapellen (klein erfgoed), erven, gesloten hoeven

Beschrijving

Het driehoekig plein van de Kinkenberg is omgeven door 18de-eeuwse gebouwen, waaronder herberg De Swaen ten noorden, huis Het Wit Kruis ten zuidwesten en de hoeve Blanctyshof ten oosten; op het plein bevinden zich ook de barokke Onze-Lieve-Vrouwekapel uit 1715 en een gietijzeren kraan uit 1891-1893.

Het toponiem 'Kinkenberg' is afgeleid van 'kink', wat knik of draai betekent. Kinkenberg zou op die manier verwijzen naar de twee rechte hoeken die de weg maakt wanneer hij, komende van de 'Pley', langs het Blanctyshof richting Koetsweg en Snauwenberg stijgt.

Het pleintje was oorspronkelijk van aarde en is pas sinds 1972 geasfalteerd. Tussen de woning Het Wit Kruis en de kapel stond een monumentale oude lindeboom die in 1972 gekapt werd om de doorgang voor de hooiwagens te vergroten.

Rechts van het kapelletje staat één van de gietijzeren kranen die in de periode 1891-1893 door de gemeente 's Gravenvoeren werden geplaatst om de bewoners van bronwater te voorzien. Dit leidingwater werd aangevoerd uit Sint-Martens-Voeren. De kraan is vastgemaakt op een ijzeren plaat waarin, voor de kraan, een gietijzeren afvoerrooster bevestigd is. Het geheel is omrand met een kalkstenen boordsteen.

Ten noorden van de kapel wordt het pleintje afgezoomd door de - in zijn huidige voorkomen - 18de-eeuwse herberg annex hoeve "De Swaen", een voormalige afspanning voor de postkoetsen op het traject Luik-Aken. Thans is "De Swaen" een U-vormig complex geopend naar de straatzijde met ten zuiden van het erf het woonhuis annex herberg (1727 en 1742), ten westen de schuur (eerste helft 19de eeuw) en ten noorden het wagenhuis en de stallingen (1766). Het erf met recente betegeling wordt momenteel van de straat afgesloten door een laag bakstenen muurtje en een ijzeren hek. Haaks op de woonvleugel bleef een stukje 18de-eeuwse tuinmuur bewaard (1745).

Aan de zuidkant van het pleintje staat een alleenstaand breedhuis, 'Het Wit Kruis', aan de achterzijde omstroemd door de Voer. De woning is genoemd naar een thans verdwenen, wit, gesmeed ijzeren kruis dat zich vóór het huis bevond. De circa 1 meter hoge, kalkstenen sokkel van het kruis staat er nog en zou naar verluidt een restant zijn van een zuil uit de oude, in 1784 afgebroken kerk. De huisnaam wordt reeds vermeld in een document van 1794. De voorname dorpswoning werd in 1746 opgetrokken door Henri Delvaux, die in 1715 ook de Onze-Lieve-Vrouwekapel liet oprichten. De kapel werd gebouwd op een perceel, zijn eigendom, dat voor zijn huis lag en vermoedelijk niet doorkruist werd door een publieke doorgang. De datering "1767" op de deurlatei van het huis verwijst vermoedelijk naar aanpassings- en verbouwingswerken door de toenmalige bewoonster en dochter Ida Delvaux, gehuwd met Jacobus Cerfontaine. De woning bleef tot het begin van de 20ste eeuw (1931?) in bezit van de familie. Het woongedeelte werd circa 1931 opgesplitst in twee woningen waarvoor een bijkomende voordeur werd aangebracht.

Ten oosten wordt het plein afgezoomd door een monumentaal hoevecomplex bestaande twee gesloten hoeven waaronder het Blanctyshof. Het meest noordelijke, het Blanctyshof, bestaat uit een straatvleugel met boerenburgerhuis en inrijpoort, die op de nis boven de deur 177(?) gedateerd is. Gegroepeerd rondom een rechthoekig erf zijn dienstgebouw en een L-vormige, noordelijke stalvleugel uit de eerste helft van de 19de eeuw aanwezig. Zuidelijk op de dienstgebouwen van deze gesloten hoeve aansluitend staat een 17de-eeuws woonhuis (langs de Kinkenberg) dat aan de straatzijde van een 19de-eeuwse – nagenoeg blinde - bakstenen gevel werd voorzien. Het aansluitende L-vormig volume ten zuiden van het woonhuis is opgebouwd uit een 19de-eeuws hoekvolume en een inrijpoort.

- Beschermingsdossier DL002163, Voeren: 7 monumenten en 5 dorpsgezichten (J. Gyselinck, 2001, digitaal dossier).
- Beschermingsdossier DL002241, Voeren: 15 Monumenten (J. Gyselinck, 2002, digitaal dossier).
- Beschermingsdossier 4.001/73109/103.1, Voeren ('s-Gravenvoeren): Herberg en afspanning 'De Swaen' (D. Pauwels en M. Van Damme, 2014, digitaal dossier).
- Beschermingsdossier 4.001/73109/102.1, Voeren ('s-Gravenvoeren): woning 'Het Wit Kruis' (D. Pauwels en M. Van Damme, 2014, digitaal dossier).
- GYSELINCK J. 1995: De kapel van de Kinkenberg te 's Gravenvoeren, in: *M&L*, 14/4, 8-19.

Het driehoekig plein van de Kinkenberg met omgeving te 's Gravenvoeren, is beschermd als landschap.

Waarden

Het geheel gevormd door de driehoekige plaats omringd van oude hoeven met een lindeboom, een stuk van de rivier de Voer en de kapel van de Heilige Maagd is beschermd als landschap omwille van het algemeen belang.

Is de omvattende aanduiding van

- **Kinkenberg 6A-B (Voeren)** Hoeve met aan de straatzijde een 19de-eeuwse bakstenen gevel met rondboogvormige, bakstenen inrijpoort en recente vensters en deur.
- **Kinkenberg (Voeren)** Metalen kraan naast de Onze-Lieve-Vrouwekapel, daterend van 1891-1893.
- **Kinkenberg 7 (Voeren)** Voormalige hoeve en herberg, afspanning voor de postkoetsen Luik-Aken.
- **Kinkenberg 6 (Voeren)** Gesloten hoeve met bakstenen gebouwen gegroepeerd rondom een rechthoekig erf, bereikbaar via een inrijpoort in de vleugel aan de straatzijde.
- **Kinkenberg (Voeren)** Kleine kapel in barokstijl, in 1715 gebouwd.
- **Kinkenberg 5 (Voeren)** Genaamd naar een thans verdwenen, wit kruis dat zich vóór het huis bevond, reeds vermeld in 1794. Het huis is gedateerd 1746.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **'s Gravenvoeren, Remersdaal, Sint-Martens-Voeren, Sint-Pieters-Voeren, Teuven (Voeren)** Het gebied strekt zich uit over het grootste deel van de deelgemeenten 's-Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren en omvat de dorpskernen van deze gemeentes. De diep ingesneden Voer loopt centraal door het gebied en aan weerszijden strekt zich een agrarisch landschap uit afgewisseld door bossen. Voeren heeft een zeer hoge concentratie aan holle wegen en graften. Typisch voor het landschap zijn de vele kom- en trechtervormige depressies of dolinen.
- **'s Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Het landschap omvat de vallei van de Veurs vanaf Krindaal en de vallei van de Voer van Sint-Martens-Voeren tot aan de westelijke staatsgrens met Nederland. Het volledige gebied van Altenbroek en het omgeving van het Hoogbos vormen de noordelijke grens. De valleigraslanden en de aanpalende grasland- en graftenrijke hellingsgronden vormen een belangrijke component binnen het landschap. De aanpalende (beboste) hellingen en plateaus hebben een samenhang met de valleien. Het landschap bevat een grote dichtheid aan punt- en lijnvormige landschapselementen zoals houtkanten, solitaire bomen, veekeringshagen van geschoren meidoorn en holle wegen. De valleien en hellingen worden gekenmerkt door een hoge dichtheid aan historische permanente graslanden, soms met hoogstamboomgaard en vaak begrensd door houtkanten op graften of meidoornhagen. Verspreid in het landschap liggen gebouwen met erfgoedwaarde

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/4137>

Beschermingsbesluiten

- Geheel gevormd door driehoekige plaats omringd met oude hoeven met lindeboom, deel van rivier de Voer en kapel van de Heilige Maagd - <https://id.erfgoed.net/besluiten/445>
Definitieve beschermingsbesluiten

Beschermd monument: Herberg en afspanning De Swaen

Beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies afspanningen, hekken, herbergen, hoeven, koetshuizen, omheiningsmuren, wagenhuizen, erven

Stijl

Datering tweede kwart 18de eeuw, derde kwart 18de eeuw, tweede helft 19de eeuw

Beschrijving

Deze bescherming betreft de herberg/afspanning De Swaen (volledig perceel).

Waarden

Herberg en afspanning De Swaen is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

De Swaen is een merkwaardige, 18de-eeuwse hoeve annex herberg, alsook een zeldzaam bewaard voorbeeld van een afspanning voor de postkoetsen op het traject Luik-Aken en behoort hierdoor ontegensprekelijk tot één van de belangrijkste gebouwen in de dorpsgeschiedenis van 's Gravenvoeren, tevens is ook het een belangrijke documentaire getuige in de geschiedenis van het postwezen.

Het pand maakt deel uit van de historische dorpskern van 's Gravenvoeren. Gelegen op het authentieke dorpspleintje Kinkenbergh vormt het samen met de omgevende waardevolle bouwkundige relictten, zoals de barokke Onze-Lieve-Vrouwekapel van 1715, de dorpswoning Het Wit Kruis uit de eerste helft van de 18de eeuw en hoeve Blancktyshof uit de 18de eeuw, alsook de typische ijzeren dorpskraan van 1891-1893 en de ten zuiden lopende Voer, een uniek samenhangend geheel met een hoge context- en ensemblewaarde.

Historische waarde

in casu architectuurhistorische waarde:

Het U-vormige complex De Swaen is een authentiek en zeer herkenbare voorbeeld van een 18de-eeuwse hoeve annex herberg gevormd door een rechthoekig erf aan de zuidzijde afgesloten door het 18de-eeuwse woonhuis annex herberg (1727 en 1742), aan de westzijde door de dwarsschuur uit het begin van de 19de eeuw, aan de noordzijde door de stallingen van 1766 en aan de straatzijde door een bakstenen muur en ijzeren hek. Typologisch behoort het complex hierdoor tot het oudste type van de gesloten Haspengouwse hoeves met woonhuis en stalvleugel loodrecht op de straat (tweede helft 17de - eerste helft 18de eeuw) waarvan er in de dorpskern van 's Gravenvoeren slechts een tweetal bewaard zijn.

Stilistisch is het woon- en herberggedeelte eveneens een zeldzaam voorbeeld van de, minstens tot de 17de eeuw opklimmende streekeigen bouwwijze, waarbij de erfgevel in vakwerk en de drie andere zijden in natuursteen (silex) werden opgetrokken. Hiervan getuigen nog de in silexblokken opgetrokken en '1727' gedateerde zijgevel en sporen van vakwerkbouw in de erfgevel en het interieur. Volgens de jaarankers werd in '1742' de vleugel verbouwd en uitgebreid in de voor die periode typerende Maasstijl waarbij de verankerde bakstenen gevels werden verlevendigd met kalkzandstenen deur- en vensteromlijstingen en het gebruik van traditionele bolkozijnen lang bleef doorleven. De ensemblewaarde wordt bijkomend versterkt door het zeer goed bewaarde interieur met onder meer een behouden planindeling, de behouden dragende structuur van moer- en kinderbalken, vakwerkwanden en spanten, de merkwaardige kelders met mergelstenen tongewelven alsook de veelvuldig behouden interieurafwerking, zoals onder meer: de zwart marmeren vloeren op de begane grond, de brede eiken plankenvloeren van de bovenverdiepingen, de steektrappen, het merendeel van de binnendeuren met hang- en sluitwerk, de troggewelfjes, een haard met natuurstenen haardwangen en als pronkstuk de fraaie 18de-eeuwse schouw bekleed met figuratieve tegels op de schouwmantel en régence stucwerk op de schouwboezem.

Ook het in Maasstijl opgetrokken wagenhuis met stallingen van 1766 en de 19de-eeuwse dwarsschuur behielden hun oorspronkelijk gebint.

Is de aanduiding van

- **Kinkenbergh 7 (Voeren)** Voormalige hoeve en herberg, afspanning voor de postkoetsen Luik-Aken.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/7714>

Beschermingsbesluiten

- **Herberg en afspanning De Swaen** - <https://id.erfgoed.net/besluiten/5615>
Definitieve beschermingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Herberg en afspanning De Swaen

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies afspanningen, boerenwoningen, herbergen, hoeven, koetshuizen, omheiningsmuren, schuren, stallen

Stijl

Datering tweede kwart 18de eeuw, derde kwart 18de eeuw, tweede helft 19de eeuw

Beschrijving

Voormalige hoeve en herberg, afspanning voor de postkoetsen Luik-Aken.

Waarden

Historische waarde

Architecturale waarde

Is de aanduiding van

- **Kinkenberg 7 (Voeren)** Voormalige hoeve en herberg, afspanning voor de postkoetsen Luik-Aken.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/16994>

Beschermingsbesluiten

- [Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Limburg](https://id.erfgoed.net/besluiten/14564) - <https://id.erfgoed.net/besluiten/14564>
Schrappingsbesluiten Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld landschapsatlasrelict: 's Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren

Vastgesteld landschapsatlasrelict

Beknopte karakterisering

Typologies bronnen, commanderijen, hoeven, spoorwegbeddingen, watermolens, kapellen (klein erfgoed), wegkruisen, dorpen, holle wegen, indicaties voor delfstofwinning, bossen, graslanden, beken, droogdalen, valleien, plateaus, heuvels, dolines, agrarische landschappen

Beschrijving

Het gebied van en rond 's Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren is vastgesteld in de landschapsatlas.

Waarden

Ruimtelijk-structurerende waarde

De Voer, Noorbeek en Veurs zijn de belangrijke waterlopen met duidelijk structurerende waarden in Voeren. Zij liggen aan de basis van de valleivorming. De meeste dalen in Voeren zijn asymmetrisch: de zuidelijk geëxposeerde hellingen zijn over het algemeen steil en bebost, terwijl de hellingen met noordelijke expositie zachter en vlakker zijn.

Langs de waterlopen zijn de meeste dorpen, gehuchten en kastelen gelegen. Rondom de dorpen vinden we de grootste concentraties hoogstamweiden, omgeven met hagen.

De Voerstreek is duidelijk een landbouwstreek. Landbouwontginningen vonden veelal plaats vanaf de plateaus. Op de zachtere hellingen en plateaus vinden we vooral landbouwgronden en een enkel plateaubos. Op de steilere hellingen vinden we vooral bos en grasland. In de dalen vinden we nog steeds weilanden met hoogstamboomgaarden.

Het duidelijke patroon van asymmetrische valleien, enkele kerkdorpen aan de beken, de cultuurzonatie met landbouwgronden op plateaus en dalen en hellingbossen is nog steeds zeer duidelijk zichtbaar in het hedendaagse landschap.

Natuurwetenschappelijke waarde

Het gebied heeft een groot geomorfologisch en geologisch belang:

1. De ondergrond van deze ankerplaats bestaat praktisch volledig uit krijtgesteente, door de zee in subhorizontale lagen afgezet tijdens mesozoïcum of secundair tijdperk (ongeveer 248-65 miljoen jaar geleden). Het is een zachtkorrelig gesteente waarin fossiele resten voorkomen. Belemnieten, zee-egels, koralen en schelpen worden frequent blootgelegd. Er komen landschapsvormen voor die typisch zijn voor waterdoorlatende gesteenten (krijt en grind) zoals droge dalen, dolines, holle wegen en watervoerende holle wegen of grubben.
2. Onderaan in het krijtmassief komen groene glauconietrijke zanden voor, doorspekt met voor het grondwater ondoorlaatbare kleilagen, het zogenaamde Vaalser groenzand. Deze afzettingen vinden we enkel langs de bovenloop van de Noorbeek, in de Veursvallei en onder aan de taluds van enkele holle wegen die deze dalen met de plateaus verbinden. Het op de kleilagen stagnerende grondwater bereikt er de oppervlakte onder de vorm van talrijke bronnen. Wanneer het kalkrijke bronwater in contact komt met de lucht zien we in bepaalde omstandigheden het zogenaamde kalktuf of bronsteen.
3. Het dagzomen van primaire gesteenten (harde kalksteen uit het onder carboon) in de oever van de Veurs. Naast de Berwijn te Moelingen is dit één van de weinige locaties in Vlaanderen waar primaire gesteenten dagzomen.
4. Bovenaan in de ondergrond van heuveltoppen bevindt zich residueel silexgrind en Maasgrind in dikke pakketten.
5. Het voorkomen van alkalische veenlagen in de vallei van de Veurs, een zeer zeldzaam verschijnsel dat de basis vormt voor specifieke, zeldzame vegetaties;
6. De aanwezigheid van een fossiele Maasbedding.

Voormalige groeven kunnen een ontsluiting geven op de ondergrond. Het zijn bijgevolg ideale locaties voor de studie van de geologische opbouw van het landschap en van de paleontologie.

De geomorfologische verscheidenheid en de zuidelijk georiënteerde hellingen zijn een verklaring voor de zeer grote floristische en faunistische waarden van het gebied. De Voerense vegetatie is uitgesproken soortenrijk en ten dele uniek voor Vlaanderen. Naast de Atlantische soorten zijn er relatief veel Midden-Europese soorten te vinden, die overleven bij meer vorstdagen en een later beginnen van het voorjaar ten opzichte van het Maasdal en het westelijker gelegen Vlaanderen. Ook soorten die normaal gesproken heel wat zuidelijker voorkomen, handhaven zich op de warme hellingen met zuidelijke expositie.

Het grote verval van de Voerense beken en de steile erosiehellingen door de relatief grote en snelle tektonische opheffing van deze gebieden. De naburige Hoge Venen stegen tot bijna 700 meter sinds het begin van het tertiair, terwijl de Maas – hun erosiebasis – steeds relatief laag gelegen bleef.

Historische waarde

Deze ankerplaats is een op archeologisch vlak rijke streek. De Centraal Archeologische Inventaris meldt maar liefst 44 archeologische vindplaatsen uit verschillende perioden (paleolithicum, neolithicum, steentijd, bronstijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd). De oudste bewoningssporen dateren uit het neolithicum, met vindplaatsen onder meer in het Hoogbos en Rullen. Het betreft silexontginningen en werkplaatsen. Tijdens de Romeinse periode wordt het landschap bewoond en in cultuur gebracht. Vóór de 14de eeuw bestond in de streek een autarkisch landbouwsysteem, waarin het accent lag op graanteelt. Na de graancrisis (1880) is de veeteelteconomie op gang gekomen, welke nog steeds in de streek belangrijk is.

Wat betreft het bouwkundig patrimonium maakt het landschap deel uit van het Maasland, een historische en culturele entiteit die zich door de eeuwen heen wist te profileren. Talrijke relictten van ontginning van de streek vanuit dorpen en grote boerderijen zijn aanwezig. Het historische verband tussen de hoevebouw, het bodemgebruik (akker of weide) en de ondergrond (aanwezigheid van water en silex) is duidelijk zichtbaar. Van belang zijn de aanwezigheid van de talrijke historische kastelen (Altenbroek, Ottegraven, Commanderie, Magis) en een klooster (Klooster en pensionaat der Ursulinen). Vanuit de historische boerderijen (Snauwenberg, Kattenrot, Op de Eiken, Stroevenbos, Vrouwenboshoeve, Brabant) werd de omgeving ontgonnen. Ook het voorkomen van historisch stabiele bossen (Vrouwenbos, Veursbos, St. Gillisbos, Broekbos) is van groot belang vanuit historisch oogpunt. Alle elementen zijn nog steeds aanwezig en functioneel in het Voerense landschap.

Ook het historische wegennetwerk is vrijwel nog geheel intact en zichtbaar in het landschap. De vergelijking is gemaakt op basis van de kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778) en de Atlas der buurtwegen. Het holle wegenpatrimonium is uniek. Voeren heeft de hoogste dichtheid aan holle wegen in Vlaanderen en de gehele Euregio. Slechts enkele holle wegen zijn verhard. De overige holle wegen en veldwegen, bieden een zicht op de ontsluiting van het landschap door de eeuwen heen.

Wegens het uitblijven van een ruilverkaveling is ook de historische percelering en cultuurzonatie duidelijk zichtbaar in het landschap en

landgebruik. Op belangrijke perceelsgrenzen staan vaak knotbomen (veelal Haagbeuk), die zeer oud zijn. Ook de, vaak oude, hagenstructuur bij de diverse percelen is nog goed zichtbaar. Er zijn zeer veel wegkruisen- en kapellen op belangrijke historische punten.

Esthetische waarde

De grote verscheidenheid in het gradiëntrijke landschap met zijn oude Maasterrassen, uitgestrekte leemplateaus en weidegebieden, asymmetrische dalen, poelen, brongebieden, graften, houtkanten, holle wegen, grubben, hoogstamboomgaarden, plateau, helling- en bronbossen en vista's heeft een hoge belevingswaarde. Kenmerkend is de gaaf bewaarde, uitsluitend agrarische, uitbouw van het gebied en de harmonieuze verwevenheid van het landschap met het gebouwde patrimonium.

Sociaal-culturele waarde

De Voerstreek is het centrum van het ontwikkelingsperspectief Drielandenpark, een samenwerkingsverband van de Nederlandse provincie Limburg, de Belgische provincies Luik en Limburg, de gewesten Vlaanderen en Wallonië, de Duitstalige gemeenschap in België en de Stadt und Landkreis Aachen. Dit samenwerkingsverband biedt een hoopvol perspectief op een verdere uitbouw van de erfgoedwaarden van de streek over taal, gewest- en landsgrenzen heen. Het historische netwerk van oude veldwegen en holle wegen dient als (wandel)verbindingswegen tussen de verschillende gehuchten en nederzettingen. De wegen worden gebruikt door zowel lokale inwoners als toeristen.

Is de aanduiding van

- **'s Gravenvoeren, Remersdaal, Sint-Martens-Voeren, Sint-Pieters-Voeren, Teuven (Voeren)** Het gebied strekt zich uit over het grootste deel van de deelgemeenten 's-Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren en omvat de dorpskernen van deze gemeentes. De diep ingesneden Voer loopt centraal door het gebied en aan weerszijden strekt zich een agrarisch landschap uit afgewisseld door bossen. Voeren heeft een zeer hoge concentratie aan holle wegen en graften. Typisch voor het landschap zijn de vele kom- en trechtervormige depressies of dolinen.

Is de omvattende aanduiding van

- **Ottegraeven 3 (Voeren)** De afsluitingshaag bij het park van het Kasteel van Ottegraeven sluit het park aan de straatzijde af. Ze bestaat uit een geschoren haag van eenstijlige meidoorn.
- **Berg 17 (Voeren)** De geschoren haag van gele kornoelje staat op de perceelsgrens aan straatzijde van een voormalig erf. De haag is een voormalige veekeringshaag.
- **De Plank (Voeren)** De geschoren erfafsluitingshaag van meidoorn sluit het grasland ten westen van de schuur van straat af. De scheerhaag heeft een bijmenging van gewone haagbeuk, met erin ook knotbomen van haagbeuk.
- **'s Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Het landschap omvat de vallei van de Veurs vanaf Krindaal en de vallei van de Voer van Sint-Martens-Voeren tot aan de westelijke staatsgrens met Nederland. Het volledige gebied van Altenbroek en het omgeving van het Hoogbos vormen de noordelijke grens. De valleigraslanden en de aanpalende grasland- en graftenrijke hellinggronden vormen een belangrijke component binnen het landschap. De aanpalende (beboste) hellingen en plateaus hebben een samenhang met de valleien. Het landschap bevat een grote dichtheid aan punt- en lijnvormige landschapselementen zoals houtkanten, solitaire bomen, veekeringshagen van geschoren meidoorn en holle wegen. De valleien en hellingen worden gekenmerkt door een hoge dichtheid aan historische permanente graslanden, soms met hoogstamboomgaard en vaak begrensd door houtkanten op graften of meidoornhagen. Verspreid in het landschap liggen gebouwen met erfgoedwaarde
- **Vitschen (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud langs de Noorbeek. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout en opgaande bomen van gewone es en zwarte els, gewone hazelaar, zomereik, eenstijlige meidoorn en sleedoorn. De houtkant vormt een eenheid met de beek en werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van de waterloop. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Steenbos (Voeren)** De opgaande valse Christusdoorn staat bij de Steenboskapel op het kapelhof. Er staat tevens hakhout van gewone esdoorn, hazelaar en gewone es.
- **Magis (Voeren)** De zes opgaande eiken staan in een weiland, bij de perceelsgrens met de weg Magis. Ze maken deel uit van de parkaanleg rond het kasteel Magis.
- **Altenbroek (Voeren)** De bomengroep met verschillende boomsoorten staat aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een bos en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. De bomengroep met vijf bontbladige esdoorns, twee zomerlinden en twee witte paardenkastanjes bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Soorten zoals bontbladige esdoorns zijn bijzondere soorten die gebruikt worden omwille van zijn kleurschakeringen.
- **Altenbroek (Voeren)** De bomengroep bestaat uit opgaande zomereiken op de hoek van twee halfverharde wegen. De bomengroep bevindt zich aan de rand van een weiland, op de splitsing van een holle weg en is gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze bomengroep bestaat uit vijf grote zomereiken, met omtrekken tot meer dan drie meter. Ze bevinden zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maken vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Hier is de bomengroep eveneens aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van het talud van de holle wegen.

- **Kinkenbergh (Voeren)** De gemengde brede houtkant staat op het talud van een weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, opgaande bruine beuk, Canadapopulieren en een dik sleedoornstruweel. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De brede gemengde houtkant staat op een talud tussen weilanden. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout van gewone es, hakhout en opgaande bomen van gewone robinia, gladde iep, eenstijlige meidoorn, zomereik, zoete kers, hakhout van gewone hazelaar en hakhout van witte paardenkastanje. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kwinten (Voeren)** De bronvoerende holle weg, het 'Waterwegske' staat reeds op de Kabinetskaart van de Ferraris ingetekend. Een deel van de holle weg wordt gekenmerkt door kalktufafzettingen. Over een lengte van ongeveer 8 meter is kalktuf waarneembaar.
- **Kwinten (Voeren)** De bronpoelen bevinden zich op een zijbeek van de Veurs die vanop op de Martelberg vertrekt. De bron net te zuiden van weg Kwinten staat reeds op de Kabinetskaart van de Ferraris ingetekend. Ook op Vandermaelen staat deze gekarteerd. De bronpoelen zijn door beplantingen omgeven.
- **Altenbroek, Vitschen (Voeren)** De bomenrij van bruine beuken bevindt zich aan de rand van een hellingbos bij de vallei van de Noorbeek. De opgaande bomen begeleiden een zicht vanuit het Kasteel Altenbroek in westelijke richting. De bomen zijn omwille van hun kleurschakeringen in de bosrand ingeplant.
- **Ottegraeven (Voeren)** De twee bruine beuken bevinden zich aan de rand van een hellingbos bij de vallei van de Voer. De opgaande bomen begeleiden een zicht vanuit het Kasteeldomein van Ottegraeven in oostelijke richting. De bomen zijn omwille van hun kleurschakeringen in de bosrand ingeplant.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De dolines komen op verschillende plaatsen op de helling van het Hoogbos voor. Een doline is een ketel- of trechtervormige depressie ontstaan door instorting als gevolg van de oplossing van onderliggende kalksteen door koolzuurhoudend water. Ze zijn overgroeid met bosvegetatie, maar zijn wel in het reliëf herkenbaar.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** De dolines komen op de helling van het Broekbos en bovenop het plateau bij 'Op de Eiken' voor. Een doline is een ketel- of trechtervormige depressie ontstaan door instorting als gevolg van de oplossing van onderliggende kalksteen door koolzuurhoudend water. In het Broekbos is ze overgroeid met bosvegetatie, maar zijn wel in het reliëf herkenbaar. Op het plateau ligt de doline in de kadastrale hoek van een weiland.
- **Knap (Voeren)** In het gehucht Knap leidt een onverharde landbouwweg oostwaarts naar Krutsberg. De aardeweg slingert het plateau op tussen akkers en weilanden met nog restanten van meidoornhagen. Van op de weg zijn er open zichten rondom op de uitgestrekte akkers en weilanden. De weg eindigt bij een kruispunt gemarkeerd door een wegwijk en ter hoogte van de Hoeve Kruisberg. Deze onverharde weg vormt de historische verbinding tussen de gehuchten Knap en Krutsberg waarbij voor de kortste weg werd gekozen, dwars over het plateau en langs de akkers. De weg gaf ook aansluiting op een kruispunt met belangrijke uitvalswegen naar Sint-Martens-Voeren, Sint-Pieters-Voeren, Veurs en de Nederland.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Bij een oprit naar een woning vanaf Bovendorp loopt een onverharde wegel zijwaarts het plateau op. De graswegel loopt tussen weilanden en meidoornhagen en komt uit bij de dwarsweg die van Mennekesput naar de Steenboskapel leidt. Hier is de weg deels verstevigd met kasseien. Deze weg is een van de verbindingswegen tussen het dorp en de Voer en de zuidelijke landbouwgronden op het plateau. Daarenboven bood deze weg ook aansluiting op de rest van het netwerk van onverharde wegen ten zuiden van 's-Gravenvoeren.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van op de hoofdweg naar Schophemerheide leidt een onverharde weg naar het zuiden. De weg slingert door het bos de helling af richting de Voervallei en sluit aan op de voetweg die parallel loopt met de beek. Deze onverharde weg biedt een korter traject aan tussen de voormalige Schophemerheide en het gelijknamige gehucht in de beekvallei en is reeds aanwezig op de Vandermaelenkaart. De onverharde weg sluit aan op de voetweg naar Schophem wat doet vermoeden dat ook deze weg vooral bestemd was voor voetgangers.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Een wegwijk markeert het kruispunt van zes onverharde wegen die zich ingesneden hebben in het plateau. Vijf van deze veldwegen hebben dezelfde noordoost-zuidwest oriëntatie en leiden van in het dorp de helling op. Een zesde voetweg wijkt af van dit patroon en kruist in noordwestelijke richting het plateau om vervolgens parallel met een holle weg naar het noordoosten te lopen. Dit smalle pad vormt een historische doorsteek tussen de twee hoofdwegen die het dorp verbinden met de hoger gelegen landbouwgronden. De voetweg kruiste hierbij de uitgestrekte akkers op het plateau. Deze weg maakt deel uit van het historisch netwerk van onverharde wegen en paden die gebruikt werden voor het lokaal verkeer in en rond het dorp en wordt reeds afgebeeld op de Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart.
- **Strouvenbos (Voeren)** De dreef met notelaar verbindt Hoeve Stroevenbos met de steenweg. De notelaars werden geplant in functie van de notenproductie, en zijn een beeldbepalend object.
- **Crutzberg, Veurs (Voeren)** De drie Californische schijncipressen staan bij een wegwijk op het kruispunt van de wegen naar Remersdal en Sint-Pieters-Voeren. Het betreft een bijzondere soort als boom bij een wegwijk.
- **Oude Linde (Voeren)** De drie opgaande zomereiken staan op het kruispunt van een historisch stratenpatroon. Het wegenknooppunt 'De Oude Linde' staat reeds op de Kabinetskaart van de Ferraris ingetekend. Ook op latere kaarten, zoals Vandermaelen, is dit patroon steeds herkenbaar. De open ruimte bij de zesweegse wordt gekenmerkt door een kapel, jonge opgaande linden en drie grote opgaande zomereiken. De eiken hebben een stamomtrek van tussen 224 en 243 cm. De bomen

hebben een mooie representatieve groeivorm en zijn beeldbepalend.

- **Mulleke 1 (Voeren)** De bomenrij van drie opgaande okkernoten staat ten noorden van de watermolen Het Meuleke. De bomen staan op een grasland en hebben een mooie representatieve groeivorm. Ze zijn zeer omvangrijk en beeldbepalend.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Het gebied ten noorden van 's Gravenvoeren heeft geen bronnen door het ontbreken van een watervoerende laag (Vaalser groenzand). De grondwaterafstand zit onbereikbaar diep, vandaar dat dit gebied vrij laat (laatste kwart 19de eeuw) werd omgezet in weilanden. In de weilanden bevinden zich (soms ingegraven) betonnen drinkbakken die via een soort cascadesysteem werken. De drinkbakken worden door regenwater of door de landbouwers gevuld.
- **Daal 5 (Voeren)** De knothaagbeuk, met omtrek bijna 3 m, is een beeldbepalende erfbeplanting aan de straatzijde van het Huis Peters. De omvangrijke boom heeft een mooie representatieve groeivorm. Op de perceelsgrens aan straatzijde van de huisweide, ten westen van de knothaagbeuk, staan twee knotessen, eveneens erfbeplanting.
- **Roodbos (Voeren)** De essenkaphaag staat op de perceelsgrens, parallel met de straat. De kaphaag heeft een bijmenging met gewone hazelaar, iep en meidoorn. De perceelsrandbeplanting staat reeds op de Kabinetskaart van de Ferraris weergegeven. Op latere topografische kaarten uit de 19de en 20ste eeuw staat er steeds een lijnvormige houtige beplanting op deze plaats weergegeven.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Achter een opvallende elektriciteitskabine vertrekt een onverharde weg die de perceelsgrens van de woningen langs de Boomstraat volgt. De weg vervolgt tussen weilanden en eindigt bij het talud langs Mennekesput. Hier is de weg verworden tot een smal paadje ingesleten in het talud. Dit Ezelstraatje vormt een doorsteekje tussen de Boomstraat en Mennekesput om zo de drukke hoofdwegen te vermijden en is reeds zichtbaar op historische kaarten.
- **Berg (Voeren)** De gekandelaarde winterlinde is aangeplant op de kruising van de weg Berg met een halfverharde holle weg die noordwaarts, tussen de hoogstamboomgaarden, richting de weg Heijdt loopt.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Langs de oever van de Voer staan twee geknotte essen met een knothoogte van ongeveer 5,5 m. De bomen staan tussen een beekbegeleidende beplanting van hakhout van zwarte els.
- **Veurs (Voeren)** De geknotte haagbeuk is aangeplant als hoekboom bij een weiland. De boom meet een stamomtrek van 275 cm.
- **Kattenroth (Voeren)** De geknotte haagbeuken staan op de perceelsgrens van een verruigd grasland, een voormalige hoogstamboomgaard, ten zuiden van de voormalige hoeve Kattenroth. De omvangrijke knotbomen hebben een mooie representatieve groeivorm.
- **Heuvelke (Voeren)** De geknotte meidoorn staat op het talud van een holle weg. De meidoorn is mogelijk een relict van een geschoren meidoornhaag.
- **Kattenroth (Voeren)** De geknotte winterik staat op de perceelsgrens van een grasland ten noorden van het bos Schophemerheide. De boom heeft een mooie representatieve groeivorm.
- **Krommejong (Voeren)** De winterlinde staat in een weiland, op de kruin van een graft parallel aan de weg 'Krommejong'. De knotboom met stamomtrek 300 cm heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **De Plank (Voeren)** De gemengde hoogstamboomgaard is deels (zuidwesthoek) omhaagd met een veekeringshaag van eenstijlige meidoorn.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Op de overgang van de hellingsgronden naar het plateau ligt deze hoogstamboomgaard. De boomgaard is aangeplant in de tweede helft van de 20ste eeuw. Op de orthofoto van 1971 is hij goed ontwikkeld. De hoogstamboomgaard bestaat voor 3/4 uit perelaars en voor 1/4 uit kerselaars. De boomgaard telt nu 37 bomen die in vier rijen staan. Er staan ook nog enkele knotbomen van eik. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Ordenmolen, Veld (Voeren)** Langs de Voer ligt de gemengde houtkant. De houtkant bevat zes geknotte schietwilgen, waarvan de zwaarste een stamomtrek van 535 cm heeft. Drie opgaande gewone essen en één knoten en een knotzomereik komen voor.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De gemengde houtkanten staan op taluds tussen graslanden. De houtkant bestaat onder andere uit hakhoutstoven van gewone es. De beplante taluds bevinden zich parallel met de hoogtelijnen.
- **Veurs (Voeren)** De kaphaag op de perceelsgrens bestaat uit knotbomen van gewone haagbeuk, gewone hazelaar en gewone es.
- **Veurs 56 (Voeren)** De geschoren haagbeukhaag is aangeplant op de zuidelijk perceelsgrens van een erf. Er is een bijmenging van kruisbes, gewone es, hulst en meidoorn. Er zijn restanten van een kaphaag van gewone haagbeuk.
- **Komberg 30 (Voeren)** De geschoren ligusterhaag is aangeplant als afsluiting van de voortuin bij een woning.
- **Veurs 55, 65 (Voeren)** De geschoren meidoornhaag is als afsluitingshaag aangeplant bij een erf.
- **Sint-Pieterstraat 41 (Voeren)** De geschoren haag van gele kornoelje staat op de perceelsgrens van de tuin met de Kastanjeboomstraat. Het is een bijzondere soort als beplanting voor een haag.
- **Veurs 29 (Voeren)** De geschoren haagbeukhaag staat bij een relict van een hoogstamboomgaard. De haag op de perceelsgrens aan straatzijde is aangeplant als veekering.
- **Waterval 10 (Voeren)** De scheerhaag van meidoorn sluit de voorzijde van het erf van de hoeve met losse bestanddelen af. De afsluitingshaag is een beeldbepalend object.
- **Veurs (Voeren)** De geschoren meidoornhaag staat samen met een opgaande bomenrij van es op de perceelrand van een weiland. De meidoornhaag is een beeldbepalend object.
- **Einde 4-6 (Voeren)** De geschoren meidoornhaag staat als erfafsluiting op de perceelsgrens van een voorerf, en is tevens de veekering.
- **Berg 23-25 (Voeren)** De scheerhaag als erfafsluiting is aangeplant langs de perceelsgrens van een hoeve. De meidoornhaag staat langs de huisweide, heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Kloosterstraat 40 (Voeren)** Het geschoren prieeltje van gele kornoelje maakt deel uit van een moestuinsite langs de Voer. Het

loverprieel staat naast een houten kruis. Het prieeltje is een sierelement en getuigt van een oude beheersvorm uit het verleden.

- **Altenbroek (Voeren)** Het steile grasland op de noordelijke oever van de Voervallei is omringd door bossen en heeft in zuidelijke richting een mooi zicht over de Voervallei. Het grasland heeft een bijzonder microreliëf. Enerzijds zijn er op verschillende hoogtelijnen grotere graften, anderzijds is daartussen een patroon van parallelle zeer kleine taluds waar te nemen. Deze lopen eveneens evenwijdig met de hoogtelijnen. Mogelijk is dit het gevolg van betreding door vee.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Een smal graspad loopt parallel met de weg langs het kerkhof en leidt noordwaarts de helling op. De smalle doorsteek loopt tussen twee boomgaarden en komt uit bij een wegwijk waar de weg aansluit op een holle weg die verder het plateau opleidt. Het pad is deels versperd door een omgevallen fruitboom en wordt minder goed onderhouden. Mogelijk vormde dit pad een korter alternatief voor de weg langs het kerkhof die ook meerdere wegwijken met elkaar verbindt, eventueel afhankelijk van de begaanbaarheid van de parallelweg tijdens de verschillende seizoenen.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De grindgroeven komen op verschillende plaatsen in 's Gravenvoeren voor. De groeven liggen voornamelijk in de omgeving van wegen. Ze zijn deels overgroeid met bosvegetatie, maar zijn wel in het reliëf herkenbaar als ontginningsplek. Grind werd in verschillende toepassingen gebruikt.
- **De Plank (Voeren)** Geschoren afsluitingshaag van haagbeuken, aangeplant aan de oostzijde van een erf als afsluiting. Het erf bevat meerdere erfgoedbeplantingen en een schuur in vakwerk.
- **Kattenroth, Komberg (Voeren)** De hakhoutstoof van gewone beuk ligt op de perceelsgrens van een bosperceel. Het beukenhakhout heeft een omtrek van 490 cm (gemeten op 50 cm), en is een relict van het historische bosbeheer.
- **Kattenroth, Komberg (Voeren)** De hakhoutstoof van gewone beuk ligt op de perceelsgrens van een bosperceel. Het beukenhakhout heeft een omtrek van 470 cm (gemeten op 50 cm), en is een relict van het historische bosbeheer.
- **Kattenroth, Komberg (Voeren)** De hakhoutstoof van gewone beuk ligt op de perceelsgrens van een bosperceel. Het beukenhakhout heeft een omtrek van 570 cm (gemeten op 50 cm), en is een relict van het historische bosbeheer.
- **Kattenroth, Komberg (Voeren)** De hakhoutstoof van winterlinde ligt in het bos Schophemerheide. Het hakhout heeft een omtrek van 590 cm, waarvan de zwaarste stamomtrek 238 cm is. Het hakhout is een relict van het historische bosbeheer.
- **Kattenroth, Komberg (Voeren)** De hakhoutstoof van winterlinde ligt in het bos Schophemerheide. Het hakhout heeft een omtrek van 380 cm (gemeten op 30 cm). Het hakhout is een relict van het historische bosbeheer.
- **Kinkenberg (Voeren)** Het gemengde hakhoutbosje met houtkant op talud bestaat uit hakhout van gewone es, gewone robinia, eenstijlige meidoorn, sleedoorn, zoete kers en boswilg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant en het hakhoutbosje was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Moleke (Voeren)** Het bosje bestaat uit hakhout van gewone robinia. Het bosje werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kerkhofstraat (Voeren)** Het geriefhoutbosje bestaat uit hakhoutstoven van gewone robinia. Het perceel heeft een oppervlakte van ongeveer 560 m². Het bosje werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het aanmaken van brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout. Het betreft een specifieke beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen iets boven het maaiveld werden gekapt.
- **Vitschen (Voeren)** De hakhoutstoof van zwarte els langs de Noorbeek heeft een mooie, representatieve groeivorm. De hakhoutstoof vormt een eenheid met de beek en werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van de waterloop. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Veurs (Voeren)** De hakhoutstoof van gewone beuk bevindt zich langs een pad in het zuidelijk deel van het Veursbos. De oude hakhoutstoof heeft zes zware stammen waarvan er twee vergroeid zijn. Het omvangrijke beukenhakhout heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Veurs (Voeren)** De hakhoutstoof van gewone beuk bevindt zich langs een pad in het zuidelijk deel van het Veursbos. De oude hakhoutstoof heeft zes zware stammen. Het omvangrijke beukenhakhout heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Mostert (Voeren)** De hakhoutstoof van veldesdoorn staat aan de oostelijke rand van een uitloper van het Veursbos. Aan deze bosgrens palen weilanden. De omvangrijke hakhoutstoof heeft een omtrek van 1350 cm. Het betreft een bijzondere soort voor hakhout.
- **Vitschen (Voeren)** Het hakhout van zwarte els bevindt zich langs de oever van de Noorbeek. Het hakhout vormt een eenheid met de beek en werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van de waterloop. Een andere functie van het hakhout was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kwinten (Voeren)** De hakhoutstoven van beuk, haagbeuk en winterik staan in het Broekbos, in de omgeving van een wegrace dat op de topografische kaarten van de tweede helft van de 20ste eeuw staat ingetekend. De hakhoutstoof van beuk heeft een omtrek van 330 cm (gemeten op 40 cm hoogte), de hakhoutstoof van winterik heeft een omtrek van 371 cm (gemeten op 20 cm) en het hakhout van haagbeuk heeft een omtrek van 395 cm (gemeten op 20 cm).
- **De Plank 120 (Voeren)** De hazelaar staat in de zuidwesthoek van het voorerf. De hakhoutstoof heeft een omtrek van 12 m.
- **Veurs (Voeren)** De hoog geknotte es is aangeplant als een hoekboom bij een bebost perceel. De omvangrijke boom heeft een stamomtrek van 415 cm en is zo één van de dikste in de regio.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van op de weg van Vitschen naar Kattenrot leidt een parallelle zijweg naar het noordoosten. De

onverharde holle weg volgt de hoogtelijnen en komt dan samen met een noordelijke weg richting Kasteel Altenbroek en Nederland. De taluds van de holle weg zijn voorzien van gemengde houtkanten. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het dorp en de landbouwgronden op de helling ten noorden van de vroegere Schophemherheide. Daarenboven was deze weg ook een transportroute tussen 's-Gravenvoeren en Noorbeek in Nederland.

- **Altenbroek (Voeren)** Van in het centrum van 's-Gravenvoeren slingert een verharde weg zich naar het noordoosten. Deze weg loopt parallel met de Noorbeek en volgt de rand van het plateau van de Snauwenberg. Ter hoogte van de koetsierswoning van het Kasteel Altenbroek gaat de weg over in een half verharde weg die door het bos het plateau opleidt. De weg is hier sterk ingesneden en loopt als holle weg door tot voorbij de grens met Nederland. De holle weg maakt deel uit van een van de historische invalswegen naar 's-Gravenvoeren waarbij het natuurlijke reliëf werd gevolgd in functie van een goede begaanbaarheid van de weg. De holle weg zorgde daarenboven voor een bijkomende toegangsweg naar het Kasteel Altenbroek en de kasteelmolen in de beekvallei.
- **Berg (Voeren)** Vanuit het gehucht Berg leidt een aanvankelijk verharde weg zuidwaarts. Voorbij de laatste bebouwing krijgt de weg een onverhard karakter en slingert tussen weilanden met meidoornhagen en knotwilgenrijen. De aardeweg loopt verder het plateau op als licht ingesneden holle weg tussen taluds met essenhakhout en vervolgt langs de bosrand van het Alsbos. Deze deels holle weg volgt de rand van het plateau van het Alsbos en vormt de historische verbinding tussen Berg en het 'Bois Communal d'Alst'.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Vanaf het kruispunt bij het Kruis van de Dries slingert een holle weg zich noordwaarts richting het plateau. De weg kruist een tweede holle weg, passeert de Kapel Tricherbeeldje en vervolgt zijn slingerend patroon tot voorbij de Kruisgraaf en verder richting Nederland. Het betreft een diep ingesneden aardeweg met steenslag die werd aangevoerd om erosie te vermijden. De steile taluds zijn beplant met hakhout van voornamelijk gewone es. Hoger op het plateau is de weg minder sterk ingesneden en zijn langs weerszijden meidoornhagen aangeplant op de perceelsgrens van de aangrenzende weilanden en laagstamboomgaarden. Deze holle weg vormt de historische verbinding tussen het dorp en de hoger gelegen landbouwgronden op de noordelijke helling.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Net voorbij het Kruis van de Dries slingert een holle weg zich noordwaarts richting het plateau. De weg loopt parallel met een tweede holle weg en komt hiermee samen ter hoogte van de Kapel Tricherbeeldje. Het betreft een smalle onverharde voetweg die van een graspad overgaat in een dieper ingesneden weg. De weg slingert zich tussen weilanden en oude hoogstamboomgaarden begrensd door meidoornhagen. Op de steilere taluds staat voormalig hakhout van gewone es en robinia. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het dorp en de hoger gelegen landbouwgronden op de noordelijke helling. Aangezien de weg parallel loopt met een tweede verbindingsweg, deed deze weg mogelijk dienst als alternatieve route, afhankelijk van de (seizoensgebonden) begaanbaarheid van de eerste weg.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Bij een kruispunt van wegen gemarkeerd door een wegwijk leidt een holle weg noordwaarts het plateau op. De aardeweg is sterk ingesneden en slingert zich tussen akkers en weilanden met meidoornhagen. Op de taluds staat vooral essenhakhout en opgaande eik. De weg loopt parallel met de Wijnantsgrebbe en komt uit op het plateau waar hij minder diep is ingesneden. Hier biedt de weg zichten op de omringende landbouwgronden en op het Hoogbos. De aardeweg eindigt bij een driehoekig populierenbosje waar meerdere onverharde wegen samenkomen en richting Hoogbos leiden.
- **Heuvelke (Voeren)** Van bij het wegwijkpunt genaamd Oude Linde leidt een onverharde landbouwweg naar het noordoosten. De groene weg loopt tussen boomgaarden met meidoornhagen en snijdt zich geleidelijk aan dieper in tot een holle weg die uitkomt bij de nagelboom van 's-Gravenvoeren. Langs de holle weg staan houtkanten en opgaande populieren. Deze weg vormt een historische parallelweg met de weg naar de Sint-Annakapel. Deze weg zorgde ervoor dat de dorpsuitbreiding ten zuiden van de hoofdstraat en de Voer eveneens verbonden was met de Oude Linde en kapel enerzijds en de nagelboom en de Sint-Annakapel anderzijds.
- **Jolette (Voeren)** De weg Jolette leidt van in het dorp van 's-Gravenvoeren naar het kerkhof. Bij een splitsing net voor het kerkhof gaat deze asfaltweg over in een half verharde weg die naar het noordwesten leidt. De weg is ingesneden in het plateau en loopt tussen open weilanden met meidoornhagen en taluds met hakhout. De holle weg komt uit bij een tweede holle weg die parallel loopt met de Roetsgraaf en het plateau opleidt. Deze weg is al zichtbaar op de Ferrariskaart en maakt deel uit van het stratenpatroon in de dorpskern als een van de verbindingswegen tussen de verschillende hoeves. Via deze weg was er ook aansluiting op de veldwegen die naar de uitgestrekte akkers op het plateau leiden.
- **Kinkenberg (Voeren)** Van bij het kerkhof slingert de weg Kinkenberg noordwaarts het plateau op. De holle weg kruist een tweede holle weg ter hoogte van de Kapel Denisekrúske en leidt verder de helling op naar de Snouwenberg. De weg loopt tussen weilanden en boomgaarden begrensd door meidoornhagen met opgaande robinia en es. Op het plateau is de weg minder diep ingesneden en omgeven door uitgestrekte akkerpercelen. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het dorp en de hoger gelegen landbouwpercelen op het plateau. Hiervoor ging de voorkeur uit naar de kortste weg die het best begaanbaar was met paard en kar. De naam Kinkenberg verwijst mogelijk naar het gebruik van deze route voor de graanhandel tussen dorpen en steden.
- **Komberg (Voeren)** Waar de weg Komberg naar rechts afdraait, loopt rechtdoor een onverharde weg steil de helling van de gelijknamige berg op. Het betreft een licht ingesneden natte voetweg die omhoog slingert tussen weilanden met meidoornhagen en verder op het plateau de bosrand volgt. De weg eindigt op het plateau bij de dwarsweg Kattenroth. Deze weg vormt de historische verbinding tussen Sint-Martens-Voeren en de noordelijk gelegen landbouwgronden en bospercelen. Dwars over het plateau was deze weg ook de meest directe verbinding tussen het dorp en de hoofdweg naar het oostelijk gelegen Ulvend. Oorspronkelijk liep deze weg verder door naar het noorden tot aan Vroelen en Noorbeek.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** In het gehucht Berg loopt een onverharde landbouwweg het plateau op naar het zuidwesten. De weg slingert tussen weilanden die begrensd worden door meidoornhagen met opgaande essen. Een deel van de weg is dieper ingesneden, deze holle weg heeft een uitgesproken talud met houtkant. De onverharde weg gaat over in een voetweg die, eens

op het plateau, open zichten biedt op de omliggende weilanden. De weg volgt de bosgrens van het Alsbos en gaat tenslotte over in een boswegel die het bos doorkruist en aantakt op de weg die verder naar het zuiden leidt. Deze deels holle weg vormt de historische verbinding tussen Berg en het Alsbos en de top van het plateau. Er werd gekozen voor de kortste route die recht het plateau opliep over de akkers.

- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** De weg naar het kerkhof van Sint-Martens-Voeren splitst zich, eens het kerkhof gepasseerd, in twee ter hoogte van een paardenkastanje die als hoekboom werd geplant. De onverharde weg slingert naar het zuiden het plateau op en heeft een deels ingesneden profiel. De weg loopt tussen weilanden met meidoornhagen en versmalt tot een voetweg. De aardeweg passeert een wegwijk bij een zijweg en loopt verder richting het gehucht Berg waar de weg verbreedt tot een landbouwweg. Deze weg staat reeds als holle weg aangeduid op historische kaarten en vormde de verbinding tussen het centrum van Sint-Martens-Voeren en Berg langs de linkeroever van de Voer. Op de rechteroever van de Voer liep een parallelweg, de huidige hoofdbaan, richting Sint-Pieters-Voeren.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Ter hoogte van een kapelboom op de weg naar Ulvend leidt een onverharde zijweg naar het zuidoosten steil het plateau op. De weg is deels ingesneden en slingert zich tussen taluds met knotwilg en knoten en weilanden. Op het plateau gaat de holle weg over in een smalle voetweg met open zicht op de weilanden en de Hoeve Op de Eiken. De weg volgt de bosrand van het Broekbos en komt tenslotte uit bij een hoeve waar hij aansluit op de weg naar het gehucht De Plank. Deze weg, die op historische kaarten aangeduid wordt als 'Eyck Weg', verbond de grote ontginningshoeve Op-de-Eiken met Sint-Martens-Voeren enerzijds en met De Plank anderzijds.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Naast een gesloten hoeve start een onverharde weg die omhoog loopt naar het bos van Schoppemerheide. De weg slingert zich naar het noordoosten en is sterk ingesneden tussen beboste bermen met haagbeuk, eik, populier, boskers en bosanemoon. De holle weg komt op het plateau bij een wegwijk samen met de verbindingsweg tussen Vitschen en Kattenrot. Deze weg vormt de historische verbinding dwars over de steilrand tussen het gehucht Schophem en de ontginning Schophemerheide in het oorspronkelijke heidegebied en verder oostwaarts met Kattenroth en Ulvend.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Een hoeve markeert een kruispunt van vier wegen die zich naar de vier windrichtingen uitstrekken. De weg die naar het zuiden loopt, ligt in het verlengde van de weg komende van Ulvend en leidt door het Broekbos. Deze onverharde weg dwars de hoogtelijnen en loopt de helling op om vervolgens af te dalen richting Krindaal. Hier is de weg deels ingesneden tot aan de bosrand waar de weg overgaat in een landweg tussen de open weilanden.
- **Mariahof (Voeren)** Voorbij het kerkhof van Sint-Martens-Voeren splitst de weg in twee. Een onverharde wegel loopt naar het zuidwesten het plateau op. De holle weg is diep ingesneden en loopt tussen taluds met gemengde houtkanten. Hoger op het plateau slingert de weg zich tussen weilanden met meidoornhagen en biedt open zichten op het plateau en de talrijke holle wegen. De weg eindigt bij een wegel die verderloopt over het plateau richting la Verte Heydt. Deze holle weg vormt de historische verbinding tussen Sint-Martens-Voeren en de zuidelijke landbouwgronden op het plateau. Op historische kaarten is deze weg reeds diep ingesneden en aangeduid als 'den Groenen Wegh' die rechtstreeks doorliep naar 'Maison La Haye Verde'.
- **Hoffert (Voeren)** Van op de hoofdweg in het dorp leidt een onverharde weg zuidwaarts naar een kruispunt van zes wegen bij een kapel met drie opgaande eiken. Dit kruispunt staat gekend als de Oude Linde of 'Ouw Ling'. De weg naar de kapel stijgt licht en is hier dieper ingesneden. De taluds langs de holle weg worden vooral gekenmerkt door essenhakhout en opgaande es en robinia.
- **Altenbroek (Voeren)** Van aan de grens met Nederland leidt de weg Altenbroek langs het gelijknamige kasteel en voorbij een holle weg naar het zuiden. De weg is deels ingesneden en leidt steil de helling op naar het bosgebied Schophemerheide. Ter hoogte van een wegwijk kruist de weg de hoofdweg naar Kattenrot. Deze weg vormt een van de historische toegangswegen tot het voormalige heidegebied 'Schophemerheide' en de daar ingeplante ontginningshoeven zoals zichtbaar op de Vandermaelenkaart.
- **Heuvelke (Voeren)** Van bij het kruispunt Oude Linde met kapel en drie opgaande zomereiken slingert een holle weg zich oostwaarts richting de Sint-Annakapel te Voeren. De weg genaamd Heuvelke is sterk ingesneden met taluds die vooral gekenmerkt worden door hazelaar, vlier, robinia en essenhakhout. De weg passeert een tweede holle weg ter hoogte van de nagelboom van 's-Gravenvoeren. Dichter bij het dorp is de weg minder ingesneden en loopt de weg tussen weilanden en boomgaarden met meidoornhagen. Deze holle weg vormt de historische verbinding tussen de kapel van Oude Linde en de Sint-Annakapel en loopt parallel met de hoofdweg langs de Voervallei. De weg dwars over het plateau vormde de kortste route naar het dorp en verbond twee kruispunten van wegen met elkaar.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Ter hoogte van het gehucht Kwinten leidt op de hoofdweg naar Ulvend een onverharde zijweg oostwaarts het plateau op. Het eerste deel van de weg, hier ook gekend als 'Waterwegske', is half verhard en zeer nat ten gevolge van de Kolebron waarvan het water dwars over de weg stroomt. De weg snijdt zich dieper in en loopt als holle weg tussen bermen met hakhout van es en hazelaar, boskers en populier. Hoger op het plateau is de weg minder geërodeerd en slingert als onverharde wegel tussen weilanden met meidoornhagen en opgaande es. Hier biedt de weg open zichten op Sint-Martens-Voeren en de parochiekerk en komt uiteindelijk ter hoogte van een boomkapel weer uit bij de weg naar Ulvend. Op historische kaarten wordt deze weg weergegeven als hoofdweg van Sint-Martens-Voeren naar Ulvend. Mogelijk werd deze weg uiteindelijk opgegeven omwille van de moeilijke begaanbaarheid en natte context.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Bij een splitsing van wegen in Dal leidt een onverharde weg het plateau op naar het zuidoosten. De holle weg loopt tussen taluds met hakhout van hazelaar en veel knotessen. Eens op het plateau biedt de voetweg open zichten op de omliggende akkers, weilanden en op Veurs. De onverharde weg leidt naar het Vrouwenbos en volgt hier de bosrand om vervolgens over te gaan in een bosweg die door het reservaat leidt. Deze deels holle weg vormt de historische verbinding tussen Veurs en het uitgestrekte Vrouwenbos.
- **Kerkhofstraat (Voeren)** Van op de weg Jollette loopt langs het kerkhof van 's-Gravenvoeren de half verharde Kerkhofstraat noordwaarts het plateau op. Deze holle weg slingert tussen weilanden en akkers en komt uit bij een kruispunt van onverharde wegen ter hoogte van een houten wegwijk. Deze weg vormde een van de talrijke onverharde veldwegen die het dorp verbonden

met de noordelijk gelegen akkercomplexen. Het wegwijk markeerde het punt waar vijf van zulke wegen samenkwamen. Hier sloot de holle weg aan op een tweede veldweg die verder noordwaarts liep.

- **Bovendorp (Voeren)** Van in het dorp leidt een smalle weg zuidwaarts het plateau op en gaat over in een onverharde holle weg met vooral hakhout van es. Deze holle weg kruist een verharde weg naar Mennekesput en passeert hier een wegwijk. De weg slingert tussen akkers en weilanden met zicht op het dorp en de kerktoren. Vervolgens loopt de weg verder het plateau op en komt samen met de hoofdweg naar de Wittekapel. Deze holle weg vormde een van de historische verbindingswegen tussen het dorp en de landbouwgronden op het zuidelijk plateau. De weg gaf ook verder aansluiting op het wegennetwerk zoals het kruispunt ter hoogte van de Wittekapel.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** In het verlengde van de straat Greb slingert een onverharde weg noordwaarts het plateau op. De aardeweg passeert een graspleintje met tamme kastanje en een kapelboom bij een splitsing en loopt tussen weilanden en boomgaarden met meidoornhagen tot op het plateau. Vervolgens snijdt de weg zich diep in en loopt parallel met de sterk geërodeerde Roetsgraaf tot aan het Hoogbos. De holle weg wordt hier geflankeerd door taluds met houtkanten met voornamelijk es en robinia. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het dorp en de hoger gelegen landbouwgronden op de noordelijke helling.
- **Snauwenberg (Voeren)** In het verlengde van de weg Kinkenbergh slingert een verharde holle weg zich de gelijknamige berg op naar het noordoosten. Bij een wegsplitsing gemarkeerd door een wegwijk leidt de weg verder steil de helling op tussen hoge taluds met eik en boskers. De holle weg is sterk ingesneden en niet langer verhard en leidt langs de Voerenberg tot op de Snouwenberg. Op de rand van het plateau is de weg veel minder diep ingesneden en zijn er open zichten op de lager gelegen weilanden, het dorp en het Kasteel Altenbroek. Deze holle weg vormt de verbindingsweg tussen het dorpscentrum en de hoger gelegen landbouwgronden op het plateau. Daarenboven was deze weg in de 18de eeuw ook een transportroute tussen Luik en Aken zoals blijkt uit de alternatieve naam Koetsweg. De historische weg liep door richting de grens met Nederland en passeerde langs een 'Maison de Plaisance' genaamd Snauwenberg.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Bij het verlaten van het gehucht Ulvend in zuidelijke richting, leidt van op de hoofdweg, net voorbij de laatste hoeve, een onverharde weg tussen de weilanden. De weg is deels ingesneden en loopt tussen bermen met hakhout van Spaanse aak, es en haagbeuk. De weg loopt eerst parallel met de hoogtelijn en maakt vervolgens een bocht van 90 graden om het plateau af te dalen. Deze onverharde weg loopt min of meer parallel met de hoofdbaan en sluit hier tenslotte op aan ter hoogte van een imposante knotwilg. De weg volgt het tracé van de voormalige verbindingsweg tussen Ulvend en Sint-Martensvoeren zoals reeds aangeduid op de Kabinetskaart van de Ferraris. In de loop van de 20ste eeuw werd het traject deels verlegd, vermoedelijk in functie van een beter begaanbare route die meer het natuurlijk reliëf volgt.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De geknotte eik staat op een talud tussen graslanden. De omvangrijke eik heeft een omtrek van 437 cm en is hoog geknot op ongeveer 9 m.
- **Veld (Voeren)** De hoogstamboomgaard van kersen en pruimen ligt langs een onverhard pad ten noorden van het Alsbos. Aan de westelijke kant wordt de boomgaard begrensd door een talud, aan de oostelijke zijde door een pad.
- **Commanderieshof 2 (Voeren)** De hoogstamboomgaard staat op de hoek van de weg Veld en Commanderieshof, op een omhaagd grasland. De boomgaard hoort bij de Commanderie van de Duitse Orde. Verschillende rassen peer en kers komen voor. De boomgaard heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De hoogstamboomgaarden liggen op enkele omhaagde graslanden ten westen van enkele hoeves in de Sint-Pieterstraat.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Op de overgang van de hellingsgronden naar het plateau ligt deze hoogstamboomgaard. De boomgaard is aangeplant in de tweede helft van de 20ste eeuw. Op de orthofoto van 1971 is hij goed ontwikkeld. De hoogstamboomgaard kent een uitval tussen de 25% en 75%. Er staan nu een honderdtal bomen. De meeste zijn opgesleund in functie van passage van moderne landbouwmachines. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Moleke (Voeren)** Op de hellingsgronden ten noorden van 's Gravenvoeren ligt deze hoogstamboomgaard. De boomgaard is aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een kleine maar vrij volledige boomgaard met drie rijen fruitbomen. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Op de hellingsgronden ten noorden van 's Gravenvoeren ligt deze hoogstamboomgaard. De Nederlandse grens, gemarkeerd door een tussengrenspaal en een grenspaal, ligt op de noordwestelijke perceelsgrens. De boomgaard is aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een grote en vrij volledige boomgaard met zowel oude delen als vernieuwde delen. Het oudere noordelijke deel bestaat uit 10x8 rijen en is voor 80% volledig. Het zuidelijke vernieuwde gedeelte heeft 3x8 rijen. Er staan in de volledige boomgaard hoofdzakelijk peren maar ook pruimen, onder andere Reine Claude. De hoogstamboomgaard is omgeven door geschoren meidoornhagen als veekering. Aan de zijde van de weg bevindt zich een veldhek.
- **Kerkhofstraat (Voeren)** Op de hellingsgronden ten noorden van 's Gravenvoeren ligt deze hoogstamboomgaard. De boomgaard is aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een grote en vrij volledige boomgaard met tien rijen perelaars. De hoogstamboomgaard is omgeven door geschoren meidoornhagen als veekering. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Nurop (Voeren)** Op de historisch permanente graslanden van het gehucht Nurop bevinden zich op verschillende plekken

hoogstamboomgaarden. Deze hoogstamboomgaard bestaat uit twee rijen fruitbomen en is omgeven door geschoren meidoornhagen als veekering. De hoogstamboomgaard is reeds op de Kabinetkaart van de Ferraris aangegeven. Ook op de latere 19de- en 20ste-eeuwse topografische kaarten is de hoogstamboomgaard ingetekend. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.

- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Op de hellingsgronden ten noorden van 's Gravenvoeren ligt deze hoogstamboomgaard. De boomgaard is aangeplant in het midden van de 20ste eeuw. Op de orthofoto van 1947 en op de latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een middelgrote, vrij volledige boomgaard met een 35-tal perelaars en enkele kerselaars. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Heuvelke, Hoffert (Voeren)** De zone ten zuiden van 's Gravenvoeren wordt gekenmerkt door een netwerk van wegen die samenkomen op twee oude kruispunten. Tussen deze onverharde wegen ligt een cluster van (relicten van) hoogstamboomgaarden die ruimtelijk aansluiten bij de bebouwde dorpskern. Deze boomgaard, doorsneden door de holle weg Heuvelke, is aangeplant in de tweede helft van de 20ste eeuw. Op de orthofoto van 1971 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een boomgaard met 32 kerselaars, deels omhaagd met een geschoren meidoornhaag. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Heuvelke (Voeren)** De zone ten zuiden van 's Gravenvoeren wordt gekenmerkt door een netwerk van wegen die samenkomen op twee oude kruispunten. Tussen deze onverharde wegen ligt een cluster van (relicten van) hoogstamboomgaarden die ruimtelijk aansluiten bij de bebouwde dorpskern. Deze boomgaard is aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een boomgaard met kersen, appels, pruimen en peren. Aan de zijde van de holle weg Heuvelke is er een veldhek aanwezig. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Heuvelke (Voeren)** De zone ten zuiden van 's Gravenvoeren wordt gekenmerkt door een netwerk van wegen die samenkomen op twee oude kruispunten. Tussen deze onverharde wegen ligt een cluster van (relicten van) hoogstamboomgaarden die ruimtelijk aansluiten bij de bebouwde dorpskern. Deze boomgaard is aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het betreft een boomgaard met kersen, appels en peren. In totaal meer dan 30 fruitbomen. Aan de zijde van de holle weg Heuvelke is er een veldhek en een geschoren meidoornhaag aanwezig. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Schophemerhei (Voeren)** Ten zuiden van de weg naar Schophemerheide en Kattenrot bevindt zich een grote, jonge hoogstamboomgaard. De boomgaard ligt op een zuidgerichte helling. Er is een weids zicht op de Voervallei. De boomgaard is aangeplant met streekeigen hoogstambomen zoals sterappel, Eysdener Klumpke, Zoete Compet en Joseph Musch. Kersenrassen zijn Abesse de Mouland en Bastaarddikke. De perensoort is Legipont. Het oostelijke deel van deze boomgaard is aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het westelijke deel van boomgaard is begin de 21ste eeuw aangeplant. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Steenbos (Voeren)** De zone ten zuiden van 's-Gravenvoeren wordt gekenmerkt door een netwerk van wegen die samenkomen op verschillende oude kruispunten. Tussen de hoofdweg naar 's Gravenvoeren en de parallelweg naar Schophem ligt een cluster van (relicten van) hoogstamboomgaarden die ruimtelijk aansluiten bij de dorpskern. Deze boomgaard is grotendeels aangeplant in de eerste helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is hij steeds aanwezig. Het oostelijke stuk is in de jaren 1960 aangelegd. De huidige boomgaard bestaat hoofdzakelijk uit jonge bomen. Een oude perelaar is nog aanwezig. De noordwestelijke zijde van de hoogstamboomgaard is afgesloten met een geschoren meidoornhaag.
- **Ketten, Schietekamer (Voeren)** De zone ten oosten van 's Gravenvoeren wordt gekenmerkt door een netwerk van wegen die (relicten van) hoogstamboomgaarden doorkruisen. Deze boomgaard is deels aangeplant in de eerste helft en deels in de tweede helft van de 20ste eeuw. Op de topografische kaart van 1939 en op latere kaarten en orthofoto's is het westelijke deel steeds aanwezig. Het oostelijke stuk is in de jaren 1960 aangelegd. De huidige boomgaard bestaat hoofdzakelijk uit perelaars en kerselaars. De verschillende kadastrale percelen van de hoogstamboomgaard worden gescheiden door een geschoren meidoornhaag. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Lammerweg, Vitschen (Voeren)** Tussen Vitschen en Lammerweg liggen historisch permanente graslanden die deels beplant zijn met hoogstammig fruit. Het betreffen hoogstamboomgaarden met appel- en perelaars. Deze hoogstamboomgaarden komen sinds de topografische kaart van 1872 voor. Op de kaart van Villaret, midden de 18de eeuw, komen rond de bebouwing bij de watermolen van Lhomme hoogstamboomgaarden voor, zoals typerend was voor de Voerense dorpen. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Ottegraeven, Schophem (Voeren)** In de omgeving van het gehucht Schophem staan op de kaart van Villaret, midden de 18de eeuw, reeds hoogstamboomgaarden bij de hoeves ingetekend. Op latere kaarten wordt dit beeld bevestigd. Het oostelijk deel van de hoogstamboomgaard is midden de 19de eeuw akker, maar wordt vanaf de 20ste eeuw continu als hoogstamboomgaard ingetekend. Aan de westelijke zijde is de boomgaard begrensd met een geschoren meidoornhaag als veekering. De

hoogstamboomgaard bestaat uit een 70-tal appel- en perelaars. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.

- **Ulvend (Voeren)** Rond het gehucht Ulvend staat op de Kabinetskaart van de Ferraris een cluster van hoogstamboomgaarden ingetekend. Op alle latere kaarten blijven deze percelen hoogstamboomgaard. De huidige hoogstamboomgaard bestaat uit een 25-tal perelaars omgeven door een geschoren veekeringshaag van meidoorn met veel bijmenging van hulst. Er bevinden zich verschillende bollen geschoren hulst als boerentopiary in de haag. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen.
- **Schophemmerhei 5 (Voeren)** Op de top van de heuvel tussen de Noorvallei en de Voervallei ligt een hoogstamboomgaard bij een hoeve, een stichting vanuit het kasteel Altenbroek. Deze hoogstamboomgaard komt sinds de kaart van Villaret voor, midden de 18de eeuw. Op alle latere kaarten en orthofoto's is op deze plaats een hoogstamboomgaard, ten oosten van de hoeve, te zien. De huidige jonge boomgaard telt een 25-tal hoogstammige fruitbomen. De hoogstamboomgaarden in Voeren kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge erfgoed- en natuurwaarde en herbergen vaak nog oude fruitrassen. Op de zuidelijke perceelsgrens van de boomgaard langs de weg staat een omvangrijke geknotte es met een omtrek van 266 cm (gemeten op 150 cm hoogte).
- **Kies (Voeren)** De gemengde houtkant ligt bij het gehucht Kijs, ten westen van het Roodbos. De beeldbepalende houtkant ligt op de perceelsgrens van enkele weilanden, en bestaat uit knotbomen, opgaande bomen en hakhout.
- **Strouvenbos (Voeren)** De gemengde houtkant ligt op de perceelsgrens van akker- en weiland ten westen van de Stroevenboshoeve, en ten zuiden van het Vrouwenbos en Roodbos.
- **De Plank (Voeren)** De gemengde steilrand staat in de buitenbocht van een S-bocht van De Plank. De houtkant staat op een talud tussen weilanden en de straat. In het oosten gaat de houtkant over in een meidoornhaag.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een graft tussen twee graslanden ten westen het Veursbos. Op deze helling zijn enkele historisch permanente graslanden aanwezig. De houtkant (en graft) loopt tussen het Veursbos en de weg van het gehucht Veurs naar het Veursbos.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een graft tussen twee graslanden ten westen het Veursbos. Op deze helling zijn enkele historisch permanente graslanden aanwezig. De houtkant (en graft) loopt tussen het Veursbos en de weg van het gehucht Veurs naar het Veursbos. De houtkant bestaat uit veldesdoorn, gewone es, meidoorn en sleedoorn.
- **Eiken, Knipke (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud (graft) tussen weilanden op de helling van een zijvallei van de Voer.
- **Komberg (Voeren)** De houtkant op graften tussen weilanden bestaat uit veldesdoorn, gewone hazelaar, knotbomen van gewone es en zomereik.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen twee weilanden. De houtkant bestaat uit twee knoteiken, hulst, gewone hazelaar en meidoorn.
- **Vogelsang (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs een halfverharde weg en bestaat uit meidoorn en knotbomen van schietwilg.
- **Bauwerd, Vogelsang (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud in een weiland tussen twee halfverharde wegen.
- **Daal (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen twee graslanden ten zuiden van Daal.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen graslanden, en is een beeldbepalend object.
- **Kies (Voeren)** De houtkant van meidoorn is een relict van een veekeringshaag. De uitgegroeide haag op de perceelsgrens van een weiland wordt als houtkant beheerd.
- **Kies, Strouvenbos (Voeren)** Deze houtkant met meidoorn is een relict van veekering. Deze bestaat uit zware stammen van oorspronkelijk geschoren meidoorn.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant, gedeeltelijk een kaphaag, bevindt zich op een talud tussen hoogstamboomgaarden ten zuiden van het Veursbos.
- **Eiken (Voeren)** De houtkant bestaande uit opgaande en geknotte bomen van gewone es en haagbeuk is aangeplant op een talud en perceelsgrens tussen twee weilanden. Op de Kabinetskaart van de Ferraris en op alle 19de- en 20ste-eeuwse kaarten staat deze perceelsrandbeplanting ingetekend. Deze beplantingen horen bij graslanden bij de Hoeve Op de Eiken.
- **Heijdt, Rullen (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich langs de westelijke bosgrens van het Alsbos. De houtkant vormt het talud van een holle weg. De houtkant bestaat uit hakhout van gewone hazelaar en gewone esdoorn, hakhout en opgaande gewone es. Andere soorten die voorkomen zijn gewone haagbeuk, meidoorn, gewone robinia, ratelpopulier, zomereik, witte els, gladde iep, sleedoorn, kruisbes, zoete kers, rode kornoelje en Amerikaanse vogelkers.
- **Grijzegraaf, Moleke, Mulleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat langs de oever van de Voerbeek. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout en knotbomen van schietwilg, hakhout van zwarte els, eenstijlige meidoorn, knotbomen van gele bindwilg, kraakwilg, opgaande Canadapopulieren, hakhout van gewone robinia, knotbomen van gewone es, boswilg en gewone hazelaar. Het hakhout van schietwilg heeft een omtrek tot meer dan 300 cm, de geknotte schietwilgen hebben een omtrek van meer dan 400 cm. Het hakhout van zwarte els heeft een omtrek tot meer dan 600 cm.
- **Ottegraeven (Voeren)** De houtige beplantingen staat langs de oever van de Voerbeek. De soortensamenstelling bestaat uit knotbomen van schietwilg en opgaande populieren met veel maretak.
- **Komberg (Voeren)** De houtkant langs het talud van de holle weg 'Komberg' loopt in noordelijke richting. De houtkant bestaat uit hakhout van gewone es, meidoorn, veldesdoorn, gewone hazelaar en sleedoorn. Daarnaast komt er ook rode kornoelje, gewone kardinaalsmuts, kruisbes en bosrank voor.
- **Krindaal (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op de perceelsgrens bij enkele weilanden. De beeldbepalende houtkant

bestaat uit knotbomen van zwarte els, gewone haagbeuk en gewone es. Daarnaast komen ook meidoorn en gewone hazelaar voor.

- **Kwinten (Voeren)** De houtkant met knotbomen van es staat langs de weg Kwinten en langs een halfverhard pad dat er parallel mee loopt. Tot deze lijn hoort ook een knot met boomkapel.
- **Meulenberg (Voeren)** De houtkant op talud bevindt zich tussen weilanden. Hij bestaat uit vijf knotzomereiken, waarvan de dikste stam een omtrek van 2,85 meter heeft, drie opgaande gewone essen en drie geknotte essen. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens van twee landbouwpercelen. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **De Plank (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op het talud ten noorden van de straat De Plank.
- **Konenbos (Voeren)** Gemengde houtkant staat op een talud tussen twee weilanden. De lange houtkant loopt van het zijpad van Krindaal tot het pad naar de straat Konenbos. Conenbosch is de naam van een oud bos waar zich in de noordoosthoek een boskantgehucht met dezelfde naam bevindt.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een graft tussen twee graslanden ten westen het Veursbos. Op deze helling zijn enkele historisch permanente graslanden aanwezig. De houtkant (en graft) loopt tussen het Veursbos en de weg van het gehucht Veurs naar het Veursbos. De houtkant bestaat uit gewone hazelaar, meidoorn en sleedoorn, met een natuurlijke verrijking van roos en bosrank.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een graft tussen twee graslanden ten westen het Veursbos. Op deze helling zijn enkele historisch permanente graslanden aanwezig. De houtkant (en graft) loopt vanaf de toegangsweg Veurs naar het bos, naar het noorden toe. De houtkant bestaat uit gewone es (als hakhout en als knotboom), meidoorn, sleedoorn, veldesdoorn en gewone hazelaar (als hakhout).
- **Ulvend (Voeren)** De houtkant bij Ulvendkerkberg staat op een talud in een zijvallei van de Voer. Hij bestaat uit gewone hazelaar, meidoorn, gewone beuk, gewone es, scherpe hulst, zoete kers, sleedoorn en zomereik. Er is een natuurlijke verrijking met wilde bosrank.
- **Komberg, Ottegraeven (Voeren)** De gemengde houtkant op talud ligt tussen weilanden.
- **Veurs (Voeren)** De houtkant op talud bestaat uit knotbomen van zomereik en knotbomen, opgaande bomen en hakhout van gewone es. De gemengde houtkant is reeds op de Kabinetskaart van de Ferraris (1771-1778) te zien. Ook op de latere topografische kaarten is de houtkant herkenbaar.
- **Kies (Voeren)** De gemengde houtkant ligt bij het gehucht Kijs, ten westen van het Roodbos. De beeldbepalende houtkant ligt op een talud parallel met de hoogtelijnen.
- **Bauwerd (Voeren)** De houtkant op talud staat ten zuiden van een onverharde weg. De voorkomende soorten zijn zoete kers, ruwe berk, gewone robinia, zomereik, hulst, roos en gewone hazelaar.
- **Daal (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud bij het gehucht Daal, tussen weilanden met hoogstamboomgaarden.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen graslanden, en is er een beeldbepalend object.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs de Sint-Pieterstraat. Hakhout van gewone hazelaar, gladde iep, veldesdoorn en gewone es komt voor bij zoete kers, boswilg, rode kornoelje, kerspruim, sleedoorn en eenstijlige meidoorn.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud van een akker- en grasland bij het erf van een langgestrekte hoeve. Opgaande bomen van gewone es komt voor samen met roos, sleedoorn, eenstijlige en tweestijlige meidoorn.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een graft tussen akker- en weilanden.
- **Krommejong (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud parallel aan de weg 'Krommejong', en is aan de andere zijde begrensd door akkerland. Gewone hazelaar, gewone haagbeuk, winterlinde en gewone es komen als hakhout voor, met daarnaast ook eenstijlige meidoorn en sleedoorn.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De houtkant staat op een talud en rond een akkerland. Er zijn knotbomen en opgaande bomen van gewone es en knotbomen van gewone haagbeuk. De houtkant telt nog bijmenging van eenstijlige meidoorn, gewone hazelaar, hulst, zoete kers, kruisbes, bosrank, roos en sleedoorn komen voor.
- **Brabant, Commanderie (Voeren)** De houtkant bevindt zich op een talud ten oosten van het Alsbos. De gemengde houtkant tussen weiland bestaat uit hakhout van gewone es (omtrek tot 450 cm), hakhout van gewone hazelaar, eenstijlige meidoorn, hulst, opgaande zoete kers, zomereik en ruwe berk.
- **Rullen (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud tussen weilanden. Hij bestaat uit eenstijlige meidoorn, knotbomen, hakhout en opgaande bomen van gewone es, knotbomen van zomereik, gewone hazelaar, roos en sleedoorn.
- **Brabant, Rullen (Voeren)** De houtkant bevindt zich op een talud tussen graslanden. De beeldbepalende, gemengde houtkant bestaat uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, eenstijlige meidoorn, sleedoorn, roos, gewone hazelaar en zomereik. Het hakhout van gewone es heeft een omtrek van 500 à 600 cm.
- **Krommejong (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud bij een weg. Hakhout van gewone esdoorn komt veel voor, maar ook Gelderse roos.
- **Greb, Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud langs een weg en bestaat uit zijdelings geschoren

sleedoorn, hakhout van gewone es, roos en gewone kardinaalsmuts.

- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant ligt op de perceelsgrenzen van graslanden die zich ten westen van de Kruisgraaf bevinden. De houtkant bestaat onder andere uit hakhout van gewone es en relictten van een geschoren meidoornhaag als veekering boven op het talud. Roos, sleedoorn en zomereik zijn bijmengingen.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens van twee weilanden. De soorten zijn gewone robinia, eenstijlige meidoorn, sleedoorn en zomereik.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens van weiland en akkerland. De samenstelling bestaat uit hakhout van gewone es. Ook eenstijlige meidoorn en sleedoorn komen voor.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op de perceelsgrens van twee graslanden. Hij bestaat uit eenstijlige meidoorn, gewone hazelaar, sleedoorn, zoete kers, gewone robinia en roos. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens van twee weilanden. De samenstelling bestaat uit hakhout van gewone es. Ook eenstijlige meidoorn komt voor. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen weilanden. De samenstelling bestaat uit gewone robinia, gewone hazelaar, eenstijlige meidoorn en olm. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen landbouwpercelen. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen weiland, en deels langs een wandelpad op de valleihelling. De samenstelling ervan bestaat uit roos, opgaande zoete kers, eenstijlige meidoorn, sleedoorn en zomereik. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen weilanden. De samenstelling ervan bestaat uit hakhout en opgaande bomen van zomereik, opgaande hakhout van gewone es, gladde iep en lork. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen weilanden. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kerkhofstraat (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens van een weiland en langs een wandelpad. De samenstelling ervan bestaat uit hakhout van gewone es, opgaande zomereik en sleedoorn. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens van een weiland en langs een pad. De samenstelling ervan bestaat uit eenstijlige meidoorn in een haag langs de weg, veldesdoorn en gewone robinia. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden geschoren, gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen een weiland en een hoogstamboomgaard. De samenstelling ervan bestaat uit gewone robinia. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en

het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.

- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen een weiland en een hoogstamboomgaard. De samenstelling ervan bestaat uit hakhout van gewone robinia, hakhout van gewone es, sleedoorn en eenstijlige meidoorn. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud tussen weilanden. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, hakhout van gewone robinia en opgaande bomen van zomereik. De houtkant, in uitgedunde toestand, werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud dat in het noordelijk deel langs een pad tussen weilanden loopt en in het zuidelijk deel tussen akkerland. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit opgaande Canadapopulieren, eenstijlige meidoorn, hakhout en opgaande bomen van gewone es, opgaande zomereik, hazelaar, geknotte schietwilg, hakhout van gewone robinia, sleedoorn, kardinaalsmuts, rode kornoelje, iep en roos. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud tussen weilanden. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit eenstijlige meidoorn en hakhout van gewone es. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud tussen weilanden. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit eenstijlige meidoorn en hakhout van gewone es. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Jolette, Kerkhofstraat (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, gewone kardinaalsmuts, gladde iep en hakhout van gewone robinia. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud van de weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De houtkant van gewone robinia staat op een talud tussen landbouwpercelen. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De houtkant van gewone es staat op een talud tussen landbouwpercelen. Er is een bijmenging van eenstijlige meidoorn. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De houtkant bevindt zich op een talud langs een weiland, ten zuiden van het Hoogbos. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud ten zuidwesten van een hoogstamboomgaard. De soortensamenstelling bestaat uit opgaande bomen en hakhout van zomereik, hakhout van gewone robinia, gewone meidoorn, sleedoorn, roos, boswilg en ruwe berk. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De houtkant bevindt zich op een talud tussen een hoogstamboomgaard en een weiland. De houtkant bestaat uit hakhout van gewone es en werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De houtkant met hakhout van gewone robinia staat op de perceelsgrens van een weiland en langs een weg. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een weg. De houtkant

werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud van de weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.

- **Konijnsberg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud tussen particuliere tuinen en de straat. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout van veldesdoorn, hakhout van gewone es, hakhout van gladde iep, gewone kardinaalsmuts, eenstijlige meidoorn en roos. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud van de weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Snauwenberg, Vitschen (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich langs een pad, op een talud tussen een weiland en een wastine. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout, knotbomen en opgaande bomen van gewone es, opgaande bomen en hakhout van zoete kers, gewone kardinaalsmuts, roos, bosrank, kruisbes en gewone hazelaar. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Vitschen (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen weilanden. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout, knotbomen en opgaande bomen van gewone es, hakhout van zomereik, bosrank, eenstijlige meidoorn, iep, sleedoorn en lork. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Schophemmerhei (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen weilanden in de vallei van de Noorbeek. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, opgaande en geknotte zomereiken, hakhout van gewone hazelaar, eenstijlige meidoorn, sleedoorn en roos. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Schophemmerhei (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen weilanden in de vallei van de Noorbeek. De soortensamenstelling bestaat uit zeer zwaar hakhout van gewone es (omtrek tussen de zes en negen meter), hakhout van zoete kers, eenstijlige meidoorn en bosrank. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van taluds. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Schophemmerhei (Voeren)** De twee houtkanten op talud staan op de perceelsgrens van enkele graslanden op de helling van de Voervallei. De houtkanten bestaan uit een uitgegroeide veekeringshaag van meidoorn met een bijmenging van gewone es, sleedoorn en roos.
- **Vitschen (Voeren)** De houtkant langs een weg staat op een talud aan de voet van Voerenberg, ter hoogte van de overgang naar de Noorvallei. De houtkant bestaat uit verschillende soorten. Onder andere eenstijlige meidoorn, sleedoorn, hakhout van gewone hazelaar, roos en knotbomen van gewone es komen in de gemengde houtkant voor.
- **Meulenberg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs een halfverharde weg. De houtkant bestaat uit hakhout van gewone hazelaar, hakhout van gewone es, hakhout van gewone esdoorn en zomereik.
- **Menkesput (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud op de perceelsgrens tussen twee landbouwpercelen.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De houtkant bestaat uit opgaande zomereiken, hakhoutstoven van gewone es, zware opgaande veldiepen, sleedoorn, robinia, hazelaar. In de onderbegroeiing komt muskuskruid en boszegge voor.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud tussen graslanden. De houtkant bestaat uit opgaande gewone essen en zomereiken. Daartussen komen hakhoutstoven van gewone es voor. In het noorden van de houtkant staat een omvangrijke geknotte eik.
- **Komberg (Voeren)** De houtkant op het talud van Komberg bestaat uit een knotbomenrij van schietwilg, en hakhout van haagbeuk en hazelaar en opgaande gewone essen. Er is een bijmenging van sleedoorn, meidoorn, hop, bosrank, hazelaar, beklierde heggenroos en koebraam.
- **Kinkenberg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud van een holle weg aan de zuidelijke bosgrens van het Hoogbos. De samenstelling ervan bestaat uit Canadapopulier, hakhout van gewone robinia, zwaar hakhout van gewone es, opgaande en geknotte gewone es, hakhout van gewone hazelaar, kruisbes, gladde iep, boswilg en sleedoorn. Het hakhout van gewone es heeft een omtrek van meer dan 6 meter. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Greb (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een holle weg die zich tussen akker- en weiland slingert. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout van gewone robinia, opgaande bomen van zomereik, hakhout en opgaande bomen van gewone es, gewone kardinaalsmuts, eenstijlige meidoorn, knotbomen van gele bindwilg, gewone hazelaar, en hakhout van olm. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of

geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.

- **Jolette (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, eenstijlige meidoorn, olm, sleedoorn, zomereik, hakhout van gewone esdoorn, gewone kardinaalsmuts, gewone hazelaar, hakhout van boswilg, iep en hakhout van gewone robinia. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een holle weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout, knobomen en opgaande bomen van gewone es, opgaande zomereiken, hakhout van zoete kers, opgaande gewone robinia, iep, meidoorn, gewone kardinaalsmuts, rode kornoelje, sleedoorn en (eenstijlige) meidoorn. De hakhoutstoven van gewone es hebben een omtrek van 700 tot 900 cm. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een holle weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, opgaande zomereiken, hakhout van gewone esdoorn, zoete kers, sleedoorn en eenstijlige meidoorn. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Altenbroek (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud van een holle weg. De holle weg loopt naar het kasteel Altenbroek. De houtkant is bijzonder door de aanwezigheid van veel, meer dan tien, opgaande eiken. Deze hebben vaak een omtrek van meer dan drie meter. Daarnaast bestaat de soortensamenstelling uit hakhout van zoete kers, boswilg en gewone es. Ook komt eenstijlige meidoorn en Amerikaanse vogelkers voor. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Meulenberg, Schophemmerhei (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud van een holle weg. De holle weg loopt van Schophemmerhei naar een gehucht aan de Voer. De houtkant bestaat uit knobomen, opgaande bomen en hakhout van gewone es, hakhout van gewone es, opgaande gewone robinia, knobomen van gewone haagbeuk (meer dan twee meter omtrek), opgaande bomen van witte paardenkastanje (meer dan drie meter omtrek), zomereik, bosrank, roos en sleedoorn. Er is een restant van een veekering op het talud van de holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Ketten (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een holle weg die naar het gehucht Ketten aan de Voer gaat. De soortensamenstelling bestaat uit gewone es als opgaande bomen en hakhout, knobomen en hakhout van gewone robinia, hakhout van gewone esdoorn, sleedoorn, iep, eenstijlige meidoorn en boswilg.
- **Mennekesput (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs de holle weg. De soorten bestaan uit hakhout van gewone hazelaar, hakhout van gewone esdoorn, opgaande bomen en hakhout van gewone robinia, opgaande bomen en hakhout van gewone es, knobomen van gewone haagbeuk, zomereik, opgaande bomen van Canadapopulier, kruisbes, rode kornoelje, iep, zoete kers en Amerikaanse vogelkers. Er staan restanten van een geschoren meidoornhaag op de kop van het talud. Deze veekeringshaag heeft sporen van vlechtwerk.
- **Heuvelke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud van de holle weg. De soorten bestaan uit hakhout van gewone hazelaar, opgaande bomen, knobomen en hakhout van gewone es, eenstijlige meidoorn, hakhout van veldiep, opgaande zomereiken, opgaande Italiaanse populier, opgaande Canadapopulier, knobomen van gewone haagbeuk, Noorse esdoorn, sleedoorn en zoete kers.
- **Hoffert (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud van de holle weg. De soorten bestaan uit hakhout van ruwe iep (*Ulmus glabra* 'Cornuta'), hakhout van gewone es, hakhout van zomereik, hakhout van gewone robinia, eenstijlige meidoorn, veldiep, kruisbes, sleedoorn, gewone kardinaalsmuts en roos.
- **Oude Linde (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud van de holle weg. Deze weg is een van de zes wegen die met het kruispunt 'De Oude Linde' verbonden zijn. De soorten in de houtkant bestaan uit hakhout van gewone es, hakhout van iep, hakhout en opgaande bomen van zomereik, hakhout van gewone hazelaar en roos. Het hakhout van gewone es heeft een omtrek tot meer dan 300 cm. Op de kop van het talud staat een restant van een veekeringshaag van meidoorn.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van de holle weg 'Veurs', op de hoek van een weiland.
- **Bauwerd (Voeren)** De houtkant op het talud van de holle weg Bauwerd bestaat uit hazelaar, zomereik, veldesdoorn, meidoorn, zoete kers en zachte berk. Het hakhout is van gewone es en wilg. Er is een natuurlijke bijmenging met sleedoorn, bosrank en roos.
- **Commanderieshof (Voeren)** De houtkant op een talud van de holle weg bestaat uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, hakhout van gewone hazelaar, opgaande bomen van zomereik en zoete kers en eenstijlige meidoorn op de kop van het talud

als restant van een veekering met ook ruwe berk, bosrank en iep.

- **Berg (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op het talud van een holle weg. Hij bestaat uit hakhout, knotbomen en opgaande bomen van gewone es, hakhout van gewone hazelaar en gewone hazelaar, zomereik, gewone esdoorn en Noorse esdoorn. Een natuurlijke verrijking bestaat uit rode kornoelje, eenstijlige meidoorn, roos, (zoete) kers en bosrank.
- **Veld (Voeren)** De gemengde houtkant op het talud van de holle weg tussen weilanden bestaat uit hakhout van gewone hazelaar, hakhout, knotbomen en opgaande bomen van gewone es, zoete kers, gewone kardinaalsmuts, eenstijlige meidoorn, bosrank, roos en sleedoorn.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud van een holle weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout, opgaande bomen en knotbomen van gewone es, gewone kardinaalsmuts, eenstijlige meidoorn, roos, kerspruim, gladde iep, zomereik, witte paardenkastanje, hakhout van gewone robinia, hakhout van gewone esdoorn en hakhout van hazelaar. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kerkhofstraat (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een holle weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout van gewone es, hakhout en opgaande bomen van zomereik, hakhout van boswilg, iep, sleedoorn, roos, gewone kardinaalsmuts, opgaande bomen van zoete kers, gewone hazelaar en restanten van een geschoren meidoornveekering op de kop van het talud. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Kinkenberg (Voeren)** De gemengde houtkant bestaat uit opgaande bomen van zoete kers, opgaande bomen, hakhout en knotbomen van gewone es, hakhout van iep, opgaande okkernoot, opgaande zomereik, hakhout en opgaande zoete kers, restant van een veekering van eenstijlige meidoorn op het talud, gladde iep 'Cornuta', roos en gewone hazelaar.
- **Gijberg, Koetsweg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van de oude Koetsweg, een holle weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, opgaande Canadapopulieren, opgaande gewone esdoorn, opgaande witte paardenkastanjes, iep, opgaande zomereik, gewone haagbeuk, zoete kers, eenstijlige meidoorn, gewone hazelaar en kruisbes.
- **Schophemmerhei (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud van een holle weg. De soortensamenstelling bestaat uit hakhout, knotbomen en opgaande bomen van gewone es, hakhout van hazelaar, opgaande bomen van zoete kers, opgaande zomereik, knotbomen van zomereik met een omtrek van meer dan drie meter, gewone kardinaalsmuts, eenstijlige meidoorn, opgaande Canadapopulier, sleedoorn, bosrank, rode kornoelje, olm, hakhout van zomerlinde, knotbomen van gewone beuk en haagbeuk. Opvallend is het zeer oude hakhout van veldesdoorn, met een omtrek van meer dan vijf meter.
- **Bovendorp (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs de holle weg. De soorten bestaan uit hakhout van iep, hakhout van gewone es, hakhout en heester van meidoorn, knotbomen van schietwilg, twee opgaande zomereiken, sleedoorn, zoete kers, gewone kardinaalsmuts, roos, rode kornoelje en okkernoot. Het essenhakhout heeft een omtrek van meer dan 6 m. De opgaande eiken hebben een omtrek van meer dan 3,50 m.
- **Heuvelke (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs de holle weg. De soorten bestaan uit hakhout van veldiep, hakhout van gewone es, hakhout en opgaande bomen van zomereik, knotbomen van gele bindwilg, opgaande Canadapopulieren, hakhout van zoete kers, gewone robinia, sleedoorn en gewone kardinaalsmuts. Het essenhakhout heeft een omtrek tot meer dan 450 cm. De opgaande Canadapopulieren hebben een omtrek van meer dan 450 cm. Er staan restanten van een veekeringshaag van meidoorn op de kop van het talud.
- **Kwinten (Voeren)** De houtkant langs de oever van de Veurs bestaat uit gewone es, zomereik en meidoorn.
- **Kies (Voeren)** Gemengde houtkant op het talud van een holle weg naar het gehucht Kies.
- **Eiken (Voeren)** De houtkant staat op een talud langs een holle weg. De holle weg 'Eiken' verbindt Knipke (Ulvend) met Eiken. De houtkant bestaat uit gewone hazelaar, meidoorn, gewone es, zoete kers en roos.
- **Kattenroth, Komberg (Voeren)** De houtkant bevindt zich op het talud van de holle weg van Komberg naar Kattenroth. De gemengde houtkant bestaat uit gladde iep, gewone hazelaar en meidoorn. Gewone es en gewone esdoorn komen voor als opgaande boom en in hakhout.
- **Heijdt (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich langs een holle weg die tussen weilanden met hoogstamboomgaarden loopt. De houtkant bestaat uit gewone es, gewone kardinaalsmuts en sleedoorn en hakhout van gewone hazelaar.
- **Berg (Voeren)** De gemengde houtkanten bevinden zich zowel op de taluds parallel met de hoogtelijnen, als langs de holle weg dwars daarop, die de weg Berg met Heijdt verbindt. De houtkanten bestaan uit hakhout en opgaande bomen van gewone es, rode kornoelje, sleedoorn, meidoorn, zomereik, hakhout van gewone hazelaar, knotbomen van haagbeuk, en hakhout van winterlinde.
- **Heijdt, Mariahof (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich langs een holle weg die tussen weilanden met hoogstamboomgaarden loopt. De houtkant bestaat uit knotbomen van zomereik, knotbomen en hakhout van gewone es, zoete kers, meidoorn, sleedoorn, gewone hazelaar, roos en gewone kardinaalsmuts.
- **Mariahof (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich langs een holle weg die tussen weilanden loopt. De houtkant bestaat uit knotbomen van veldesdoorn en gewone haagbeuk, meidoorn, hakhout en opgaande bomen van gewone es, opgaande bomen van zomereik, ruwe berk en gewone hazelaar.
- **Komberg (Voeren)** De houtkant langs het talud van de holle weg 'Komberg' loopt in noordelijke richting, en vormt tevens de westelijke grens van het beschermde landschap 'Martelberg – Graftengebied'. De houtkant bestaat uit gladde iep, hakhout en

opgaande bomen van gewone es, hakhout van hazelaar, hakhout van witte paardenkastanje, knobomen van haagbeuk en hakhout van veldesdoorn. Daarnaast komt er ook kruisbes, gewone kardinaalsmuts en roos voor.

- **Berg, Veld (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud langs de holle wegen Berg en Veld. De houtkant bestaat uit hakhout van gewone hazelaar, gewone esdoorn en gewone es, veldesdoorn, meidoorn, roos, sleedoorn, zoete kers, ruwe berk en wilde liguster.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant langs de holle weg bestaat uit knobomen en opgaande bomen van haagbeuk. De opgaande haagbeuken hebben een omtrek tot 250 cm. De gewone es komt als hakhout en opgaande bomen voor. Ook is zomereik aanwezig in de houtkant.
- **Veurs (Voeren)** De houtkant bevindt zich op het zuidelijk georiënteerd talud van een holle weg die Veurs met het Veursbos verbindt. De gemengde houtkant bestaat uit knobomen, opgaande bomen en restanten van kaphaag van gewone es. Hakhout van gewone hazelaar en zoete kers komt voor, knobomen en restanten van kaphaag van gewone esdoorn, en ook meidoorn, sleedoorn, roos en rode kornoelje zijn in de houtkant te vinden.
- **Lusberg (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van de holle weg 'Lusberg'. Gewone hazelaar en veldesdoorn komen als hakhout voor, gewone es als hakhout, knoboom en opgaande boom. Schietwilg, eenstijlige meidoorn, rode kornoelje, Gelderse roos, roos en kruisbes zijn bijmengingen.
- **Krommejong (Voeren)** De gemengde houtkant het talud van een holle weg bestaat uit hakhout van gewone hazelaar, hakhout en opgaande bomen van veldesdoorn, knobomen en hakhout van gewone esdoorn, opgaande bomen van gewone es, opgaande bomen van zoete kers en éénstijlige en tweestijlige meidoorn aanwezig. Als natuurlijke bijmenging is er bosrank en gewone vlier.
- **Magis (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een holle weg. De veel voorkomende gewone esdoorn komt voor onder de vorm van knobomen, opgaande bomen en hakhout. Eenstijlige meidoorn, knobomen van gele bindwilg, hakhout van gewone hazelaar, knobomen en hakhout van veldesdoorn en opgaande en knobomen van zomereik.
- **Krindaal (Voeren)** Gemengde houtkant op talud van een voetweg, zijweg van Krindaal. De taluds langs de weg zijn beplant met opgaande gewone es, die ook als knoboom en hakhout voorkomt. Hakhout van zoete kers en gewone hazelaar. Veldesdoorn komt als hakhout en als opgaande boom (tot 89 cm omtrek) voor en zomereik als knobomen. Natuurlijke verrijking van roos, sleedoorn en rode kornoelje.
- **Krindaal, Stationsstraat, Voort (Voeren)** De houtkant langs de spoorlijn Antwerpen-Tongeren-Visé-Aken is een mooi voorbeeld van een traditioneel hakhoutbeheer. De gemengde houtkant op talud bestaat uit ratelpopulier, hakhout van okkernoot, zoete kers, zwarte els, gewone es en gewone hazelaar.
- **Ulvend (Voeren)** De gemengde houtkant bij het gehucht Ulvend staat in het talud van een verlaten holle weg. De soortenrijke houtkant bestaat uit gewone hazelaar, zoete kers en meidoorn. Gewone haagbeuk komt voor als opgaande boom, en als knoboom, met omtrek van 310 cm. Gewone es komt voor als opgaande boom, hulst en zomereik als opgaande boom met een omtrek van meer dan 250 cm. Er is een natuurlijke verrijking met roos.
- **De Plank (Voeren)** De gemengde houtkant is aangeplant op een talud langs de weg. Ten noorden van het talud liggen landbouwpercelen.
- **Ulvend (Voeren)** De gemengde houtkant langs de weg Ulvend op de Ulvendkerkberg bestaat uit veldesdoorn, gewone hazelaar, gewone es, sleedoorn, winter- en zomereik.
- **Ulvend (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs de weg Ulvend. De soortensamenstelling bestaat uit Hollandse linde, een restant van een veekering van meidoorn, gewone hazelaar, zoete kers, opgaande bomen van zomereik en opgaande bomen en hakhout van gewone es.
- **Knap, Veurserveld (Voeren)** De houtkant staat op een talud tussen een weiland en de weg. De houtkant bestaat uit sleedoorn, meidoorn, gewone hazelaar, gewone haagbeuk, hakhout van gewone es, en natuurlijke verrijking van roos, braam en sterk woekerende bosrank.
- **Knap (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs een weg in het gehucht Berg. De houtkant bestaat uit knobomen van gewone haagbeuk, hakhout van gewone es, meidoorn en gewone hazelaar.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud langs de halfverharde weg Veurs.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud tussen gras-en akkerlanden, en is er een beeldbepalend object.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant, ten noorden van de Kapel Trichterbeeldje gelegen, ligt op een talud langs de weg. Het is een beeldbepalend object dat getuigt van een welbepaalde beheersvorm uit het verleden waarbij de beplantingen werden gekapt. De gemengde houtkant bestaat uit hakhout van gewone es. Andere soorten zijn zomereik, zoete kers, gladde iep en boswilg.
- **Kinkenberg (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud langs een weg. De soortensamenstelling bestaat uit opgaande bomen en hakhout van gewone es, opgaande Canadapopulieren, opgaande zomereik, hakhout van gewone esdoorn, zoete kers en sleedoorn. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout of loofvoerding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Schophemmerhei (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud ten zuiden van de weg die de Noorbeekvallei volgt. De samenstelling ervan bestaat hoofdzakelijk uit hakhout van gewone es, met omtrek tot meer dan zes meter. Daarnaast komen ook opgaande Canadapopulieren en hakhout van Canadapopulier voor, hakhout van zomereik, roos, eenstijlige meidoorn, gewone hazelaar, iep en sleedoorn. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud van de weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of

geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.

- **Altenbroek (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud ten zuiden van de weg die de Noorbeekvallei volgt. De samenstelling ervan bestaat onder hoofdzakelijk uit opgaande bomen van zomereik, schietwilg, hakhout en opgaande bomen van gewone esdoorn, opgaande okkernoot, hakhout van zoete kers, gewone kardinaalsmuts, eenstijlige meidoorn, gewone hazelaar, roos, rode kornoelje, iep en sleedoorn. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het talud van de weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud langs een weg ten zuiden van de bosrand van het Veursbos. De houtkant is er een beeldbepalend object.
- **Veurs (Voeren)** De houtkant van gewone es bevindt zich op een talud langs een weg ten westen van de bosrand van het Veursbos. De es komt als hakhout en als knobomen voor.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op een talud bij een weg aan de westelijke bosrand van het Veursbos. Hakhout van gewone beuk, hakhout en opgaande bomen van gewone es en opgaande bomen van zoete kers komen voor. Ook gewone hazelaar en wilde lijsterbes zijn in de houtkant aanwezig.
- **Daal (Voeren)** De gemengde houtkant staat op een talud langs een halfverharde weg. Deze bestaat uit meidoorn, hakhout van gewone hazelaar, restanten van een kaphaag van gewone es en haagbeuk.
- **Moleke (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op het talud van een holle weg langs een akker. Er is een restant van een scheerhaag van eenstijlige meidoorn aanwezig en verschillende soorten hakhout, knobomen en opgaande bomen.
- **Jolette (Voeren)** De gemengde houtkant staat op het talud van een verlaten holle weg. De samenstelling ervan bestaat onder andere uit hakhout en opgaande bomen van gewone robinia, hakhout van gewone es, sleedoorn, roos, gewone kardinaalsmuts en eenstijlige meidoorn. De houtkant vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud van een holle weg. De houtkant werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud van de holle weg. Een andere functie van de houtkant was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Schophem (Voeren)** De gemengde houtkant staat op de taluds van een holle weg. De houtkant is zeer soortenrijk en bestaat onder andere uit opgaande bomen en hakhout van gewone es, hakhout van gewone hazelaar, Amerikaanse vogelkers, hakhout van veldesdoorn, sleedoorn, rode kornoelje, hakhout van gewone haagbeuk, gewone kardinaalsmuts, gewone esdoorn, wilde liguster, knobomen van kraakwilg, hakhout van winterlinde, kruisbes en opgaande bomen van gewone robinia. Op de kop van het talud staat eenstijlige meidoorn als restant van een geschoren veekeringshaag.
- **Commanderieshof, Veld (Voeren)** De houtkant bevindt zich op een talud ten oosten van het Alsbos, tussen akker- en graslanden. Deze bestaat uit een doorgeschoten meidoornhaag met daarin opgaande bomen van gewone es, gewone robinia en okkernoot. Ook bosrank is aanwezig in de houtkant.
- **Eiken, Knipke (Voeren)** De houtkant van hazelaar bevindt zich op een talud (graft) tussen weilanden op de helling van een zijvallei van de Voer.
- **Eiken (Voeren)** De houtkant bestaande uit een 25-tal hakhoutstoven van hazelaar is aangeplant op een talud en perceelsgrens tussen twee weilanden. Op de Kabinetskaart van de Ferraris en op alle 19de- en 20ste-eeuwse kaarten staat deze perceelsrandbeplanting ingetekend. Deze lijn was lange tijd de grens tussen een hoogstamboomgaard bij de Hoeve Op de Eiken en de omringende graslanden.
- **Kwinten (Voeren)** De houtkant ligt op het talud van de holle weg 'Waterwegske', een holle weg die van Kwinten langs het Broekbos richting Mosdelle gaat. De soortensamenstelling bestaat uit opgaande en knobomen van gewone es, gewone haagbeuk, meidoorn, rode kornoelje, een zeer zware stoof van veldesdoorn met omtrek 450 cm, opgaande bomen van veldesdoorn, hakhout van gewone hazelaar, opgaande bomen van zoete kers en witte paardenkastanje.
- **Berg (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op de taluds van een holle weg in het verlengde van 'Berg'. Er is een oude eikenhakhoutstoof met boomkruis. Zomereik komt voor als hakhout, knobomen en opgaande bomen. Er is hakhout van gewone hazelaar, schietwilg en andere wilg, hakhout en opgaande bomen van gewone esdoorn, opgaande bomen van zoete kers, knobomen van gewone es, en meidoorn op de kop van het talud als veekering. Er is een natuurlijke verrijking met sleedoorn en kardinaalsmuts.
- **Heijdt (Voeren)** De houtkanten op de graften lopen parallel met de hoogtelijnen. De gemengde houtkanten zijn beeldbepalend op de steile hellingen onder grasland.
- **Kattenroth, Ulvend (Voeren)** De gemengde houtkanten staan op de graften van de Martelberg. Dit graftengebied ligt op een zuidoost georiënteerde helling. De graften met houtkanten lopen parallel aan de hoogtelijnen.
- **Mariahof (Voeren)** De gemengde houtkant bestaat uit opgaande gewone essen, en zwaar hakhout van es, met een omtrek van meer dan 650 cm. Zomereik komt als hakhout en opgaande bomen voor. Hakhout van gewone hazelaar en gewone esdoorn. Opgaande bomen van gewone robinia, winterreik en witte paardenkastanje. Veldesdoorn is aanwezig als hakhout en knobomen. Meidoorn komt voor op de koppen van het talud als veekering. Kruisbes en roos zijn bijmengingen. Ruwe berk, gewone kardinaalsmuts en gladde iep zijn in de houtkant aanwezig. Er is een lijnaanplanting van Canadapopulier.
- **Veurs (Voeren)** De houtkant op het talud van de holle weg die vanuit Veurs naar het zuiden loopt bestaat uit zeer oude knobomen van gewone haagbeuk, winterlinde, olm, zomereik, gewone hazelaar, knobomen en hakhout van gewone es, hulst en gewone aalbes. Op de kop van het talud staat meidoorn als veekeringshaag.

- **Komberg (Voeren)** Het bronnenrijk perceel aan Komberg ligt net ten noorden van de dorpskern van Sint-Martens-Voeren. Het perceel bevat verschillende bronniveaus tussen populierenaanplantingen. In de zuidoostelijke perceelshoek is er een kalktufbron.
- **Roodbos (Voeren)** De oude kaphaag is aangeplant als perceelsbeplanting bij graslanden. De beplantingen fungeerden vroeger als houtwinning voor loofvoeding, brand- en geriefhout. Het betreft hier een historische kaphaag. Omwille van de ouderdom van de bomen kan worden aangenomen dat het zuivere vertegenwoordigers zijn deze soort en het een genenreservoir betreft. Op de kabinetskaart van de Ferraris was op deze plaats een lijnvormige beplanting aanwezig. Deze werd ook ingetekend op de 19de eeuwse topokaarten. De zeer oude kaphaag heeft onregelmatige plantafstanden. Het is een van de oudste en dikste kaphagen in de regio. De bomen hebben mooie representatieve groeivormen en zijn beeldbepalend. De haag wordt gekleefd (2010) en krijgt daardoor het uitzicht van een scheerhaag.
- **Kattenroth (Voeren)** De kaphaag tussen twee weilanden bestaat uit 13 knotbomen van haagbeuk. De bomen waarbij een omtrek van 230 cm gemeten werd staan in een gebied met als toponiem Kattenroth. De kaphaag heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Daal (Voeren)** De oude kaphaag van haagbeuk staat op de perceelsgrens van twee weilanden. De kaphaag heeft een bijmenging van opgaande en geknotte gewone essen.
- **Veurs (Voeren)** De kaphaag van haagbeuk staat op de perceelsgrens van een weiland in het gehucht Veurs.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkant bevindt zich op de perceelsgrens tussen gras- en akkerlanden, en is er een beeldbepalend object.
- **Kattenroth (Voeren)** De kaphaag van haagbeuk ligt aan de noordelijke bosrand van het bos Schophemerheide. Het kaphaag heeft een lengte van meer dan 200 m. De haagbeukkaphaag is een relict van het historische bosbeheer.
- **Rullen (Voeren)** De kaphaag van haagbeuk bevindt zich op de perceelsgrens van enkele graslanden. De bomenrij bestaat uit zes stuks, heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Meulenberg, Schophemerheide (Voeren)** Op de oude westelijke bosgrens van Schophemerheide staat op de perceelsgrens een kaphaag. De kaphaag bestaat uit 16 geknotte haagbeuken met een knothoogte van ongeveer 2 m en 1 geknotte witte paardenkastanje met een knothoogte van 3,5 m. De bomen markeren een oude grens in landgebruik, en tevens mogelijk een eigendomsgrens.
- **De Plank (Voeren)** De kaphaag van haagbeuk is als scherm voor de schuur aangeplant. De oude scherm-aanplanting staat in het verlengde van het gebouw, parallel met de straatzijde.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De kaphaag van haagbeuk bevindt zich op de westrand van het Vrouwenbos, bij de grens met een hoogstamboomgaard. De 160m lange kaphaag bestaat behalve uit knotbomen van haagbeuk, met knothoogte 180 cm, uit knotbomen van gewone beuk en zomereik.
- **De Plank (Voeren)** De oude kaphaag van haagbeuk en es markeert de perceelsrand van de huisweide bij de vakwerkschuur. De kaphaag diende als afsluiting van het erf maar ook als bron voor geriefhout.
- **Veurs (Voeren)** De kaphaag van haagbeuk staat in de oostelijke bosrand van het Vrouwenbos.
- **Magis, Strouvenbos (Voeren)** De kaphaag van gewone haagbeuk staat in de bosrand van het Vrouwenbos/ Strouvenbos. Behalve knotbomen van haagbeuk komen ook knotbomen van zomereik, eenstijlige meidoorn, zoete kers en hulst voor.
- **Veurs (Voeren)** De kaphaag van hazelaar bevindt zich op de westelijke perceelsgrens van een weiland. Hazelaar als boomsoort voor een kaphaag zeldzaam is.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De kiezoölietgroeve bevindt zich langs een de holle weg naar Kattenrot, in het Schophemerheidebos. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het gehucht Schophem en Kattenroth en Ulvend, over het voormalige heidegebied Schophemerheide. De kiezoöliet werd samen met vuursteen gebruikt in de wegverharding. De kiezoöliet is vermoedelijk de oudste verharding. De groeve is overgroeid met bosvegetatie, maar is wel in het reliëf herkenbaar als ontginningsplek.
- **Krindaal (Voeren)** De rij geknotte en opgaande bomen staat op de grens tussen landbouwpercelen en de weg die in het Broekbos omhoog loopt enerzijds en de voormalige weg ten zuiden van het Broekbos anderzijds. Het betreft twee gewone essen, één zomereik en knothaagbeuken. De bomen worden begeleid door geschoren veekeringshagen van meidoorn met bijmenging van hulst en sleedoorn. De omvangrijke knotbomen hebben mooie representatieve groeivormen. Deze perceelsgrensbeplantingen zijn op de Kabinetskaart van de Ferraris als lijnvormige beplanting ingetekend. De Poppkaart toont deze perceelsgrens duidelijk. Op de 20ste-eeuwse kaart van 1904 en later staat de perceelsrandbeplanting duidelijk gekarteerd.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** De gemengde knotbomenrij staat op de oever langs de Veursbeek, palend aan een weiland. De knotelzen hebben een omtrek tot bijna twee meter en een knothoogte van 1,8 m. De schietwilgen hebben een omtrek van meer dan 3 m. Op de Kabinetskaart van de Ferraris en op alle 19de- en 20ste-eeuwse kaarten staat er een beekbegeleidende beplanting ingetekend langs de Veursbeek. De beek is omringd met graslanden.
- **Komberg (Voeren)** De knotbomenrij staat op de perceelsgrens van een grasland. Deze bestaat uit veldesdoornen, met een omtrek tot 240 cm en een knothoogte van 2 m. Gewone hazelaar staat ook in deze perceelsrand, evenals knotbomen van gewone es.
- **Koebeek, Veld (Voeren)** De knotbomenrij bestaat uit veertien geknotte zwarte elzen op de oever van de Voer.
- **Lammerweg (Voeren)** De knotbomenrij bestaat uit vier geknotte essen. Deze perceelsrandbeplanting staat vanaf de kaart van 1873 ononderbroken ingetekend op de topografische kaarten. De aanpalende percelen zijn hoogstamboomgaarden of weilanden palend aan de Voer en de molenloop.
- **Krindaal (Voeren)** De rij geknotte essen staat op de perceelsgrens van twee weilanden. De omvangrijke knotbomen hebben mooie representatieve groeivormen. Deze perceelsgrensbeplantingen zijn op de Kabinetskaart van de Ferraris als lijnvormige beplanting ingetekend. De Poppkaart toont deze perceelsgrens duidelijk. Op de 20ste-eeuwse kaart van 1904 en later staat de perceelsrandbeplanting duidelijk gekarteerd.

- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De geknotte eik staat op een talud tussen graslanden. De omvangrijke eik heeft een omtrek van 437 cm en is hoog geknot op ongeveer 9 m.
- **Koebeek (Voeren)** De knoteik staat op een kleine steilrand van de Voervallei, op de perceelsgrens tussen enkele weilanden. De knoteik meet een omtrek van 307 cm en een knothoogte van 3.5 m.
- **Krindaal (Voeren)** De mooi ontwikkelde knotels in het weiland is een beeldbepalend object, gelegen bij de kruising van de Veurs met de weg Krindaal.
- **Veld (Voeren)** De knotes met een omtrek van meer dan 4 m, staat op de perceelsgrens van twee weilanden bij een erf. De knotboom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Moleke, Mulleke (Voeren)** De zware knotes staat op de perceelsgrens van graslanden.
- **Jolette (Voeren)** De geknotte es staat op de perceelsgrens van weilanden. De es heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object. De boom werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het vastleggen van de kadastrale perceelsgrens. Een andere functie van het knotbeheer was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het knotbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden geknot.
- **De Plank, Eiken (Voeren)** De knotes staat in de kadastrale perceelshoek van een grasland. De omvangrijke knotboom heeft een mooie representatieve groeivorm. Deze perceelsgrensbeplanting is een relict van lijnvormige perceelsrandbeplantingen. Op de Kabinetskaart van de Ferraris is dit een grens van lijnvormige beplantingen tussen hoogstamboomgaarden en graslanden. De Poppkaart toont deze perceelsgrens duidelijk. Op de 19de- en 20ste-eeuwse kaarten staat de perceelsrandbeplanting duidelijk gekarteerd.
- **De Plank (Voeren)** De geknotte gewone es in in de hoek aan straatzijde van een weiland aangeplant. De knotes heeft een mooie groeivorm.
- **Kwinten (Voeren)** De omvangrijke knotes is aangeplant als hoekboom, op de grens van enkele beboste percelen in de vallei van de Veurs. De boom wordt gebruikt als hoogzit en heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Veld (Voeren)** De knotes is aangeplant als hoekboom tussen graslanden. De boom heeft een omtrek van 444 cm en een knothoogte van 2 m, en heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Moleke (Voeren)** De knotes staat op de perceelshoek van een weiland en de Kruisgraaf. De geknotte gewone es is één van de dikste in de regio. De knotes werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het markeren van een kadastrale perceelsgrens. Een andere functie van de knotboom was het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding. Het hakhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden gekapt of geknot.
- **Meulenberg, Schophemmerhei (Voeren)** De geknotte gewone es is aangeplant als hoekboom bij een weiland. De es heeft een stamomtrek van 3,45 meter, en is een voorbeeld van een behaalde beheersvorm uit het verleden waarbij beplantingen werden geknot.
- **Kwinten (Voeren)** De knotes met boomkapel staat ten zuiden van de weg Kwinten. In de onmiddellijke omgeving van de boom komen twee paden bij de weg Kwinten, die richting de vallei van de Voer lopen.
- **Vrouwenbos (Voeren)** De geknotte esdoorn staat in de kadastrale hoek van een weiland dat ten noorden van de weg 'Vrouwenbos' ligt, die naar het gelijknamige bos loopt. De boom met knothoogte 3 m heeft een stamomtrek van 336 cm.
- **De Plank (Voeren)** Knothaagbeuk op de perceelsgrens van een weiland. De geknotte boom bevindt zich aan straatzijde.
- **Komberg (Voeren)** De geknotte haagbeuk staat op een talud tussen twee weilanden, op een perceelsgrens. De omvangrijke knotboom heeft een omtrek van bijna 3 m en heeft een representatieve groeivorm.
- **Lusberg (Voeren)** De geknotte haagbeuk staat aan de westelijke rand van het Vrouwenbos. Mogelijk is hij een restant van een kaphaag. De boom meet een stamomtrek van 200 cm en knothoogte 2,5 m.
- **Daal (Voeren)** De oude knothaagbeuk is aangeplant in de hoek van een weiland als hoekboom, bij de kruising van enkele halfverharde paden. Er is een houten kruis in de boom bevestigd en hij heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Koebeek (Voeren)** De knothaagbeuk staat op een kleine steilrand van de Voervallei, op de perceelsgrens tussen enkele weilanden. De knothaagbeuk meet een stamomtrek van 236 cm en een knothoogte van 5 m. De knotboom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Kwinten (Voeren)** De knotbomen van haagbeuk staan langs een relict van een holle weg die reeds was ingetekend op de kaart van Villaret. De 19de- en 20ste-eeuwse kaarten tonen eveneens het tracé van deze verlaten weg. De westelijke knotboom heeft een omtrek van 262 cm.
- **Ulvend (Voeren)** De knotwilg met een omtrek van 383 cm en een knothoogte van 2.5 m staat op de perceelsgrens van een grasland bij de Ulvendkerkberg.
- **Daal, Vogelsang (Voeren)** De geknotte schietwilg staat aan de rand van een weiland, palend aan de halfverharde weg. De boom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Grijzegraaf (Voeren)** De oude knotwilg staat op de perceelsgrens van een grasland langs de weg. De omvangrijke boom, met een omtrek van bijna vijf meter, is een van de dikste van de regio. De schietwilg heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Kwinten 41 (Voeren)** De oude knotwilg staat in de voortuin van een woning. De omvangrijke knotwilg heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Berg (Voeren)** De knotbomenrij van schietwilgen staat op de perceelsgrens van weiland met een akkerland. De bomen staan haaks op twee onverharde wegen.
- **Veurs (Voeren)** De drie schietwilgen staan in een weiland. De eerste knotboom heeft een stamomtrek van 560 cm en knothoogte 3 m, de tweede heeft een stamomtrek van 455 cm en knothoogte 3,5m. De derde boom, in de hoek, heeft een stamomtrek van 450 cm en een knothoogte van 3 m. Het lokale toponiem is 'Popelweye'.

- **Mennekesput (Voeren)** De knotwinterlinde staat in een houtkant langs het tracé van een oude holle weg ten zuiden van 's Gravenvoeren. De geknotte linde heeft een omtrek van meer dan drie meter. In de onmiddellijke omgeving staat nog een geknotte linde.
- **Mennekesput (Voeren)** De knotlinde staat in de buurt van het tracé van een oude holle weg ten zuiden van 's Gravenvoeren. In de onmiddellijke omgeving staat nog een geknotte linde.
- **Altenbroek (Voeren)** De krijtgroeve van Altenbroek bevindt zich aan de noordzijde van de toegangsweg naar het kasteeldomein van Altenbroek. Deze weg had tevens een functie in het ontsluiten van de groeve. De groeve is deels overgroeid met bosvegetatie, de steile wand is vrij van beplanting en maakt dat de groeve goed herkenbaar in het landschap. Krijt werd gebruikt in de landbouw om de akkers en weilanden te mergelen, ze vruchtbaarder te maken. De groeve werd in 1815 aangelegd door Leonard de Schiervel, die tevens het kasteel Altenbroek verbouwde.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De krijtgroeven komen op verschillende plaatsen in 's Gravenvoeren voor. De groeven liggen voornamelijk in de omgeving van wegen. De groeve aan de Koetsweg is overgroeid met bosvegetatie maar is wel in het reliëf herkenbaar als ontginningsplek. De onderbegroeiing bestaat uit marjolein, kleine pimperl, karwijsalie en smalle weegbree. De groeve aan Vitschen ligt op een zeer steile helling. Het huidige bodemgebruik is wastine. Krijt werd gebruikt in de landbouw om de akkers en weilanden te mergelen, ze vruchtbaarder te maken.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** De krijtgroeven komen op verschillende plaatsen in Sint-Martens-Voeren voor, onder andere aan de zuidelijke rand van het bos van Schophemerheide en het Broekbos. Ook aan de weg naar Ulvend en in het bos bovenaan de helling in Ulvend komen krijtgroeven voor. De groeven liggen voornamelijk in de omgeving van wegen of voormalige wegen. Ze zijn overgroeid met bosvegetatie, maar zijn wel in het reliëf herkenbaar als ontginningsplek. Krijt werd gebruikt in de landbouw om de akkers en weilanden te mergelen, ze vruchtbaarder te maken.
- **Berg (Voeren)** Het hakhout van zomereik heeft aan de voorzijde een houten boomkruis. De hakhoutstoof behoort tot een gemengde houtkant op de taluds van een holle weg in het verlengde van 'Berg'.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De Kruisgraaf is een diep ingesneden groeve. De vertakte, beboste Kruisgraaf is noord-zuid georiënteerd. Het substraat bestaat uit gesteenten uit het Krijt. Bodemkundig bestaat de Kruisgraaf uit lemige bodems zonder profielontwikkeling. De lemige gronden rond de Kruisgraaf hebben wel een textuur of structuurhorizont. De Kruisgraaf is oorspronkelijk een krijtgroeve. De groeve is loodrecht op de vallei georiënteerd. De exploitatie ervan gebeurde via een ontsluitingsweg loodrecht op de parallelweg aan de Voer. In de ravijn komt een zeer grote dassenburcht voor met een lengte van 150 m en 46 uitgangen (1985). De Kruisgraaf is een eiken-haagbeukenbos en is beplant met hakhout en opgaande bomen van gewone es, fijnsparren en opgaande populieren. Er komt ook veldolm, hazelaar en meidoorn voor.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van bij de Kapel Tricherbeeldje slingert een aardeweg zich verder het plateau op. De weg loopt tussen oude en nieuwe boomgaarden en biedt een weids zicht op het dorp in de vallei. Deze weg startte oorspronkelijk bij de 'Chapelle de Maestricht' en vormt de historische verbinding tussen 's-Gravenvoeren en het dorp Sint-Geertruid in Nederland. Langs deze weg waren ook de noordelijk gelegen landbouwgronden op de helling bereikbaar vanuit het dorp.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Bij een kruispunt van landwegen gemarkeerd door een opgaande es, slingert een holle weg zich het plateau op. De aardeweg loopt tussen akkers, weilanden en boomgaarden met oude meidoornhagen en essenhakhout op de taluds. Halverwege passeert de weg een tweede kruispunt met wegwijk. Op het plateau is de weg minder sterk ingesneden en zijn er open zichten op de vallei en de omliggende akkerpercelen.
- **Kwinten (Voeren)** De lindenhakhoutstoof bevindt zich in het Broekbos. De zeer omvangrijke oude hakhoutstoof met een omtrek van 1260 cm is vermoedelijk de oudste en zwaarste hakhoutstoof van winterlinde in Vlaanderen. Ze is tevens een genenreservoir.
- **Greb (Voeren)** De lork staat op een kruispunt van halfverharde holle wegen. Aan de boom is een houten kruis bevestigd.
- **Kinkenberg (Voeren)** Het middelhoutbos bevindt zich op een talud tussen twee graslanden. Door het gemengde bos loopt een pad. De soortensamenstelling bestaat uit zomereik in de bomenetage, gewone es in de bomenetage en als hakhout en olm, zoete kers, gewone robinia en gewone esdoorn in de hakhoutetage. Het middelhout werd aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout. Het middelhoutbeheer is een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij een deel van de beplantingen als overstaander werden bewaard en andere periodiek als hakhout werden gekapt.
- **Meulenberg (Voeren)** De voormalige molenloop verbindt de watermolen met de Voerbeek. Het tracé van de molenloop wordt door het voorkomen van houtkanten en knotbomen geaccentueerd. De molenloop werd ten westen van het gehucht Schophem afgetakt van de Voer. De bypass volgt de Voerbeek gedurende een lange tijd parallel net ten noorden ervan. Ter hoogte van het gehucht Meulenberg loopt de molenloop aan de voet van de valleihelling alvorens af te buigen naar de watermolen en kort daarna naar de Voer. Het tracé is zichtbaar vanaf de kaart van Villaret midden de 18de eeuw.
- **Meulenberg, Molen (Voeren)** De molenloop verbindt de watermolen van Lhomme met de Voerbeek. Het tracé van de molenloop wordt door het voorkomen van houtkanten en knotbomen geaccentueerd. De molenloop werd ten westen van het gehucht Meulenberg afgetakt van de Voer. De bypass buigt naar het westen af, de Voer volgt ten noorden hiervan een meanderend tracé. Net voorbij de molen van Lhomme komen beide terug samen. Langs de molenloop staan beekbegeleidende beplantingen. De molenloop is in functie van de molen aangelegd. Het tracé is zichtbaar vanaf de Kabinetskaart van Ferraris eind de 18de eeuw en is op alle latere kaarten en luchtfoto's duidelijk zichtbaar. De watermolen dateert uit de tweede helft van de 18de eeuw.
- **Meulenberg, Vitschen (Voeren)** Vanuit het gehucht Vitschen leidt een weg naar beneden richting de vallei van de Voer. De weg passeert de oude watermolen van Vitschen en gaat vervolgens over in een smalle onverharde weg die opnieuw het plateau opgaat. De weg is hier diep ingesneden tussen taluds met hakhout van es, opgaande robinia en beuk. Op het plateau slingert de weg tussen weilanden met meidoornhagen om aan te sluiten bij de hoofdweg richting Nederland. Deze weg verbond enerzijds het gehucht Vitschen met zijn watermolen aan de Voer. Anderzijds bood de weg ook aansluiting op een handels- en transportroute

naar het oosten. In de 19de eeuw werd bij de watermolen een distillerie ingeplant die ook langs deze weg toegankelijk was.

- **Heuvelke (Voeren)** De witte paardenkastanje op een talud aan een kruising van twee paden is een spijkerboom. Een spijkerboom is een soort fetisjboom. Een deel van de achterzijde van de stam is afgestorven. Op het afgestorven deel werd de boom vernageld (er werden minstens 80 spijkers geteld).
- **Kattenroth (Voeren)** De opgaande beuk is aangeplant op de grens met Nederland. De solitaire boom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object. Bij de grensboom staan een grenspaal, een wegwijk en een zitbank.
- **Kies, Vrouwenhof (Voeren)** De zeer oude opgaande beuk met stamomtrek van 612 cm staat in de bosrand van het Vrouwenbos, en is zichtbaar vanaf het wandelpad. De dikke boom heeft een mooie representatieve groeivorm.
- **Veld (Voeren)** De opgaande beuk staat langs een onverharde weg die de grens vormt tussen Sint-Pieters-Voeren en Sint-Martens-Voeren.
- **De Plank (Voeren)** Op de kruising van de Varnstraat, weg naar Teuven, en De Plank staan enkele opgaande bomen en hakhout bij een houten wegwijk met gietijzeren Christusbeeld. Deze plaats wordt op de Kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778) vermeld als "den Lindenboom". De zomerlinde heeft een omtrek van 310 cm en meet 18 m hoog als opgaande boom. Zomerlinde komt ook als hakhout voor. De andere opgaande boom is een zomereik met 217 cm omtrek, en 18 m hoog.
- **Magis (Voeren)** De twee opgaande bruine beuken staan in de bosrand, bij een weiland dat deel uitmaakt van het landschap rond het kasteel Magis. De beuken met een andere kleur dan de omgevende bomen vormen het eindpunt van een zichtas.
- **Kwinten (Voeren)** De opgaande canadapopulier staat in de hoek van een weiland, aan de straatzijde van de weg Kwinten. De hoekboom met omtrek 334 cm heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Moleke (Voeren)** De opgaande Canadapopulier is aangeplant in de hoek van een weiland. De boom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Stationsstraat (Voeren)** De opgaande eik is aangeplant als hoekboom bij enkele agrarische percelen, voor het vastleggen van kadastrale percelen.
- **Veld (Voeren)** De opgaande eik is aangeplant als een hoekboom van een grasland. De boom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De opgaande zomereik staat in de kadastrale hoek van een weiland. De boom markeert een perceelstoegang tot een achterliggend grasland. De omvangrijke eik heeft een representatieve groeivorm en is beeldbepalend.
- **De Plank (Voeren)** De opgaande eik staat ten westen van een toegangshek naar een huisweide. Het hekken is aan de boom bevestigd. Het weiland bevindt zich tussen de erven van een vakwerkschuur en een langgestrekte hoeve.
- **De Plank (Voeren)** Opgaande zomereik aangeplant aan de noordzijde van het erf met een schuur in vakwerk.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De opgaande rij zomereiken bevindt zich op de perceelsgrens van graslanden horende bij de Commanderie van de Duitse Orde. De bomenrij van 380 m lang staat parallel met de Sint-Pieterstraat. De rij van 44 bomen telt ook 10 verdwenen posities. De zwaarste stamomtrek meet 315 cm.
- **Veld (Voeren)** De opgaande es staat op de perceelsgrens van een grasland, ter hoogte van een onverhard pad. De boom vormt een beeldbepalend object in de omgeving.
- **Vitschen (Voeren)** De opgaande es bevindt zich in een beboste strook op de oever van de Noorbeek. De boom begeleidt een zicht vanuit het kasteeldomein in westelijke richting. De boom is om deze specifieke reden op deze plaats aangeplant.
- **Veurs (Voeren)** De opgaande es staat in de berm van een buitenbocht van de weg 'Veurs'. De boom is een mooie en omvangrijk ontwikkelde solitaire. De weg verbindt het gehucht Veurs met het Veursbos. Ter hoogte van de boom is er een historisch permanent grasland aanwezig.
- **Krindaal (Voeren)** De opgaande es is aangeplant als een hoekboom. De alleenstaande boom heeft een mooie groeivorm. Lig dicht bij de huidige weg naar Krindaal, en uit oude kaarten blijkt dat de boom zich in een hoek de oude weg van Veurs naar Krindaal bevindt. Deze weg werd later in functie van de aanleg van de spoorlijn verlegd. Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique, Philippe-Christian Popp, uitgegeven tussen 1842-1879, schaal 1:5000 Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven tussen 1846-1854, schaal 1:20.000. Kaart van België, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven tussen 1928-1950, schaal 1:20.000.
- **Ulvend (Voeren)** De opgaande es is aangeplant in de hoek van een weiland, bij het gehucht Ulvend. De hoekboom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Mariahof (Voeren)** De opgaande es is aangeplant in de hoek van een weiland. De omvangrijke boom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Kerkhofstraat (Voeren)** De opgaande es bevindt zich op het kruispunt van wegen en stond rechtover een smeedijzeren wegwijk. De boom is ingeplant op de spitse hoek van een weiland, rechtover een pad dat zich links en rechts van de boom splitst. De omgevende percelen bestaan ook uit weilanden. De boom met omtrek 272 cm (2011) is een beeldbepalend object en heeft een mooie representatieve groeivorm. De boom is aangeplant bij een drinkbron en vormt een eenheid met het wegwijk. De boom is tevens een hoekboom, aangeplant voor het vastleggen van de kadastrale percelen.
- **Greb (Voeren)** De opgaande gewone es heeft een stamomtrek van meer dan 300 cm. De boom werd aangeplant bij een kruispunt van wegen. De beeldbepalende es heeft een mooie representatieve groeivorm.
- **Kinkenberg (Voeren)** De opgaande gewone es staat op de zuidelijke perceelsgrens van een weiland, bij de halfverharde weg 'Kinkenberg'. De es heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object. De boom biedt schaduw aan de drinkpoel en het vee.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande esdoorn met bonte bladeren staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een holle weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze grote boom, met een omtrek van 2,26 meter, bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort

die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.

- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande esdoorn met bonte bladeren staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een holle weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze grote boom, met een omtrek van 2,58 meter, bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande esdoorn met bonte bladeren staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze boom bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande esdoorn met bonte bladeren staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze boom met een omtrek van bijna drie meter bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De rij opgaande essen staat op een talud op de perceelsgrens tussen landbouwpercelen. De bomenrij vormt een historische eenheid met een landschappelijke structuur, namelijk een talud.
- **Veld (Voeren)** De opgaande haagbeuk is aangeplant op een kruispunt van onverharde wegen, aan de bosgrens net noorden van het Alsbos. In de boom is een houten kruis genageld. De boom staat tevens in de kadastrale hoek van het bosperceel.
- **Moleke (Voeren)** De opgaande Hollandse linde staat op een kruispunt van wegen. Het wegwijkpunt staat aan de overkant van de weg. De boom heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Sint-Martenstraat, Sint-Pieterstraat, Vogelstang (Voeren)** De opgaande witte paardenkastanje is een beeldbepalend object op een plein bij de hoeve aan de Vogelstang. De boom met een mooie representatieve groeivorm heeft mogelijk een betekenis als herdenkingsboom.
- **Knap 29 (Voeren)** De welkomstbomen staat aan straatzijde bij de erftoegang. De opgaande zomerlinde staat aan de noordzijde en meet een omtrek van 260 cm. De geknotte gewone es staat ten zuiden er van en meet een omtrek van 197 cm.
- **Kwinten (Voeren)** De mooie opgaande linde recht over de kerk van Sint-Martens-Voeren heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object. Mogelijk is het een herdenkingsboom.
- **Commanderieshof (Voeren)** De opgaande veldolm staat in een houtkant op talud van de holle weg. De olm heeft een omtrek van 330cm, een takvrije stam van 5m en een totale hoogte van 31m. Naast de opgaande veldolm staat een rij opgaande zomereiken met een omtrek tot 268 cm.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De opgaande veldolm staat in een houtkant op de perceelsgrens van een grasland en een bos. De houtkant bestaat uit opgaande zomereiken, hakhoutstoven van gewone es, zware opgaande veldiepen, sleedoorn, robinia, hazelaar. De opgaande veldolm heeft een omtrek tot 285 cm.
- **Mariahof (Voeren)** De opgaande paardenkastanje is aangeplant in de hoek van een weiland. De witte paardenkastanje is een bijzondere soort als hoekboom. Hij heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object als omvangrijkste boom.
- **Altenbroek, Vitschen (Voeren)** De opgaande platan bevindt zich aan de rand van een grasland in de vallei van de Noorbeek. De boom begeleidt een zicht vanuit het Kasteel Altenbroek in westelijke richting. Hij is dus om deze specifieke reden op deze plaats aangeplant.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande gewone platan met bonte bladeren staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een holle weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze grote boom, met een omtrek van 3,67 meter, bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande gewone platan met bonte bladeren staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een holle weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze grote boom, met een omtrek van bijna vier meter, bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Kwinten (Voeren)** De opgaande schietwilg staat op de hoek van twee kadastrale percelen, ter hoogte van een pad door het Broekbos, richting de Veurs. De boom heeft een grote omvang.
- **Greb (Voeren)** De opgaande tamme kastanje staat op een kruispunt van wegen. In de boom is een houten boomkruis bevestigd.
- **Schophemmerhei (Voeren)** De opgaande winterlinde staat aan de rand van een houtkant langs een weg die de zuidrand van de Noorbeekvallei volgt. Deze enorme boom, met een omtrek van bijna 3,5 meter, heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object. Hij staat bij een poel die zich bovenaan een weiland bevindt. De boom bevindt zich ten zuiden van

het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein.

- **Snauwenberg (Voeren)** De oude opgaande winterlinde staat samen met een opgaande zomereik in een weiland bij de hoeve Snauwenberg. De linde heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object. Het is vermoedelijk een van de oudste linden in de regio en een zuivere vertegenwoordiger van zijn soort.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande witte paardenkastanje staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een holle weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze grote boom, met een omtrek van dik twee meter, bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Altenbroek (Voeren)** De witte paardenkastanje staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze boom met een omtrek van 3,67 meter bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Altenbroek (Voeren)** De witte paardenkastanje staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze boom met een omtrek van 3,67 meter bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Het betreft een bijzondere soort die typerend is voor parkbeplantingen. In de parkaanleg wordt deze soort gebruikt omwille van zijn kleurschakeringen. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Greb (Voeren)** De opgaande zomereik staat op de perceelsgrens van een weiland, palend aan een wandelpad. De beeldbepalende boom heeft een mooie representatieve groeivorm en markeert de perceelsgrens.
- **Snauwenberg (Voeren)** De opgaande zomereik staat samen met een oude opgaande winterlinde in een weiland bij de hoeve Snauwenberg. De zomereik met een omtrek van 2,87 meter heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Commanderieshof (Voeren)** De opgaande zomereik staat in de kadastrale hoek van een weiland, bij een holle weg die naar de Commanderie leidt.
- **Vitschen (Voeren)** De opgaande zomerlinde bevindt zich in een beboste strook op de rechter oever van de Noorbeek. De boom staat aan de rand van het bosje en begeleidt een zicht vanuit het Kasteel Altenbroek in westelijke richting. De boom is om deze specifieke reden op deze plaats aangeplant.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande zomerlinde staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze boom bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Altenbroek (Voeren)** De opgaande zomerlinde staat in een bomengroep aan de rand van een poel. De bomengroep en poel bevinden zich aan de rand van een weiland, palend aan een weg en gelegen in de omgeving van het kasteel Altenbroek. Deze boom met een omtrek van bijna drie meter, bevindt zich ten zuiden van het kasteel Altenbroek, en maakt vermoedelijk deel uit van de landschappelijke parkaanleg in de omgeving van het domein. Hier is hij ook aangeplant in functie van het voorkomen van erosie van de poeloever.
- **Commanderie, Veld (Voeren)** De opgaande zwarte els staat op de oever van de Voer. De boom met stamomtrek 354 cm heeft een mooie representatieve groeivorm en is een beeldbepalend object.
- **Komberg (Voeren)** Parallel met de holle weg loopt vanuit het dorp een tweede onverharde weg in het verlengde van de straat Komberg de gelijknamige berg op. De voetweg slingert tussen weilanden met meidoornhagen steil naar boven en passeert langs de bosrand. De weg liep oorspronkelijk door naar de ontginning Kattenrot en sloot aan op de weg naar Ulvend. Deze weg vormt een van de twee verbindingswegen tussen Sint-Martens-Voeren en de noordelijk gelegen landbouwgronden die langs het bos van Komberg liepen.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van bij een driehoekig graspleintje met opgaande kastanje en boomkruis loopt een onverharde weg westwaarts. Ter hoogte van het Kruis van de Dries is de weg met betonplaten verhard en slingert verder langs de valleirand richting Nederland. De weg is deels ingesneden met hogere berm en loopt tussen open akkers, weilanden met knotessen en boomgaarden met meidoornhagen. Vanop de weg zijn mooie zichten op de vallei van de Voer. Deze weg vormt de historische verbindingsweg tussen Maastricht en 's-Gravenvoeren en volgt de minder steile en dus goed begaanbare valleirand.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** De holle weg die Sint-Martens-Voeren met la Verte Heydt verbindt splitst zich op het plateau in twee. Een onverharde weg loopt parallel met de holle weg verder het plateau op en eindigt eveneens bij de weg die verderloopt over het plateau richting la Verte Heydt. De weg heeft een gedeeltelijk ingesneden profiel tussen taluds met houtkanten en slingert zich tussen weilanden met meidoornhagen die toegankelijk zijn vanop de weg. Deze deels holle weg vormt een parallelle verbindingsweg tussen Sint-Martens-Voeren en de zuidelijke landbouwgronden op het plateau en verder naar la Verte Heydt. Mogelijk was deze weg een alternatieve route voor de andere holle weg, afhankelijk van de (seizoensgebonden) begaanbaarheid. Op historische kaarten is deze weg reeds diep ingesneden en aangeduid als 'den Groenen Wegh' die rechtstreeks doorliep naar 'Maison La Haye Verde'.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van in Mennekesput leidt een weg van betonplaten oostwaarts. Het eerste deel van de weg heeft een sterk ingesneden profiel en loopt tussen hoge berm met houtkanten. De weg slingert vervolgens tussen weilanden en

uitgestrekte akkers en eindigt bij de Steenboskapel. Deze landbouwweg vormt de historische rechtstreekse verbinding tussen het kruispunt van wegen bij de Sint-Annakapel en een twee wegenknooppunt ter hoogte van de Steenboskapel. De weg loopt daarenboven parallel met de hoofdbaan van 's-Gravenvoeren naar Schophem en vormt zo een kortere alternatieve route dwars door de akkers.

- **Vogelsang (Voeren)** De weg naar de pastorie van Sint-Pieters-Voeren gaat, eens voorbij het gebouw, over in een half verharde voetweg die oostwaarts loopt. De weg leidt omhoog en volgt dan grotendeels de plateaurand tussen akkers, weilanden en boomgaarden met meidoornhagen. Langs de weg liggen verspreid enkele houtkanten. Op het hoogste punt komt de weg samen met een voetweg die vertrekt bij de Sint-Annakapel. De weg blijft parallel lopen aan deze voetweg en daalt het plateau af om vervolgens te eindigen bij een wegwijk aan de weg naar Dal. Van op de weg zijn er open zichten op de vallei van de Veurs en de omringende weilanden en akkers. Deze voetweg vormt de historische verbinding tussen het centrum van Sint-Pieters-Voeren en de parochiekerk en Veurs waarbij de rand van het plateau werd gevolgd.
- **Koebeek (Voeren)** De meidoornstruik is een restant van een oude meidoornhaag aangeplant als veekering op de perceelsgrens van een weiland in de vallei van de Voer. De oude heester werd geschoren en gevlochten, waarbij zijtakken van het haagplantsoen zijwaarts in de haag worden gevlochten om het gat in de haag te dichten.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De rij zeer omvangrijke geknotte essen staat op een talud op de perceelsgrens tussen een grasland en een bos met fijnspar. De zes knotbomen hebben een omtrek tot 486 cm aan de bovenzijde van het talud gemeten. De knothoogte (aan de bovenzijde van het talud gemeten) bedraagt zes meter.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De Roetsgraaf is een stelsel van diep ingesneden groeven. De groeven zijn loodrecht op de holle weg georiënteerd. De exploitatie van de ontginning gebeurde via deze weg. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het dorp en de hoger gelegen landbouwgronden op de noordelijke helling. De Roetsgraaf is beplant met onder andere robinia, hakhout van hazelaar en hakhout van gewone es, met een omtrek tot 468 cm. De kruidlaag bestaat onder andere uit boskortsteel, bosanemoon, kraailook, boszegge, bosbingelkruid, bosviooltje en bleeksporig viooltje. De soortensamenstelling van de onderlaag en de omvang van het hakhout doet vermoeden dat deze situatie al meer dan 100 jaar bestaat.
- **De Plank (Voeren)** Opgaande schietwilg aangeplant aan de noordzijde van het erf met een schuur in vakwerk.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** De verlaten silexgroeven komen op verschillende plaatsen op de bovenste helft van de helling van het Broekbos voor. De groeven liggen voornamelijk in de omgeving van wegen. Ze zijn overgroeid met bosvegetatie, maar zijn wel in het reliëf herkenbaar als ontginningsplek. Silex werd gebruikt in de woning- en wegenbouw.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De verlaten silexgroeven komen op verschillende plaatsen op de helling van Schophemerheide voor. De groeven liggen voornamelijk in de omgeving van wegen. Ze zijn overgroeid met bosvegetatie, maar zijn wel in het reliëf herkenbaar als ontginningsplek. Silex werd gebruikt in de woning- en wegenbouw.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van op de weg die naar Schophemerheide leidt, loopt een onverharde weg richting het Kasteel Altenbroek. De weg is deels ingesneden in het plateau en loopt tussen taluds met houtkanten tot aan het kasteel waar de weg aansluit op de hoofdtoegangsweg. Deze tweede toegangsweg tot het kasteel is al aanwezig op de Vandermaelenkaart en zorgde toen ook voor een verbinding met de uitgestrekte heide bij Schophem.
- **Roodbos (Voeren)** De gemengde houtkanten zijn aangeplant als perceelsbeplanting bij graslanden. De beplantingen fungeerden vroeger als veekering, houtwinning voor loofvoeding, brand- en geriefhout. Het betreft hier historische houtkanten die reeds op de kabinetskaart van de Ferraris aanwezig waren. De houtkanten werden ook ingetekend op de 19de-eeuwse topokaarten. Er komen knotbomen van gewone es voor, en hakhout van gewone haagbeuk en gewone hazelaar.
- **Veurs (Voeren)** De gemengde houtkanten bevinden zich op een talud tussen twee graslanden in het gehucht Veurs waar ze werden aangeplant om erosie te voorkomen.
- **Daal (Voeren)** De twee oude knotessen staan op de perceelsgrens van hoogstamboomgaarden ten zuiden van het gehucht Daal. De bomen met omtrekken 310 cm en 490 cm behoren tot de dikste in de regio.
- **Kwinten (Voeren)** De twee hoge knotessen staan op de perceelsgrens van twee graslanden. De knotbomen hebben mooie representatieve groeivormen. Deze perceelsgrensbeplanting is een relict van lijnvormige perceelsrandbeplantingen rond graslanden en hoogstamboomgaarden in de Veursvallei. De Poppkaart toont deze perceelsgrens. Op de 19de en 20ste eeuwse kaarten staat de perceelsrandbeplanting duidelijk gekarteerd.
- **Waterval (Voeren)** Twee knothaagbeuken staan op de perceelsgrens van graslanden in de vallei van de Voer. De zuidelijke knothaagbeuk staat op een steilrandje van de Voer, met stamomtrek 273 cm en knothoogte 3 m. De noordelijke knotboom staat op de perceelsgrens van graslanden die verder van de Voer liggen.
- **Daal 5 (Voeren)** De twee leipen staat tegen een zuidelijk georiënteerde gevel van het Huis Peters. Ze hebben een stamomtrek van 56 cm en 60 cm. De leibomen zijn kunstmatig gevormde fruitbomen, geplant met een welbepaalde functie voor fruitproductie. De geleide kunstnootvormen zijn beeldbepalende objecten.
- **Komberg (Voeren)** De twee mispels zijn heesters die voorkomen uit een relict van een veekeringshaag op de perceelsgrens van een weiland, palend aan het bos.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De twee op enen stam gezette meidoornen staan op een talud op de perceelsgrens tussen graslanden. De twee bomen van meidoorn hebben een omvangrijke stam.
- **Veurs (Voeren)** De twee zwarte elzen zijn aangeplant in de hoek van de perceelsgrens van een weiland. De opgaande bomen hebben een stamomtrek tot 240 cm.
- **Lusberg (Voeren)** De twee opgaande okkernoten zijn aangeplant op de perceelsgrens van een weiland ten noorden van de weg 'Lusberg'. De noordelijkste fruitboom heeft een omtrek van 260 cm, de zuidelijkste boom heeft een omtrek van 348 cm. Beide hebben een mooie representatieve groeivorm en zijn beeldbepalende objecten.
- **Magis (Voeren)** De twee opgaande okkernoten staan in een weiland, bij de perceelsgrens van twee graslanden. Ze maken deel uit van de parkaanleg rond het kasteel Magis, en lijnen een zichtas af.

- **Veurs (Voeren)** De twee opgaande Spaanse aken bevinden zich aan de westelijke bosrand van het Veursbos, op een kruispunt van wegen. De twee bomen meten een stamomtrek van 156 cm en 170 cm. De bomen hebben een mooie representatieve groeivorm en zijn vermoedelijk de dikste Spaanse aken uit de regio.
- **Magis (Voeren)** De twee opgaande tamme kastanjes staan in een weiland, bij de perceelsgrens met de weg Magis. Ze maken deel uit van de parkaanleg rond het kasteel Magis.
- **Greb (Voeren)** De twee opgaande zomereiken staan op een talud tussen weilanden. De zwaarste eik heeft een omtrek van 384 cm, de andere boom heeft een omtrek van 342 cm. De beeldbepalende bomen hebben een mooie representatieve groeivorm. Ze zijn aangeplant met een welbepaalde functie, namelijk het voorkomen van erosie en het vastleggen van het steile talud. Een andere functie is het gebruik van het hout als brand-, ambachts-, bouw- of geriefhout en loofvoeding.
- **Veurs (Voeren)** De twee opgaande zilversparren zijn aangeplant aan beide zijden van een ijzeren wegwijk. De zilversparren zijn een bijzondere soort als kruisboom, en zijn hier op het kruispunt beeldbepalende objecten.
- **'s Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Er bevinden zich op verschillende plaatsen in de Voervallei uitgebikte gronden. Op de linkeroever van de Voervallei ter hoogte van Meulenbergh bevindt zich een grasland met een zeer steile noord gerichte helling met een opvallend microreliëf van kleine parallelle taluds. Net stroomopwaarts van de watermolen Janssen bevindt zich een ander uitgebikt weiland.
- **Altenbroek (Voeren)** De geschoren meidoornhaag is aangeplant als veekering op de perceelsgrens bij een weiland. De haag bevat sporen van oud vlechtwerk. Hierbij worden gesteltakken zijdelings in de haag geleid om gaten te dichteren. Het oude vlechtwerk heeft een mooie representatieve groeivorm en is het resultaat van kunstsnoeiwerk.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De veekeringen van meidoorn staan op vele plaatsen in 's Gravenvoeren. De geschoren hagen staan meestal op de perceelsgrens van weilanden. De functie van de weerhagen is het vee op de weide te houden.
- **Sint-Pieters-Voeren (Voeren)** De veekeringshagen van meidoorn staan op verschillende plaatsen in Sint-Pieters-Voeren. De geschoren hagen staan op de perceelsgrens van weilanden of hoogstamboomgaarden. De functie van de weerhagen is het vee op de weide houden.
- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De veekeringshagen van meidoorn staan rond het voormalige gemeentehuis, school en onderwijzerswoning van Sint-Pieters-Voeren. De geschoren hagen staan op de perceelsgrens van weilanden of hoogstamboomgaarden. De functie van de weerhagen is het vee op de weide houden.
- **Sint-Pieterstraat, Trappen (Voeren)** De veekeringshaag van meidoorn staat aan de straatzijde van het erf bij een hoeve.
- **Commanderie, Commanderieshof, Sint-Pieterstraat (Voeren)** De veekeringshagen van meidoorn staan op verschillende plaatsen in Sint-Pieters-Voeren. De geschoren hagen staan op de perceelsgrens van weilanden of hoogstamboomgaarden. De functie van de weerhagen is het vee op de weide houden.
- **Komberg (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Kattenroth, Kwinten (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Kwinten (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Ulvend (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Kattenroth (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **De Plank (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden bij hoeve De Vaarn. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Veurs (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden en beweide hoogstamboomgaarden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Berg, Veld (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden bij een langgestrekte hoeve. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Berg, Heijdt (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden en beweide hoogstamboomgaarden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Daal (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Daal (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.

- **Sint-Pieterstraat (Voeren)** De veekeringshagen van meidoorn staan op verschillende plaatsen in Sint-Pieters-Voeren. De geschoren hagen staan op de perceelsgrens van weilanden. De functie van de weerhagen is het vee op de weide houden.
- **Berg, Heijdt (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden en beweide hoogstamboomgaarden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Daal (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Daal (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **Kerkstraat (Voeren)** De geschoren meidoornhagen zijn aangeplant als veekering bij weilanden en beweide hoogstamboomgaarden. Deze hagen langs perceelsgrenzen zijn op vele plaatsen in Sint-Martens-Voeren aanwezig. Ze hebben mooie representatieve groeivormen en zijn een beeldbepalend objecten in het Voerense landschap.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Op verschillende plaatsen in 's-Gravenvoeren staan metalen veldhekkens als toegang naar weilanden of voormalige hoogstamboomgaarden. Deze hekkens zijn een typerend landschapselement. Vaak bestonden de perceelsrandbeplanting uit geschoren veekeringshagen van meidoorn. De enige toegang tot de wei of hoogstamboomgaard was via het hek.
- **Komberg (Voeren)** De vier geknotte haagbeuken staan op een perceelsgrens op het talud van de weg Komberg. De zuidelijke knotboom heeft een omtrek van 314 cm (gemeten op 80 cm hoogte). Enkele oude gesteltakken zijn zijwaarts geleid. De meer noordelijk gelegen knobomen hebben een omtrek van 260 cm en 208 cm (gemeten op 150 cm) met een knothoogte van 3 m.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Vanuit Dal loopt een onverharde weg parallel met de hoofdbaan naar het oosten. De weg volgt de rand van het plateau en loopt vervolgens tussen weilanden met meidoornhagen en essenhakhout. Van op de weg zijn er open zichten op de omliggende weilanden en het dorp Veurs. De onverharde weg komt uit bij de hoofdbaan die verder zuidwaarts leidt. Deze parallelweg diende ter ontsluiting van de woningen in Dal en is vermoedelijk ontstaan met de dorpsuitbreiding van Veurs. Daarenboven vormde deze voetweg dwars door de weilanden en akkers een kortere route naar de hoofdweg.
- **Meulenberg, Schophem (Voeren)** Van bij het kruispunt aan de watermolen van Vitschen loopt langs de Villa Frésar een aarden wegel tussen weilanden richting de Voer. Via een voetgangersbrugje steekt het pad de Voer over en volgt de beek langs tuinpercelen van het gehucht Ketten. De weg doorkruist hier de bedding van de Voer en is een historisch wad. Het pad steekt nogmaals de Voer over en blijft evenwijdig lopen met de beek. De weg volgt de bosrand van Schophemerheide en komt uit in het gehucht Schophem bij een gesloten hoeve waarna het pad verderloopt richting de Voer. Ten oosten van Schophem is er een wad, waarbij het wegtracé de Voerbedding enkele tientallen meters kruist.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Het plateau ten noorden van 's-Gravenvoeren wordt doorsneden door een netwerk aan grotendeels onverharde veldwegen. Bij een landweg splitst een voetweg zich af en loopt verder op het plateau tussen meidoornhagen en akkerpercelen. De aardeweg leidt uiteindelijk naar het Hoogbos en sluit er aan op een aantal bospaden. Ter hoogte van het Hoogbos krijgt de weg een sterk geprofileerd karakter en loopt tussen taluds met gemengde houtkanten met onder andere populier en robinia. Deze weg zorgde mee voor de historische verbinding tussen het dorp en de meest noordelijke akkers en het Hoogbos.
- **Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Voorbij de Kolebron in het gehucht Kwinten splitst de onverharde weg in twee. Een smalle voetweg loopt parallel met de Veurs en langs de plateaurand naar het zuidoosten. De aardeweg is licht ingesneden en slingert tussen weilanden met meidoornhagen en opgaande essen. De voetweg eindigt bij het Broekbos maar liep oorspronkelijk door naar het gehucht Krindaal. Deze weg vormde de historische verbinding tussen beide gehuchten en volgde daarbij de rand van de beekvallei.
- **Bauwerd (Voeren)** De oprit naar de Sint-Annakapel gaat over in een onverharde voetweg die oostwaarts leidt. De onverharde weg leidt omhoog en volgt dan grotendeels de plateaurand tussen meidoornhagen met opgaande essen die de weilanden en boomgaarden begrenzen. Op het hoogste punt komt de weg samen met een parallelweg die vertrekt bij de parochiekerk. Vervolgens daalt de voetweg en eindigt bij een wegwijk aan de hoofdbaan naar Veurs. Van op de weg zijn er open zichten op de vallei van de Veurs en de omringende weilanden en akkers. Deze voetweg vormt de historische verbinding en kortste weg tussen Sint-Pieters-Voeren en Veurs waarbij de rand van het plateau werd gevolgd.
- **Sint-Pieters-Voeren (Voeren)** De toegangsweg naar de Commanderie in Sint-Pieters-Voeren gaat voorbij de boomgaard en toegangsreef van het kasteel over in een onverharde voetweg die verder zuidwaarts loopt. De weg loopt langs de grens van het kasteeldomein en tussen weilanden afgeboord met meidoornhagen. Van op de weg zijn er open zichten op de vallei en de Commanderie. Vervolgens krijgt de weg een meer ingesneden profiel en loopt tussen taluds met hakhout van hazelaar en es en opgaande eik. De weg slingert verder het plateau op en krijgt een meer open karakter met zichten op de omliggende akkers en weilanden. Uiteindelijk volgt de weg de bosrand van het Alsbos en eindigt als half verharde landbouwweg net voorbij Rullen. Deze voetweg loopt deels parallel met de hoofdbaan en vormt de historische verbinding tussen Sint-Pieters-Voeren en het Alsbos.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Van op de Berneauweg tussen Voeren en Berneau leidt een onverharde weg naar de Kapel Oude Linde gemarkeerd door drie opgaande eiken. De weg volgt de vallei van de Beek en loopt tussen weilanden met meidoornhagen enerzijds en een hoog talud met gemengde houtkant anderzijds. Deze weg maakt deel uit van het historisch weggennetwerk en vormde een alternatieve en kortere route van 's-Gravenvoeren naar Berneau waarbij de beekvallei werd gevolgd en de drukke hoofdwegen vermeden werden.
- **Kattenroth, Schophemmerhei (Voeren)** In het gehucht Vitschen splitst de weg zich ter hoogte van een gietijzeren kraan in twee. De weg Schophemmerhei loopt oostwaarts het plateau op en is hier zeer sterk ingesneden. De holle weg loopt tussen taluds

met gemengde houtkanten en opgaande eik en es. Op het plateau biedt de weg open zichten op de omliggende weilanden en de historische ontginning Schophemerheide. De weg loopt verder tussen bospercelen naar het oosten richting Kattenrot en volgt dan de grens met Nederland om tenslotte te eindigen bij Ulvend. Deze deels holle weg vormt de historische verbinding tussen Vitschen en de heideontginning in de 'Bruyere de Choppem'. De weg bood ook verder aansluiting naar het oosten en vormde een belangrijke transportroute. Op de huidige topografische kaart wordt deze weg ook aangeduid als 'heerbaan' als verwijzing naar een belangrijke verbindingsweg.

- **Steenbos (Voeren)** In het verlengde van de weg naar het gehucht Ketten loopt aan de overzijde van de hoofdbaan s'-Gravenvoeren - Sint-Martens-Voeren ter hoogte van een wegwijk een onverharde weg verder het plateau op. Deze aardeweg passeert de Steenboskapel en een eenzaam wegwijk en loopt verder naar het Lynotkruis aan de spoorwegberm. De veldweg passeert tussen de uitgestrekte akkers op het plateau en biedt open zichten rondom en op de kapel en de wegwijken. Deze weg vormt de historische verbinding tussen het gehucht Ketten in de Voervallei en de zuidelijk gelegen landbouwgronden op het plateau. De weg liep oorspronkelijk nog verder door naar het zuiden tot in Warsage.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** Aan de rand van de beweide hoogstamboomgaard langs de Kinkenbergh ligt een weidepoel. Weidepoelen zijn zeldzaam in 's Gravenvoeren, waar vooral met een systeem met betonnen drinkbakken wordt gewerkt wegens een gebrek aan waterpunten of bronnen.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10310>

Beschermingsbesluiten

- 's Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren - <https://id.erfgoed.net/besluiten/4567>
Vaststellingsbesluiten

Herberg en afspanning De Swaen

Beknopte karakterisering

Typologies afspanningen, boerenwoningen, herbergen, hoeven, koetshuizen, omheiningsmuren, schuren, stallen

Stijl

Datering tweede kwart 18de eeuw, derde kwart 18de eeuw, tweede helft 19de eeuw

Beschrijving

De 18de-eeuwse herberg annex hoeve De Swaen is een voormalige afspanning voor de postkoetsen op het traject Luik-Aken.

Historiek

Volgens de auteurs G. Sweron en J. Venken wordt 'De swaen' reeds in, respectievelijk 1580 en 1581, vermeld maar zij geven echter geen bronvermelding.

De Ferrariskaart van 1771-1775 toont een U-vormig complex, gesloten aan de straatzijde en open aan de achterzijde. Het achterliggende erf is deels omhaagd.

Op het Primitief Kadasterplan van circa 1830 en bevestigd door de Atlas der Buurtwegen (1840-1845) en de Poppkaart (1842-1879) wordt het erf aan de achterzijde afgesloten door een schuur waardoor een gesloten vierkantstructuur ontstaat, met aan de noordwestzijde nog een haakse vleugel. Het poortgebouw en de aansluitende straatvleugel, nog te zien op een postkaart van 1949, werden na 1965 afgebroken (op de mutatieschets van 1965/8 is de straatvleugel nog aanwezig).

Eind 2007 – begin 2008 werd in functie van de horecabestemming het sanitair en de keuken aangepast, alsook de haakse vleugel ten noordwesten van de schuur afgebroken en een parking achter de schuur aangelegd.

Beschrijving

Thans is De Swaen een U-vormig complex geopend naar de straatzijde met ten zuiden van het erf het woonhuis annex herberg (1727 en 1742), ten westen de schuur (eerste helft 19de eeuw) en ten noorden het wagenhuis en de stallen (1766). Het erf met recente betegeling wordt momenteel van de straat afgesloten door een laag bakstenen muurtje en een ijzeren hek. Haaks op de woonvleugel bleef een stukje 18de-eeuwse tuinmuur bewaard (1745).

Het woonhuis annex herberg is het oudste gedeelte dat minstens opklimt tot 1727 en verbouwd en uitgebreid werd in 1742. In zijn huidige uitzicht gaat het om een haaks op de straat geplaatst breedhuis van een ongelijk aantal traveeën en tweeënhalve bouwlaag onder een zadeldak (Vlaamse pannen) met een dakschild aan de westzijde. Het verankerd bakstenen gebouw kent een verwerking van kalksteen voor de muuropeningen en een oudere behouden rechterzijgevel in silexblokken.

De veldzijde is doormiddel van muurankers "1742" gedateerd en bezit op de benedenverdieping originele, kleine vensters - onder meer een bolkozijn - in een kalkstenen omlijsting met sponningbeloop en diefijzers. De vensters waren oorspronkelijk beluikt. De kalkzandstenen omlijstingen van de rechthoekige deur en de bolkozijnen op de bovenverdieping zijn van gerecupereerd materiaal. De

rondboogvormige zoldervensters zijn van baksteen.

De bakstenen tuinmuur haaks op de gevel is "1745" gedateerd op de sluitsteen van het getoogde kalkstenen deurtje en bezit een decoratief uitgewerkte beeldennis met inscriptie: "S[ancta]M[aria]O[ra]P[ro]N[obis]".

De erfgevel bezit twee muurankers met de initialen "H C", verwijzend naar de toenmalige eigenares weduwe Hendrik Claessens en wordt geopend door rechthoekige vensters, bolkozijnen en een gewijzigde deur (bakstenen rondboogpoort). Een muurpand van recuperatiemateriaal in de linkertravee duidt de plaats aan waar de thans verdwenen straatvleugel op het woonhuis aansloot. Rechts in de gevel ontwaart men een spoor van vakwerk.

De oostelijke zijgevel is grotendeels uit silexblokken opgetrokken. De kalkstenen vensters zijn rechthoekig, waaronder een bolkozijn, met sponningbeloop, dieffijzers en duimen van de oorspronkelijke luiken. Verder is de zijgevel voorzien van een kleine kalkstenen rondboognis met datering "1727".

De westelijke zijgevel wordt geopend door drie beluikte bolkozijnen en twee keldervensters met kalkstenen omlijsting.

Interieur

Het pand wordt uitgebaat als taverne, waardoor het grootste deel van de benedenverdieping in gebruik is als verbruikszaal. De oorspronkelijke indeling bleef grotendeels bewaard of is herkenbaar in de bewaarde plafond- en balkstructuur. Ten oosten van de centrale gang bevindt zich de aangepaste verbruikszaal, ten westen vier goed bewaarde vertrekken. Het merendeel van de originele binnendeuren met hang- en sluitwerk bleef behouden, alsook de grotendeels zwarte marmeren vloertegels op de begane grond.

In het salon in de zuidwestelijke hoek bevindt zich een fraaie schouw uit het midden van de 18de eeuw, waarvan de schouwmantel bekleed is met paars-witte figuratieve tegels met Bijbelse taferelen en de schouwboezem rijkelijk versierd met régence stucwerk. De haardmond is afgewerkt met rechthoekige decoratieve haardtegels. In dit vertrek zijn de troggewelven bewaard.

Het vertrek vooraan links van de gang heeft een eenvoudige schouw met natuurstenen schouwvleugels (uit de eerste bouwphase?) en een houten schouwbank, alsook bewaarde troggewelven.

Op de eerste verdieping, te bereiken via een houten steektrap, en op de zolder is de structuur niet gewijzigd. Er liggen daar voornamelijk brede eikenhouten vloerplanken en de wanden zijn met kalk gepleisterd en geschilderd. In de gang zijn stijlen en regels merkbaar, alsook bepleisterd vitswerk. In twee vertrekken werden sanitaire ruimtes ingebracht. De spanten bleven bewaard, de meeste gordingen en kepers zijn vervangen.

De kelder, te bereiken via een grotendeels kalkstenen steektrap, heeft drie mergelstenen tongewelven op muren deels van mergel, breuksteen en baksteen, verbonden door een gang met dito muren en tongewelf.

Tegenover het woonhuis en eveneens haaks op de straat, bevinden zich een wagenhuis en de stallen op de sluitsteen van de poort "1766" gedateerd. Het zijn verankerde bakstenen gebouwen onder zadeldak (Vlaamse pannen) met dakschild aan de oostzijde. In de erfgevel komen rechthoekige kalkstenen deuren en vensters voor, alsook een lage, getoogde poort in een kalkstenen omlijsting met negblokken. In de zijgevel aan de straatzijde is er een rondboogvormig kalkstenen laadvenster met sponningbeloop en negblokken. De achtergevel op gecementeerde plint is blind. Het gebinte bleef bewaard.

Achteraan het erf bevindt zich de bakstenen dwarsschuur uit het begin van de 19de eeuw onder zadeldak (Vlaamse pannen) met een bakstenen rondboogpoort met sluitsteen en imposten in kalksteen en een aanleunende, rechthoekige kalkstenen deur. Links twee gekoppelde deuren in een kalkstenen omlijsting met bovenlicht en een stuk muurpand in silexblokken. De achtergevel van de schuur vertoont twee muuropeningen onder ijzeren I-balken. Het gebinte bleef bewaard.

Voormalige hoeve en herberg, afspanning voor de postkoetsen Luik-Aken. Oorspronkelijk een U-vormig geheel, gesloten aan straatzijde; deze toestand bleef gehandhaafd tot midden 19de eeuw; in tweede helft 19de eeuw werd de schuur achteraan het huidige erf bijgebouwd. Thans U-vormig, met open zijde aan de straatkant, waar het poortgebouw, aanleunend tegen de achtergevel van het woonhuis, met de aansluitende vleugel midden 20ste eeuw verdwenen.

De eigenlijke herberg is het oudste gedeelte (begin 18de eeuw): mogelijk oorspronkelijk een gebouw van kalkstenen breuksteen, zoals behouden in de zijgevel aan straatzijde en daar op een nis gedateerd 1727. De bakstenen voorgevel is door muurankers gedateerd 1742. Een deur in de tuinmuur haaks op de voorgevel draagt het jaartal 1745.

In zijn huidig uitzicht een breedhuis van een ongelijk aantal traveeën en twee en een halve bouwlaag onder zadeldak (Vlaamse pannen) met schild aan de linkerzijde. Bakstenen gebouw, de voorgevel op de benedenverdieping voorzien van de oorspronkelijke muuropeningen: kleine vensters, onder meer een bolkozijn, in kalkstenen omlijsting met sponningbeloop en dieffijzers; oorspronkelijk beluikt. Rechthoekige deur in een kalkstenen omlijsting van hergebruikt materiaal. De kalkstenen bolkozijnen op de bovenverdieping zijn eveneens van hergebruikt materiaal. Rondboogvormige bakstenen zoldervensters. Naast de hoger vermelde muurankers met jaartal, een aantal gesmeed ijzeren muurankers met krullen.

De achtergevel is gelijkaardig van ordonnantie; op de plaats van de ankers met jaartal bevinden zich hier twee ankers met de initialen H C (verwijzend naar de toenmalige eigenares, weduwe Hendrik Claessens). Een muurpand van kalksteenblokken in de linkertravee duidt de plaats aan waar de thans verdwenen oostvleugel op het woonhuis aansloot; de restauratie werd waarschijnlijk uitgevoerd met hergebruikt materiaal. Bolkozijnen zoals in de voorgevel, en gewijzigde deur.

De zijgevel bleef grotendeels in kalksteenblokken bewaard. Rechthoekige kalkstenen vensters, onder meer een bolkozijn, met sponningbeloop, dieffijzers en duimen van de oorspronkelijke luiken. Kleine kalkstenen rondboognis met hogervermelde datering.

Tegenover het woonhuis, wagenhuis en stallen van baksteen onder zadeldak (Vlaamse pannen) met schild aan de rechterzijde, voorzien van rechthoekige kalkstenen deuren en vensters en een lage, getoogde poort in een kalkstenen omlijsting met negblokken, door de sluitsteen op de poort gedateerd 1766. In de zijgevel aan straatzijde, een rondboogvormig kalkstenen laadvenster met sponningbeloop en negblokken.

Achteraan het erf, dwarsschuur uit tweede helft 19de eeuw onder zadeldak (Vlaamse pannen), voorzien van een bakstenen korfboogpoort met kalkstenen sluitsteen en imposten, en een aanleunende, rechthoekige kalkstenen deur.

- ANSAY J., *'s-Gravenvoeren*, in *Vlaamse Toeristische Bibliotheek*, 137, Antwerpen, 1971, pagina 13.
- NIJSSEN J., *Manuscript Voerense percelen*, 1992.

Is aangeduid als

- **Kinkenberg 7 (Voeren)** Voormalige hoeve en herberg, afspanning voor de postkoetsen Luik-Aken.
- **Kinkenberg 7 (Voeren)** Deze bescherming betreft de herberg/afspanning De Swaen (volledig perceel).

Is deel van de aanduiding als

- **Kinkenberg, Konijnsberg (Voeren)** Het driehoekig plein van de Kinkenberg met omgeving te 's Gravenvoeren, is beschermd als landschap.

Is deel van

- **'s Gravenvoeren (Voeren)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/37646>

's Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren

Beknopte karakterisering

Typologies bronnen, commanderijen, hoeven, spoorwegbeddingen, watermolens, kapellen (klein erfgoed), wegkruisen, dorpen, holle wegen, indicaties voor delfstofwinning, bossen, graslanden, beken, droogdalen, valleien, plateaus, heuvels, dolines, agrarische landschappen, kalktufafzettingen

Beschrijving

Het gebied strekt zich uit over het grootste deel van de deelgemeenten 's Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren.

Fysische geografie

Reliëf en geomorfologie

Het gebied maakt deel uit van het geleidelijk in noordwestelijke richting afhellende plateau tussen Weser en Maas. De hoogste punten van Voeren en ook van Vlaanderen worden aangetroffen in het Vrouwenbos (270 meter) en in de omgeving van de Stroevenboshoeve (285 meter) bij de grens met de provincie Luik. De Voer en haar zijbeken de Noor en de Veurs erodeerden in dit plateau brede en 50 tot 100 meter diepe dalen. Deze drie beken die ook vandaag nog grotendeels vrij meanderen, liggen dus mede aan de basis van het uitgesproken golvend karakter van het landschap. Het grote verval van de Voerense beken en de steile erosiehellingen zijn te verklaren door de relatief grote en snelle tektonische opheffing van deze gebieden. De naburige Hoge Venen stegen tot bijna 700 meter sinds het begin van het tertiair, terwijl de Maas – hun erosiebasis – steeds relatief laag gelegen bleef.

De valleien van de beekdalen zijn asymmetrisch met een steile zuidelijk geëxposeerde flank en een zachthellende noordelijk geëxposeerde. Dit is het gevolg van een complex van verschillende factoren. De belangrijkste zijn de grote temperatuurverschillen tussen beide oriëntaties gedurende de ijstijden.

De terrasvormige dalwanden zijn ontstaan ten gevolge van de grote schommelingen in de erosiebasis van de pleistocene Maas en haar bijrivieren. Onder invloed van de afwisseling van ijstijden en tussenijstijden evenals onder invloed van de tektonische opheffing volgden talrijke sedimentatie- en erosieprocessen elkaar op.

Een netwerk van handvormig vertakte droge depressies of dellen verbindt de plateaus met de meer dan 60 meter lager gelegen Voerbedding. De dellen werden evenals huidige beekdalen grotendeels door watererosie gevormd tijdens en onmiddellijk na de ijstijden. Toen de ondergrond na de weichselijstijd helemaal ontdooide, drong het water doorheen de bodem en het krijtgesteente en verdroogde de dalbodem. Het weggeërodeerde materiaal stapelt zich soms plaatselijk op in het dal in de vorm van puinkegels. Het gehucht Krindaal te Sint-Martens-Voeren ontwikkelde zich op een pleistocene puinkegel. Het was een geëerde nederzittingsplaats omwille van de vlakke structuur, de verhoogde bodemvruchtbaarheid en gunstige waterhuishouding.

Voeren heeft een zeer hoge concentratie aan holle wegen. De genese komt waarschijnlijk gedurende de late middeleeuwen volop op gang. Het verkeer door de wegen en de waterafvoer erodeerden de wegen. Watererosie kan een belangrijke bijdrage leveren in het vormingsproces van holle wegen op de dalbodem van droge dalen of grubben. Zo gebeurt de oppervlakkige ontwatering van het plateau tussen 's Gravenvoeren en de Nederlandse grens bij hevige neerslag via de holle weg genaamd de Horstergrub. Kenmerkend voor het landschap is het grote aantal ondiepe en beboste holle wegen. Het doorsnijden van een kleilaag van Vaalser Groenzand bij het uitdiepingproces van de weg in het centrale en oostelijk deel van Voeren, doet bronnen in de taluds ontstaan en leidt tot watervoerende holle wegen zoals het Waterwegske in Sint-Martens-Voeren. Naast de bekende holle wegen zijn er ook de minder bekende versleten holle wegen. Deze zijn op een gegeven moment dusdanig diep uitgesleten dat het tracé verlegd moest worden, omdat de oorspronkelijke weg onbruikbaar werd. Nu kunnen zij een belangrijke schuilplaats voor flora en fauna vormen.

Op de steile hellingen komen, evenwijdig met de hoogtelijnen, al dan niet begroeide taluds voor. Zij worden hier graven of graften genoemd. Algemeen wordt aanvaard dat zij zijn ontstaan als gevolg van de ontginning van hellingbossen evenwijdig met de hoogtelijnen. Bosranden die na de ontginning overbleven fungeerden als hindernis waartegen zich na verloop van tijd een laag colluvium afzette, zodat de helling minder steil werd. Zij fungeerden tevens als veekering en perceelsscheiding. Na de Tweede Wereldoorlog verdwenen talrijke graften door perceelvergroting, zodat vaak slechts een knik langs de helling overblijft. De best bewaarde graften treffen wij aan in het landschap de Martelberg, maar ook in Berg en nabij de Kruisgraef vinden we nog mooie graften. De nog bestaande graften (houtwallen) zijn belangrijke toevluchtsoorden voor vele planten en dieren, maar als lineaire landschapselementen zijn ze ook belangrijk voor de migratie van flora en fauna.

Typisch voor het landschap zijn de vele kom- en trechtervormige depressies of dolinen die het gevolg zijn van de oplossing door koolzuurhoudend water van het kalkgesteente in de ondergrond. Ze zijn gelegen op de hellingen en plateaus. Mooie dolinen komen voor in het Vrouwenbos, het Veursbos, de Plank en Ulvend te Sint-Martens-Voeren.

De vele groeven getuigen van de ontginning van materialen uit de ondergrond. De nu verlaten groeves en ontsluitingen, die zich meestal in de bovenste helft van de dalflanken bevinden, zijn grotendeels begroeid met bosvegetatie en dus moeilijk in het landschap herkenbaar. Zij komen verspreid over de ganse streek voor. Er werd grind, zand, kalk en vuursteen gewonnen. Het grind kwam onder meer uit de steengroeve Vitsen te 's Gravenvoeren. De losse mergel uit de ondergrond werd door plaatselijke landbouwers op kleine schaal ontgonnen uit mergelkuilen ter verbetering van hun akkers en weilanden. De opkomst van de kunstmest na de Tweede Wereldoorlog maakte een einde aan deze bemestingstechniek. Daarnaast waren er groeven ter winning van bouwzand en vuursteen. Vuursteen was en is nog steeds van betekenis als bouw materiaal voor woningen en wegverhardingen. Groeves en ontsluitingen worden aangetroffen in het Hoogbos te 's Gravenvoeren, in het Vrouwenbos te Sint-Martens-Voeren en te Rullen (Sint-Pieters-Voeren). Op verschillende plaatsen zijn oude afgravingen van het terrein zichtbaar, waar leem werd ontgonnen ten behoeve van lokaal gebakken rode veldbrandsteen. Deze afgravingen liggen onder meer naast de Commanderie en 'Mosdelle'

Geologie en bodem

De ondergrond bestaat praktisch volledig uit krijtgesteente, door de zee in subhorizontale lagen afgezet tijdens het mesozoïcum of secundaire tijdperk (ongeveer 248-65 miljoen jaar geleden). Deze krijtlaag bereikt een maximale dikte van 100 meter onder het Vrouwenbos en 70 tot 80 meter in de omgeving van de Plank, te Sint-Martens-Voeren. Onderaan het krijtmassief komen groene glauconietrijke zanden voor, doorspekt met voor het grondwater ondoorlaatbare kleilagen, het zogenaamde Vaalser groenzand of de formatie van Vaals. De talrijke bronnen in de centrale en oostelijke delen van Voeren zijn gelokaliseerd op plaatsen waar dalen deze

ondoorlaatbare kleilagen aansnijden. Het bronwater lost het krijtgesteente in de onmiddellijke omgeving op, zodat amfitheatervormige bronkommen ontstaan in de dalflanken. Het nergens dagzomen van deze formatie van Vaals ten westen Sint-Martens-Voeren verklaart de afwezigheid van bronnen aldaar.

De secundaire krijtgesteenten rusten op harde kalksteen uit het ondercarboon, zo een 300 miljoen jaar geleden eveneens door de zee afgezet en daarna onder invloed van de Hercynische bergvorming geplooid. Dit gesteente dagzoomt op één plek, namelijk in de oever van de Veurs even stroomopwaarts van de samenvloeiing met de Voer. Samen met een locatie langs de Berwijn te Moelingen is het één van de weinige plaatsen in Vlaanderen waar primair gesteente dagzoomt.

De geologische ondergrond van de plateaus is bedekt met een laag grind: enerzijds een aantal meters residuele silex als verweringsrest van krijtgesteente, anderzijds fluviatiele Maasgrinden op de terrasniveaus. De residuele silexlaag is de enige restant, na oplossing en erosie, van de Maastrichtiaan tufkrijtafzettingen. Het Maasgrind, een kiezeloolietformatie, kan 10 meter tot 15 meter dik zijn; het grind zit vervat in een zandige en kleiige matrix. Daarbovenop zijn plaatselijk kiezeloolietformaties, opgebouwd uit grind, zand en klei, te vinden, die in de loop der tijden gevormd werden door de Maas.

Tijdens het plioceen (ongeveer 5-3 miljoen jaar geleden) volgde de Maas een oostelijke stroomrichting ten opzichte van de huidige loop. Zij stroomde in de Rijn ten oosten van Heerlen (in Nederland). Bij de aanvang van het pleistoceen ongeveer 2,5 miljoen jaar geleden volgde de Maas inmiddels een meer westelijke bedding. De zuidwest-noordoost verlopende sedimentatiegrens van de pleistocene Maasterrassen bevindt zich halverwege tussen 's Gravenvoeren en Sint-Martens-Voeren en is duidelijk in het landschap herkenbaar vanaf de Snauwenberg. Ter hoogte van Schophem en Kattenrot dagzomen langs deze grens pleistocene grinden en zanden.

Tenslotte, tijdens de weichselijstijd die 10.000 jaar geleden eindigde, werd het landschap volledig bedekt met een homogene niveo-eolische lösslaag. In het Maasterrassegebied schommelt de dikte ervan tussen 2 en 4 meter. Het valleilandschap ten oosten van de sedimentatiegrens van de pleistocene Maas wordt gekenmerkt door dunnere lössafzettingen. Gedurende het holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden tot op heden) ontwikkelden die pleistocene lösslagen op de plateaus zich tot diepe, vruchtbare leemgronden met een hoge landbouwwaarde. Langs de hellingen zijn deze gronden steniger door vermenging met allerlei gesteenten uit ondergrondse lagen zoals silex, grind en kalk. De beekdalen werden opgevuld met colluviale en alluviale leem-, klei-, zand- en grindafzettingen. Dunne, alkalische veenlagen komen voor in de vallei van de Veurs.

Hydrografie

De Voer is vanaf de bron bij Hoeve Brabant in Sint-Pieters-Voeren tot aan Berg (Sint-Martens-Voeren) een waterloop van de derde categorie. De belangrijkste bron bevindt zich in het park van de Commanderie van Sint-Pieters-Voeren. Vanaf Berg tot in 's Gravenvoeren, waar de Noor zich bij de Voer voegt, is de Voer een waterloop van de tweede categorie. Vanaf de samenvloeiing met de Noor te 's Gravenvoeren tot aan de grens bij het Nederlandse Mesch is de Voer een waterloop van de eerste categorie. De Veurs ontspringt in Veurs, vloeit samen met de Voer achter de kerk in Sint-Martens-Voeren en is een waterloop van de derde categorie. Aan de voet van de Martelberg ontspringt een beek zonder naam, die in Kwinten in de Veurs uitmondt. Deze waterloop is niet geclassificeerd. De Noor, die ontspringt in het Nederlandse Noorbeek en in Vitsen (een gehucht van 's Gravenvoeren) uitmondt in de Voer is een waterloop van de tweede categorie. De Beek, die Voeren binnenkomt vanuit de richting Warsage en in 's Gravenvoeren net voor de grens met Nederland, in de Voer uitmondt is een waterloop van de tweede categorie.

De Voer behoort tot het hydrografisch bekken van de Maas. De beken worden gekenmerkt door een goede waterkwaliteit, een beperkte beddingdiepte, grote stroomsnelheden ten gevolge van een sterk verval, een grotendeels vrij en meanderend tracé en een hoog gemiddeld debiet door de aanwezigheid van talrijke watervoerende holle wegen en bronnen. Hoofdzakelijk de watermolens beïnvloeden het profiel van de beken. De sterk waterdoorlatende bodem en ondergrond verklaren het weinig ontwikkeld hydrografisch net met talrijke droge dalen. Zijdalen met permanente waterloop zijn kort of ontbrekend.

De talrijke bronnen in de centrale en oostelijke Voerstreek zijn gelokaliseerd op plaatsen waar dalen de ondoorlaatbare kleilaag onderaan de secundaire krijtgesteenten aansnijden. Het bronwater lost het krijtgesteente in de onmiddellijke omgeving op, zodat amfitheatervormige bronkommen ontstaan in de dalflanken. Wanneer het kalkrijke bronwater in aanraking komt met de buitenlucht kan het calciumcarbonaat uit het water neerslaan en poreuze dunne laagjes vormen op het oppervlak van vaste materialen (stenen, takjes...); het zogenaamde travertijn, ook bronsteen of tuf genoemd.

Flora en fauna

Er zijn veel gradiënten in het gebied die samenhangen met het reliëf, de bodemsamenstelling en de waterlopen. De belangrijkste zijn luchttemperatuur, zonnestraling, voedingsstoffen, blootstelling aan wind, bodemvochtigheid en luchtvochtigheid. Daardoor kent het gebied een soortenrijke vegetatie zonder overigens uitgesproken veel zeldzame plantensoorten te herbergen.

In de valleien zijn kalkrijke brongebieden en beekdalen te vinden met voedsel- en kalkrijke graslanden, enkele bronbossen en beekbegeleidende bossen. Veel graslanden en enkele van de bossen verruigen of verarmen door aanplant van populier en intensiever vormen van landbouw (gebruik van kunstmest en herbiciden). De meeste steile hellingen met kalkrijke bodem zijn begroeid met Eiken-Haagbeukenbos. Het uitgesproken voorjaarsaspect en de soortenrijkdom van deze voormalige boerengeriefhakhoutbossen zijn het meest opvallend. De grootste delen van het Hoogbos en Schophemberbos te 's Gravenvoeren en het Broekbos te Sint-Martens-Voeren zijn hellingbossen. Op enkele extensief beweidde of gemaaide zonnige hellingen met zuidelijke expositie ontwikkelde zich een zeldzame soorten- en dus bloemenrijke kalkgraslandvegetatie. Op de flauwere hellingen met noordelijke expositie is veelal landbouw te vinden. Op de zure, voedselarme bodems bovenaan de hellingen en op de plateaus ontwikkelde zich een zuur eikenbos. Zeer lokaal komt daar een droge heidevegetatie voor, vaak naast vegetatie die gebonden is aan stagnerend regenwater door moeilijk doordringbare leemlagen. Soms werd het zure eikenbos over grote oppervlakte vervangen door monocultuur aanplantingen van beuk, lork of spar, zoals in het

Sint-Gillisbos en het aangrenzende Vrouwenbos te Sint-Martens-Voeren. Inmiddels wordt de oppervlakte hiervan, in het kader van het moderne bosbeheer, weer gestadig teruggebracht in het voordeel van de van nature aanwezige loofhoutsoorten (beuk, eik, berk,...). Andere plateaubossen zijn op de hoogste delen van het Veursbos te Sint-Martens-Voeren en Kattenrot en Schophem te 's Gravenvoeren. De kalkrijke hellingen, met overgangen tussen bos en weiden, zijn zowel floristisch als faunistisch zeer waardevol omwille van de goed ontwikkelde zoom- en mantelvegetaties.

Cultuurhistorie

Het gebied heeft een rijke vestigingsgeschiedenis. De Centrale Archeologische Inventaris meldt maar liefst 44 archeologische vindplaatsen uit verschillende perioden (paleolithicum, neolithicum, bronstijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd). Van de 44 gekende vindplaatsen zijn er 32 die als bronmelding veldprospectie hebben, vier werden deels opgegraven. De overige acht worden getypologeerd als niet-archeologische gebeurtenis en zijn dus in se vondstmeldingen. De vindplaatsen die geheel opgegraven werden, worden buiten beschouwing gelaten gezien het erfgoed hier uit de bodem verdwenen is. Vindplaatsen die deels opgegraven werden, zijn op basis van de informatie afgewogen. Als we de vindplaatsen naar periodes bekijken zijn een aantal opvallende zaken vast te stellen. Er zijn slechts twee vindplaatsen uit de Romeinse periode en slechts één wordt getypologeerd als Vroegmiddeleeuws, al de rest hoort onder de categorie prehistorie. Met andere woorden: de periode tussen de prehistorie en de Romeinse tijd ontbreekt. Dit heeft waarschijnlijk louter te maken met enerzijds de interesse van de prospecteurs en anderzijds met het herkennen van het materiaal. Zowel de Vroegmiddeleeuwse site die overlapt met een Romeinse site evenals de andere Romeinse site is aangeduid. Van beide sites is een klein deel al onderzocht maar de informatiewaarde die de sites nog kunnen bieden, doet besluiten om beide sites aan te duiden om het behoud in situ na te streven. Om een selectie te maken van de prehistorische sites werden de volgende criteria gebruikt:

- Het gaat over een duidelijke site (geen vondstmelding van enkele artefacten).
- Het is typisch te noemen voor de streek en/of het betreft een duidelijke cluster van verschillende vindplaatsen waardoor niet enkel de site zelf haar waarde heeft, maar ook de ruimtelijke samenhang tussen de vindplaatsen interessante informatie zal opleveren.

Van de vindplaatsen werden een aantal Middenpaleolithische sites aangeduid, enkele Neolithische vindplaatsen en dan ook de gekende, waarschijnlijk meest waardevolle silexgroeves. Er is nog ongekend erfgoed in dit gebied aanwezig dat mogelijk waardevoller is dan het gekende. Behoud van het archeologische archief is na te streven. Voor de gekende en op bijbehorende kaart aangeduide zones zijn we echter zeker dat zij een belangrijke informatiewaarde bezitten en eveneens in sommige gevallen een interessante ruimtelijke samenhang. Zij zouden dus als ruimtelijk structurerend kunnen aanzien worden, waarbij behoud in situ waar mogelijk (eventueel gekoppeld aan een beheer) en behoud ex situ waar noodzakelijk als voorwaarden gesteld dienen te worden.

De oudste bewoningssporen dateren uit het Neolithicum, met vindplaatsen onder meer in het Hoogbos en op Rullen. Het betreft silexontginningen en werkplaatsen die samenvallen met het duidelijk afgebakende gebied waar dit materiaal in de bovenlagen van de ondergrond voorkomt. De voorhistorische mens gebruikte dit harde en na splijting vlijmscherpe materiaal, zonder enige kristalstructuur, voor het maken van werktuigen en het slaan van vuur. Op tal van plaatsen in de omgeving was men gespecialiseerd in het vervaardigen van messen, pijl- en speerpunten en soms zeer grote bijlen. De ontginning evolueerde van verzamelen tot georganiseerde mijnbouw. Omstreeks 3200 voor Christus kende de vuursteenindustrie haar hoogtepunt. Na 1800 voor Christus verdrong het brons deze vuursteenindustrie. De Voerense sites vertonen geen sporen van permanente bewoning.

Tijdens de Romeinse periode wordt het landschap bewoond en in cultuur gebracht. De Steenboskapel (1846) werd gebouwd met materiaal afkomstig van een in de buurt opgegraven Romeinse villa. Gedurende de Karolingische periode is de streek ongetwijfeld van betekenis geweest door de ligging in de nabijheid van het machtscentrum van het toenmalige Frankische rijk. De aardeweg 's-Gravenvoeren-Snauwenberg (Koetsweg) wordt in de 17de eeuw gebruikt als postweg tussen Luik en Aken, maar het tracé is minstens Karolingisch of ouder.

Het resterend bouwkundig patrimonium maakt deel uit van het Maasland, een historische en culturele entiteit die zich door de eeuwen heen wist te profileren. Kenmerkend is de gaaf bewaarde, uitsluitend agrarische uitbouw van het gebied en de harmonieuze verwevenheid van het landschap met het gebouwde patrimonium. Talrijke kapellen en veldkruisen sieren het landschap.

De kabinetskaart van Graaf de Ferraris (1771-1777) geeft de bewoningskernen weer omgeven door een hoogstamboomgaardengordel. De dorpen liggen geïsoleerd in een brede zone van bouwland. Zij zijn met elkaar verbonden door smalle grasland- en bosstroken in de onmiddellijke omgeving van de Voer, de Veurs en de Noorbeek. De Lohoeve bij de provinciegrens, buiten het gebied gelegen en op de kaart vermeldt als La Neuve Cense, is een nieuwe ontginning uitgaande van de Commandeur van Sint-Pieters-Voeren. Van hieruit wordt de ontginning van het Vrouwenbos gestart. De ontginning van Schophemerheide bevindt zich eveneens in haar beginstadium. De plaatsnaam Kattenrot duidt op een 11de of 12de eeuwse ontginning. De open ruimten, zowel op de plateaus (Witte Paard, Snauwenberg, Plank) als in de valleien (ten zuiden van Sint-Pieters-Voeren, Veursvallei), worden maximaal voor akkerbouw aangewend.

De grote toename van het aantal weidepercelen in de westelijke Voerstreek en in het dal van de Voer vanaf 1880 is een gevolg van de graancrisis. De meeste boeren op de grote hoeves, dikwijls zetel van laat- of leenhoven, waren pachters. De hoeve Snauwenberg en het Jezuitenhuys te 's-Gravenvoeren waren respectievelijk een leenhof van de graaf van Dalhem en een leenhof van het Benedictijnermonasterium van Luxemburg, later van de Jezuïeten van Maastricht. In de vijftiger jaren van de 20ste eeuw is de boomgaardexpansie opvallend.

Tegenwoordig zijn op de vlakke, niet erosiegevoelige leemplateaus en de flauwe hellingen met noordelijke expositie hoofdzakelijk hooilanden, akkers en laagstamboomgaarden te vinden. De hellingen met zuidelijke expositie zijn bebost, terwijl de meeste – al dan niet met populieren beplante – weiden en boomgaarden zich rond de dorpen bevinden. In de centrale Voerstreek ligt het accent onverminderd op graslandcultuur en de teelt van voedergewassen.

De traditionele, gesloten hoeve kan beschouwd worden als een exponent van het Haspengouwse landbouwmodel, terwijl de hoeve met losstaande bestanddelen vrijwel steeds in combinatie met een veeteeltbedrijf voorkomt. Naast deze twee hoevetypes komen in het gebied ook kleine tot zeer kleine bedrijven voor die functioneren in een hoeve van het langgestrekte type waarbij alle functies in één gebouw ondergebracht werden. De oudste bouwwijze is de houtbouw met lemen vullingen. De architectuur blijft er tot in de 19de eeuw door gedomineerd. De oudste voorbeelden van silexgebruik in de bouw dateren uit de 17de eeuw. Het materiaal blijft in gebruik tot het begin van de 20ste eeuw in een zeer beperkt gebied, afgebakend door de aanwezigheid van de vindplaatsen rond Schophem, Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren.

's Gravenvoeren, hoewel ook duidelijk een pleindorp met gegroepeerde bewoning, strekt zich lintvormig uit langs de oevers van de Voer. Omdat het grondwater op een onbereikbare diepte stagneert als gevolg van het ontbreken van de dagzomende, ondoorlaatbare lagen Vaalser groenzand, waren de inwoners aangewezen op het Voerwater. Ook Sint-Martens-Voeren vertoont, zonder een echt pleindorp te zijn, een gegroepeerde bewoning die in het zuiden geleidelijk aan verdunt en overgaat in het rijdorppatroon van Sint-Pieters-Voeren. Een verklaring voor deze langgestrekte vorm, zoals voor die van het gehucht Veurs (Sint-Martens-Voeren), moet wellicht gezocht worden in de ontginningwijze van de omliggende bossen. Het huidige uitzicht van Sint-Pieters-Voeren wordt waarschijnlijk in hoge mate bepaald door de aanwezigheid van de Duitse Orde. De Commanderie van Sint-Pieters-Voeren wordt in de balije Alden Biesen ondergebracht. Aangezien de kerk geen eigendom van de Commanderie was, mag een oude kern verondersteld worden die opklimt tot vóór de 13de eeuw. De commandeurs beginnen waarschijnlijk vrij snel met de ontginning van hun domein, dat in het begin van de 14de eeuw volledig bebost moet zijn geweest. Op het einde van de 18de eeuw was het beboste areaal van het dorp nog aanzienlijker dan in de overige Voergemeenten. Het rijdorppatroon van de nederzetting kan dus te verklaren zijn door de relatief late en waarschijnlijk systematische, vanuit de Commanderie doorgevoerde landontginningen. Ook het reliëf zal meegespeeld hebben in de ontwikkeling van het nederzettingpatroon. De bezittingen van de Commanderie worden doorheen het Voerdal in een noord-zuid as ingeplant; ten noorden, stroomafwaarts op de Voer, de watermolen en ten zuiden de hoeve Brabant als één der eerste ontginningskernen en de Lohoeve in de 18de eeuw.

De energie werd vooral geleverd door watermolens. In de eerste helft van de 20ste eeuw waren er op Voer nog 13 werkzaam. Ook op de Veurs bevond zich een reeds lang verdwenen kopermolen, waarvan het molenwater en de standplaats nog steeds waarneembaar zijn. Op de Noorbeek lagen twee watermolens. Alleen de molen van L'homme in 's Gravenvoeren is thans nog in bedrijf. De meesten hadden bovenslagraden.

In het gebied komen een aantal kapellen voor, waarvan de oudste de Onze-Lieve-Vrouwekapel van Kinkenberg (1715). De Sint-Annakapel in Sint-Pieters-Voeren is kort daarna (1730) herbouwd. De kapel van het kasteel van Ottegraven is een mooie kapel in classicistische stijl. De overige kapellen dateren uit de 19de eeuw. Sint-Annakapel ('s Gravenvoeren), kapel te Schophem, Steenboskapel, Trichterbeeldje, en Deniskrúske ('s Gravenvoeren). Een belangrijke traditie in Voeren en de aangrenzende gebieden vormen de talrijke kruisen, die in heel het gebied op kruispunten van wegen en paden opgesteld zijn. Een aantal van deze kruisen worden reeds op de kaart van Graaf de Ferraris (1771-1778) vermeld. Volgens de werkgroep Kruisen en Kapellen in Voeren zijn er 59 geregistreerde kruisen in heel Voeren. In het gebied vonden we 41 kruisen en kapellen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt door de Duitsers de spoorverbinding Antwerpen-Tongeren-Visé-Aken aangelegd. Deze spoorweg met boogbruggen te Sint-Martens-Voeren en een twee kilometer lange tunnel onder Veurs was een voor zijn tijd vooruitstrevende realisatie met een vroege aanwending van gewapend beton.

- Atlas der Buurtwegen, uitgegeven ca. 1846, schaal 1:10.000 voor overzichtsplannen, schaal 1:2500, andere schaal mogelijk in stedelijke centra of buitengebieden.
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.
- Kaart van België, Nationaal Geografisch Instituut, uitgegeven vanaf 1976, schaal 1:25.000, kaartblad 34/7 (Visé), 34/8 (Voeren (Fourons)) en 42/2 (Liège).
- BATS H. 1992: Het Voerens landschap, *Monumenten, Landschappen & Archeologie* 11.5, 14-32.
- DIRIKEN P. 2002: *Geogids Voeren, vijfde druk. Toeristisch-recreatieve atlas van Limburg, De Voerstreek*, Kortesseem.
- HERMY M. & DE BLUST G. 1997: *Punten en lijnen in het landschap*, Brugge.
- JEURINK N., DETHIER K., VAN ECK G.G., GELS J.H.B., MINGNEAU C. & VERSPUI M.L. 2004: *Grensoverschrijdend Ecologisch Basisplan Vlaanderen-Nederland: deelrapport 2f gebied nr. 27-29: Altembroek, Voer, Noor en Hoogbos*, Deventer.
- LENDERS H., SCHELLEKENS A. & WANDERS A. 1987: *Amfibieën en reptielen in en rond de Voerstreek*, s.l.
- PROVINCIAAL NATUURCENTRUM LIMBURG. 1990: *Kleine Landschapselementen in Limburg*, Hasselt.
- REGIONAAL LANDSCHAP HASPENGOUW EN VOEREN. 2007: *Holle wegen handleiding*, Hasselt.
- SCHLUSMANS F. 1992: De Voergemeenten. Agrarische nederzetting modellen en hun componenten, *Monumenten, Landschappen en Archeologie* 11.5, 34-50.
- SCHLUSMANS F. 1992: Sint-Pieters-Voeren en de Commanderie van de Duitse Orde, *Monumenten, Landschappen en Archeologie* 11.5, 51-62.
- SCHLUSMANS F. 1992: *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Deel 14n2. Provincie Limburg, Arrondissement Tongeren, Kanton Voeren*, Turnhout.
- THEUNISSEN, H. SWERON, G. & BEMELMANS M. 2004: *Op zoek naar K.L.E. Voerstreek*, Voeren.
- VANDENABEELE E., DE BEULE E. & SWERON G. 2004. *Voerstreek. Miljoenen jaren terug in de tijd. Geologische leerpaden*, Voeren.
- ZWAENEPOEL A. & COSYNS E. 2007: *Concept. Autochtone bomen en struiken in de gemeente Voeren. Inventarisatie en*

- MAES B. 2007: *Analyse van het beleid - hoe zouden 'Planten van hier' beter beschermd kunnen worden*. Debatdag Planten van hier. Alden Biesen, 10 mei 2007.

Omvat

- **'s Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Het landschap omvat de vallei van de Veurs vanaf Krindaal en de vallei van de Voer van Sint-Martens-Voeren tot aan de westelijke staatsgrens met Nederland. Het volledige gebied van Altenbroek en het omgeving van het Hoogbos vormen de noordelijke grens. De valleigraslanden en de aanpalende grasland- en graftenrijke hellingsgronden vormen een belangrijke component binnen het landschap. De aanpalende (beboste) hellingen en plateaus hebben een samenhang met de valleien. Het landschap bevat een grote dichtheid aan punt- en lijnvormige landschapselementen zoals houtkanten, solitaire bomen, veekeringshagen van geschoren meidoorn en holle wegen. De valleien en hellingen worden gekenmerkt door een hoge dichtheid aan historische permanente graslanden, soms met hoogstamboomgaard en vaak begrensd door houtkanten op graften of meidoornhagen. Verspreid in het landschap liggen gebouwen met erfgoedwaarde

Is aangeduid als

- **'s Gravenvoeren, Remersdaal, Sint-Martens-Voeren, Sint-Pieters-Voeren, Teuven (Voeren)** Het gebied van en rond 's Graven-, Sint-Martens- en Sint-Pietersvoeren is vastgesteld in de landschapsatlas.

Omvat de aanduiding als

- **'s Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren (Voeren)** Deze bescherming betrof de Altenbroek en Voervallei met omgeving.
- **Bovendorp, Kinkenberg, Mennekesput, Pley (Voeren)** Deze bescherming betreft de dorpskern van 's-Gravenvoeren.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De bescherming als landschap betreft het Hoogbos, één van de belangrijkste hellingsbossen van Voeren omwille van de ouderdom, oppervlakte en vegetatiestructuur.
- **Kinkenberg, Konijnsberg (Voeren)** Het driehoekig plein van de Kinkenberg met omgeving te 's Gravenvoeren, is beschermd als landschap.
- **'s Gravenvoeren (Voeren)** De bescherming als landschap betreft de Kruisgraef. Het gebied omvat een droge, smalle, noord-zuid georiënteerde delle. Door de aanwezigheid van de kalkrijke ondergrond komt er een soortenrijk eiken-haagbeukenbos voor. Op de steile hellingen rondom de gully bevinden zich graften met houtkanten.
- **Ulvend (Voeren)** De bescherming als landschap betreft het Martelberg-Graftengebied. Dit is een oud cultuurlandschap met overblijfselen van terrasvormige landbouwontginning. De taluds of graften tussen de graslanden op de terrassen zijn begroeid met hagen en struwelen (hakhout).

Is deel van

- **Voeren (Limburg)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135383>

